Päewaleht

Esmaspäewal hinnata kaasandena
pilke- ja naljaleht „KRATT“.

TOIMETUS ja TALITUS: Pikk tän. 2. Kontor awatud 9—5. Ärijuhi kõnetunnid 9—11, 4—5. Aadress: „PÄEWALEHT“ Tallinn, postkast 87.

TELEFONID: Peatoimetaja G. E. LUIGA — 23-63. Wastutaw toimetaja L. KENN — 3-47 ehk 23-63. Toimetuse telefonid: 17-96, 3-47 ja 8-51. Juhatus — 31-19. Ärijuht ja kontor 3-11, kassa ja arweosakond 23-54, trükikoja kontor 11-08, raamatukauplused (Pikk t. 2) 4-94 ja (Jaani t. 6) 15-13.

Peatoimetaja G. E. LUIGA.

TELLIMISE HINNAD:

1 kuu postiga 1 kr. 50 senti	1 kuu postita
2 kuud „ 3 kr. — —	2 kuud „
3 kuud „ 3 kr. 70 senti	3 kuud „
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgnewa kuu eest 1 kr. 20 senti. Wälismaale 4 kr. kuus.	Üle 3 kuu kor iga järgnewa 5 senti. Aadr 30 se

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 6 sent senti, teksti sees 15 senti ja tekstis teksti k mm. weeru laiuses. Kohaotsimise kuulut. poole hinnaga. Kuulutuste koha walikut

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohase

Nr. 308 — Kesknädalal, 13. nowembril 1929 — XXIV

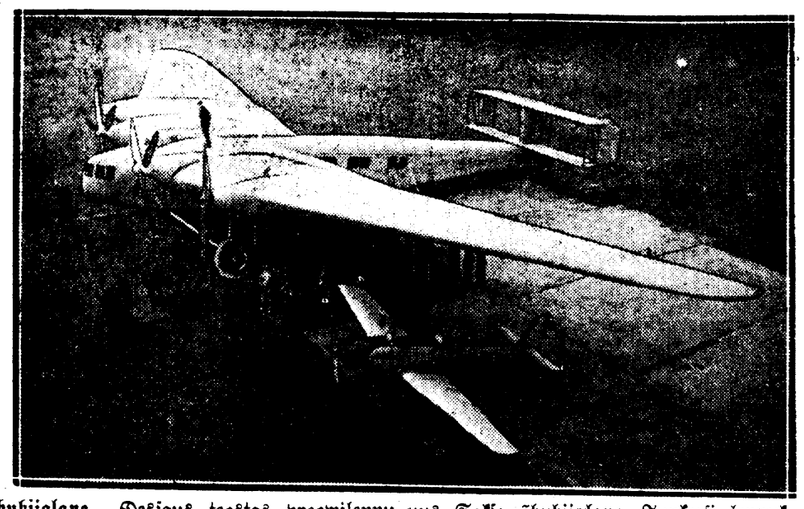

Uus õhuhiiglane. Desjaus teostas proowilennu uus Saksa õhuhiiglane, Junkersi lennuk „G 38“, mis on maailma suurim aeroplan. Ta on 23 meetrit pikk ja 45 meetrit lai. Proowilennul kandis ta 3000-kilogrammilist (ligi 200-puudalist) koormat. Seejuures lendas ta 200 kilomeetrit tunnis. Lennuki mootorid ja kajutid on mahutatud tiibade alla — esimene seesugune katse. Et anda ettekujutust „G 38“ suurusest, on üleswõttel ta kõrwale asetatud harilik Junkersi lennuk.

Pilsudski wõidu üle ei tule kaheldu.

Ennustusi Poola sisepoliitilise wõitluse tulemustest.

Warssawist, 11. nowembril. **Wälisko-misjoni esimees würst Januš Radziwill, kes on ühtlasi wanameelse erakonna keskkomitee esimees ja walitsusega koostöötamise bloki abiesimees, seletas jutuajamisel „Dzien Polski“ kaastöölisele: Praegu Polas käimas olewa poliitilise wõitluse lõpu kohta ei wõi olla mingit kahtlust. Ühel pool seisab marssal Pilsudski suure Poola wabaduskangelase anpaistusega. Teda toetab sõjawägi, kelle looja ta on. Peale selle toetab teda tugew poliitiline erakond, kelle jõud järjekindlalt kaswab. Teisel pool seisawad erakondade juhid, kelle populaarsus rahwamasside keskel on kaunis kaheldaw. Wastasrinna juhtidest on üks kolmandik muulased, kes Poola riigi wastu waenulikud. Lõpuotsus on Pilsudski teha. Kuid see otsus oleneb suurelt osalt ka wastasrinna seisukohawõtmisest. Wanameelsed saawad aru, et Poolale on tarwis walitsust, kes Poola ajalooliselt ülesandest teadlik oleks ja kes sisemist organisatsiooni suudaks kindlustada. Lõpuks ütles Radziwill, et sisemisest lahkuminekutest hoolimata ei ole wälispoliitika asjus Poola erakondade wahel lahkuminekuid.**

*

Peab arwama, et niisugusel wastutawal kohal seisja, nagu on seda würst Radziwill, ei õnnele alusetult. Arwestades ka wiimaste sündmustega, mis Poola rahwa laialistes massides pole leidnud wähemalki laitust, näib tõesti, et Pilsudski kaalub rahwa silmis tõesti rohkem kui kõik erakonnad ja nende juhtisejad kokku. Seega algab Poolas pärast „Pilsudski teist pööret“ tõesti uus ajajärk — eeskujusid Lääne-Euroopast on ju palju.

Terror Argentiinas.

New-Yorgist, 11. nowembril. „Associated Press“ teatab Buenos Airesist: Dr. Carlos Lenzinas, Argentiina presidendi Irigoyeni poliitiline wastane lasti täna õhtul maha, kui ta oma korteri rõdult parajasti umbes 5000 oma poolehoidjale kõnet oli pidamas. Ühtlasi awati koosolijate peale metsik tuli. 21 inimest said raskesti haawata, nende hulgas ka politseipresident. Kord seati sõjawägede abil jalale. Umbes 250 isikut wangistati. Lenzinas oli Mendoza provintsi kuberner. Walitsus oli otsustanud teda kuritarvitamise pärast wastutusele wõtta.

Ukrainlaste meeleawaldus.

Warssawist, 11. nowembril. Lehtede teatel panid Ukraina rahwuslased Lwowi lähedal kaks mõisat põlema. Juurdlusel selgus, et see tulesüütamine pidi olema ukrainlaste meeleawalduseks tänase Poola iseseiswuspäewa wastu.

Poliitilise näljastreik Soomes.

Kommunistide arupärimine eduskunnas.

Helsingist, 11. nowembril. Lanpäewal algas Tammisaari koondslaagris osaline näljastreik. Täna hommikul keeldusid juba kõik poliitilised wangid, kokku 98 isikut, toitu wastu wõtmast. Streik on toime pandud protestiks töösundusе wastu.

Streigi asjus esinesid täna õhtul kommunistlikud rahwasaadikud eduskunnas arupärimisega, nõudes poliitiliste wangide seisukorra parandamist Tammisaaris.

Eestlane õppejõuna Ameerika ülikoolis.

Nagu meile Ameerikast teatatakse on kinnitatud dr. med. Johannes Ernst Ein ametisse patoloogia ja bakterioloogia professorina Brooklini linnas, Massachuseti osariigis asuwasse „Middleset College of Surgery and Medicine“ ülikooli.

Dr. med. J. E. Ein sündis 18. juunil 1894. aastal Eestis. Õppis Tallinnas Aleksandri gümnaasiumis. Studeeris Tartu ja Tomski ülikoolides arstiteadust. 1923. aastal promoweeris Tartu ülikoolis prof. Masingi juures. Dr. med. Ein 1924. aasta aprillis asus teele Eestist Ameerikasse. Töötas seal alul haiglates lihtsa haigeraviisejana, kuni 1924. aasta nowembris andis sama ülikooli juures, kuhu kinnitatud nüüd ametisse professorina, riigieksami Ameerikas arstina praktiseerimise õiguse saamiseks.

Dr. med. J. E. Ein wõttis osa maailmasõjast, töötades 1915. aastast kuni selle lõpuni wäljalaatsareti juhatajana. 1918. aastal oli arstiks Siberis Koltschaki armees, hiljem Tschehhi rahwuslistes wäeosades Siberis. Enamlaste wõimule pääsemise järele töötas Barnauli ringkonna arstina, kuni 1921. aastal tuli optandina Eestisse. Siin asus teenistusse kaitsewäkke, tööiades kuni Eestist lahkumiseni kaitsewäe-osades ja kaitsewäe Juhkentali rawilas.

Dr. med. J. E. Ein, on kui hea sportlane meeles tema kaasõpilaste gümnaasiumist, samuti kaaswõitlejatele Tartu ülikoolist, kus tema püstitas üliõpilaskonna rekordid ujumises ja kõrgushüpetes.

R. Blaumanši ausamba awamine Riias. President Semgals k

20. sajandi moodne enesetapm

Neiu üüris lennuki ja hüppas alla.

New-Yorgist, 11. nowembril. **Curtis Fieldis sündis täna enesetapmine, millist seni kunagi ei ole olnud. Keegi noor tüdruk üüris endale lennuki, tõusis õhku ja hüppas linna kohal umbes 600 meetri kõrguselt ma purustatud kehaosad ko selt. Enesetapja oli järel teatab, et ta lahkub elust**

Tikutrust ajutab Leetu suure paberiwabriku.

Kaunasest, 11. nowembril. Rootsi tikutrustil on kawatsus, kui ta tikumonopoli Leedus saab, suurt paberiwabrikut Leedus ehitada. Wabrikusse wõetakse need töölised, kes tikumonopoli sisseseadmise tagajärjel tikutööstusest wabanewad.

Aljehin-Bogoljubow 15:9.

Berliinist, 10. nowembril. **Wiimane, 34-as partii Aljehini ja Bogoljubowi wahel Wiesbadenis lõppes täna raske wõitluse järel wiigiga. Aljehin on saanud 15 punkti ja Bogoljubow 9 punkti. Nii jääb Aljehin maailma-malemeistriks edasi.**

Esimene naine Jaapani keisri jutul.

Tokiost, 11. nowembril. Jaapani keiser andis eile audientsi Päästearmee Ameerika osakonna juhatajale Evangeline Booth'ile. See on esimene naine üldse, kes on pääsnud Jaapani keisri jutule.

Eesti lendurid Riias.

Riiast, 12. now. Täna jõudsid lennukil Riiga Eesti lennurügemendi ülem kol. Steinberg ühes ohwitseride Sepa ja Underiga, et paari päewa jooksul tutwuda Läti lennuwäega.

Euroopa reklaa

Kutse Ee

Teatawasti pühitseb Ä wal aastal oma 100. aasta raldatakse seal peale Antwe näituste terwe rida pidus seas korraldab Euroopa 6.—12. juulini 1930. a. i kongressi, millest palutakse

Kuna Eesti on üleeu liige ja osa wõttis Berliin läinud sügisel, siis on arwa olewal Brüsseligi kongressi

Ajutati Soo

Pühapäewal kogunes ja nende wanemaid, peamis Soome keele kursustest. O klubi. Klubi avasimeheks m me saatkonnait ja esimehek nädala pärast on klubi pidu

Soome keele kursusi o danud Tallinnas juba 2 a

Laewaõõdu fo

on kutsutud kokku weete dalaks. Koosolekul tuleb nupalweid laewa-ostudeks. ta fond on lõpukorral, s huldada õige wähesel mä

Riigikogu komi

Riigimajapidam jonis tuli eile harutusele Aruandja Miller kand samad punktid, mille järg katkestati, kuna eelnõu k seisukoht.

Rahaasjanduse lugemisel wastu raudteede dus ja anti käik mitmele duste hulgas anti alamk haiguskindlustuse seadus. Pung.

Tolfide alamkomis na kell 5 p. l.

Esietendus-kinoteater **BI-BA-BO** Wiru tän. 9.
Esimest korda Tallinnas!

HARRY PIEL
Wõitluses naistekauplejatega
(Mehed ilma elukutseta). Grandioosne kriminaaldraama **2 seerias 14 jaos korraga**
Peaosades: **Harry Piel**, Dary Holm, Albert Paulig j. t. 2) **Lisaeeskawa.**
Kassa awat. kl. ½5—10. Seanss. algus kl. 5, 7, 9.

Imeetamiswärt odawaseb, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu pesupulbriga
LUMIWALG,
ühes sellega **pikendate ka pesu wastupidawust,** samuti söögi- ja kööginõud ning **mustad ja raswased käed saawad imestamiswärt kergesti puhtaks.**

Nätsepatarwete-kauplus
Wene tän. 2, Demini majas
soowitab odawate hindadega
sametkraesid, latsiliidi, lampasipaela, woodririet, watiini, watti, nõõpe ja muid pudukaupu.
Wene tän. 2, Demini majas.
ORLOFF.

Tähtis reisijatele
ja neile, kellel pole wõimalik kodus walmistada sööki. Pealinna keskel.
Harju tän. 19, on kohwik-söögisaal
„Astoria“ — parim ja suurim
Kõik maitsew, odaw ja hea.
Austusega **„Astoria“** juhatus.

Rahwamaja **„GRAND-MARINA“**

Esietendus! Haruldane lõõkf.
Ruth Elder ja **Richard Dix'i** osaw.
„Kollaste kuradite küüsis“
Dr. 12 s. j. sensatsioonilisist armuseiklusist, waprusest, julgusest ja huumorist.
2) **Temperamentne tuletõrjeülem.** Lõbus farss. — 3) **Nädalaringwaade.**
Näitelawal wiimaseid päewi **rewüüballeti** 5 os. 10 pildis tunt. baler. **Tamara Beck'i** law. **„Aja tempo“** A. Sälliku, W. Orlowi ja T. Becki balletistuudio os. Algus kl. 5.

Sügisehooajaks warustab teid kõige paremini riietega
G. SAHKENBERG'I
walmisriieteär!,
kino «KUNGLA» kõrwal
Wäike Pärnu maantee nr. 31.
Suur walik meeste ja naiste **ülirõideid** ja **ülikondi**

Daamide wiltkübaraid
suures walikus (ka suurematele peamõõtudele). Samas wormitakse ja wärwitakse wanu kübaraid.
Hinnad wõistluseta.
M. Koppermann
W. Karja tän. 2, kullasepaäri kõrwal.

Sange tähele!

Kus ette küsitakse, seal ka palju petetakse, meil aga seda alatut pettust ei tunta. Soowitame suures walikus igas. **meester. walmisriideid** tuntud headuses ja mõistlikkude hindadega
Walmisriieteäri Weerenni tän. 3.

„REKORD“ Algus kell 5, 7, 9.
O.-ü „Estonia Filmi“ esietenduskino.
Kauaoodatud Tschehhoslowakkia filmiteos 12 waatuses.
‚Erotik‘
Rõõm ja elu, kannatus ja surm on nende tundewarjundite kombinatsioonid, ühendades ja põimides inimese erootika wõimsaks fuugaks. Meelitus ja andumuse joowastuses, kirgede ja pahede puhetel õndsustab ja häwitab meid ühtlasi tung, mida me ühesuguse õigusega nimetame jumalikuks, sama sageli ülistame kui neame...
2) **„Busteri kallaletung“** — grotesk 2 waatuses.

Gloria-Palace
Kolossaaline edu! Suurim furoor! * Täieline helifilm
Ainult meil! Teistes kinodes Tallinnas kuski kunagi ei demonstreerita ega korduda ei
Esimene tõeline kõne- ja laulu-helifilm.
Laulew nar
(SONNY-BOY) Kurbmäng 12 jaos. Peaosas **Al Jolson.** Kõik kes näinud ja kuulnud se nistawad ühel häälel, et film on kaasakiskuw, wapustaw ja sügawasti liigutaw!
Sissepääs ainult seansside-wiisi. Seansside algus 5.30, 7.30 ja 9.30 ö. Kassa awatud **Piletite eelmüük** igap. kl. 12—2 p. Austatud publ. palutakse tulla ainult iga seansi aluks. Filmi demonstreerimise ajal sa

Kinoteater **Kungla** W. Pärnu mnt. 31.
4 poega
Hümn emaarmastus
lähemast minewikust 12
Pühendus emadele tänuks nende kannat
Peaos.: **Margaret Mann, Charles Bushman, James Hall** ja Ge
Peale eeskawa **Ameer. nall** 3 j.

Kinoteater **„Diana“** Kopli tän. 2.
Surematu film, Wene rahwa surematu laulu järele **„Wolga, Wolga“** (**Stenka Rasin**) Kin tip
Peaosades: **Hans Adalbert v. Sch**
Lilian Hall-Davis (Persia würstinna) ja teised. Kuulsa Wene lawastaja W. Turschansky lawastus. **Pilti s kannab ette Wene rahwuslaule hr. Karsowi juhat.** Eriti walitud muusika. 1) 2) **Ameeri**

Kinoteater Skala Wabriku tän. 8. Algus kl. 5.
Ronald Colman kurbmängus **„Elust loobumine“.** Wäljapaistew draama el Peaosas: **Ronald C**
Fairbanks noorem ja **Bell Benett.** 2) **„Merimees Friskost“.** Elupilt 7 j. Peaos.: Joe Sm
Ralph Ains, Paly tantsijanna — Patsie Miller, Charles—beari omanik — Allan Bruks. Noor hiinlanna Lu-Etta Lee. Lähe

Peekonifond.

Milleks riiklikku toetust eksporttapamajadele?

Nädala paari eest rikastus Eesti wabariik ühe uue tähtsa asutise poolest, mille nimeks Ühistegeliste Eksporttapamajade Keskbüroo, asukohaga pealinnas ning järjekindla kokkusaamise paigaga Tallinna börsikomitee juures asuwas kaupade ja prahtide koteerimise kambris. Igal laupäewa hommikul tullakse sinna kokku ja määratakse eelolewaks nädalaks põllumeestele wäljamaksetawad hinnad peekonisigade kilogrammilt kindlaks.

Kuna aga nimetatud keskbüroo tegewus ei näi piirduwat üksnes peekonisigade hindade reguleerimisega siseturul, waid senise lühiajalise tegewuse järele juba ilmselt näidanud teistegi sihtide taotlemist, siis tõotab sest büroost saada peale muu weel üsna wõimas tegur riigikogu rühmadewahelises kombinatsiooni-poliitikas. Seepärast selgema pildi saamiseks waja peatuda selle küsimuse juures weidi pikemalt ja waadata lähemalt neid asjaolusid, mis põhjustasid sarnase büroo asutamise.

Peale a.-s. Külmetuse eksporttapamaja ärastumist ja seismapanemist ühisus „Estonia Eksporttapamajade" poolt töötas meil kuni 1928. a. detsembrikuuni ainult kaks eksporttapamaja: üks Tallinnas, teine Tartus. Mõlemas tapamajas tapeti kokku sigu 1927. a. 33.791 ja 1928. a. 34.006, missuguse arwu juures mainitud tapamajade koormatis sisseseadetele wastawalt oli weel wõrdlemisi wäike. Tunduwalt suurema ja isegi mitmekordselt arwurikkama sigade hulga tapmiseks ning peekoni walmistamiseks poleks olnud waja wõtta ette neis tapamajades mingisuguseid laiendamisi ega ümberkorraldusi.

Kuid waatamata sellele, et ka häik konjunktuuri-aastail jatkus täiesti kahest eksporttapamajast, hakati siiski õhutama ja lõpuks muidugi ehitama kaht uut eksporttapamaja. Suuremaks tõukejõuks uute eksporttapamajade asutamiseks osutusid kõigepealt poliitilised motiiwid, kusjuures tawaliselt enam paika pole majandustikel ja puhtärilistel kaalutsioonidel.

Ühisus „Estonia Eksporttapamajade" juhtimine seisis algusest saadik ja seisab nüüdki põllumeestekogudele sümpatiseeriwate tegelaste käes. Kaaluwama ja mõjukama osa ühisuse liikmetest moodustawad kindlad põllumeestekogude mehed, mille tõttu teiste erakondade tunsadel ilma oma parteilise usutunnistuse salgamiseta pole wäljawaatamisest sisseseadmiseks selle ettewõtte juhatusse ja nõukokku, kui ka teistele ewaretewetele kohtadele, mis lõhnawad rammusa söödamaa järele.

Üks osa meie erakondadest on aga weel üpris waesed „üldkasulikkude" ettewõtete poolest. Parteilise ajakirjanduse ülalpidamiseks ja erakondliku propaganda toetamiseks kulub järjekindlalt suuri summasid. Kõige paremaiks rahakallikaiks nõisugustes otstarweteks osutuwad senise praktika järele esijoones ühistegelised ettewõtted. Wiimased aitawad oma kuulutustega ja teiste „ärikuludega" päris soliidsete summadega finantseerida partei propaganda-aparaati. Peale selle awaneb wõimalus neisse ettewõtteisse panna kohale täiswerd parteimehi, kes hoolitsewad erakonna hea käekäigu eest oma ümbruses.

Sees mõttes ongi käimas juba kauemat aega ühistegeliste ettewõtete ümber kaunis äge ülewõtmise wõitlus ühe kui teise erakonna poolt. Ja kui ülewõtmine korduwate katsete järel ei õnnestu, siis asutatakse paralleelasutus, nagu seda kujukalt näitab põllumeestekogude poolt algatatud uute ühispankade ellukutsumine linnadesse.

Justament samadel põhjustel hakati meil ehitama ka uusi tapamaju Tapale ja Wõhma. Neid tapamaju ei wajanud sugugi niiwõrt peekonisigu kaswatajate põllumeeste huwid, nagu sellele tol ajal juhtis korduwalt tähelepanu „Päewaleht", kui just asjast kinni hakanud erakondade kasusaamise lootused.

Algas siis see kampaania poliitiliste wastaste eksporttapamajade wastu ja kihutustöö uute ehitamise kasuks nõnda, et keskerakondade parteilise propaganda-aparaadi ning häälekandjate kaudu hakati rahwale innukalt selgeks tegema, kui tähtis ja kasulik on uute eksporttapamajade asutamine ja kui kahjulik peekonisigade kaswatajaile sarnane olukord, kui töötamas waid kaks tapamaja. See halwawat ilmtingimata wabawõistlust, kuna mõlemad pealegi kuuluwad ühe grupi omanduseks, siis ei saawat põllumehed sarnase olukorra juures oma sigade eest kaugeltki kätte õiget hinda. Olukorra tasakaalustamiseks waja juure ehitada wähemalt kaks uut tapamaja, kes siis kaotawad monopoli ja andawad talumehele kõige kõrgema hinna.

Ja kui meil tegemist mitme partei koostööga, siis juba jatkub raha igasugu wähegi mõeldawate ettewõtete asutamiseks. Selle juures pole ka kunagi tähtis, palju tuleb maksa ettewõttesse paigutatud kapitali pealt protsenti, sest need „üldkasulikud" ühisused peawad ennast renteerima igal juhtumil ja andma kasu: küsimata sellest, missugune laenatud raha protsendimäär. Wähemalt kinnitati seda uute eksporttapamajade asutamispäewil kogu Eesti rahwale päris kajukindlalt.

Talumeestelt hangitud girode wastutusel pankadest saadud kõrgeprotsendiliste laenudega ehitatigi siis Tapale ja Wõhma nägusad tapamajad. Tuli alustada ülesseatud loosungi järele ägedat wõistlust endise monopolistiga. Mõni aeg kestiski üksteisest järjekindel ülepakkumine. Ent juba jookswa casta märtsikuus (Tapa eksporttapamaja alustas tegewust 1. detsembril 1928. a. ja Wõhma oma 1929. a. jaanuaris) oli seisukord kujunes sarnaseks, et tapamajad, kes oma peekoniga olid saanud kannatada Londoni turul paaril korral tublisti, hakkasid sondeerima pinda ühiseks koostööks „Estonia Eksporttapamajadega". Oiljast wabawõistluse põhimõttest kinnipidamise lubadus oli rutu unustatud ja õiglase hinna wäljamakamine peekonisigade kaswatajaile ei seisnud enam nii südame ligi kui koostöö wõimaluste saawutamine poliitiliste wastaste ettewõtetega.

Oktoobris jõuti lõpuks kokkuleppele sigade kokkuostu-rajoonide ja hindade suhtes ning pandi ka alus eksporttapamajade keskbüroole, mis oma erakondliku koosseisu poolest wastaw enam-wähem praeguses wabariigi wõlitsuses esitatud parteilisele wahekorrale.

Ühistegeliste Eksporttapamajade Keskbüroo, tundes ligemate sidemete tähtsust wõlitsewa koalitsiooniga, hakkas kohe täie jõuga sünnitama soodsama meeleolu tekkimist oma uute kawatsuste lõpetamaks läbiwiimiseks.

Kõikides koalitsiooni-erakondade häälekandjais kirjutati raswaste tähtedega pikalt-laialt neist kawatsustest, mida waja wõtta ette peekonisigade kaswatamise arendamiseks ja peekonituru kindlustamiseks. J. Hünerson kuulutas oma „Põllumehes" sea päewakangelaseks ja maalis ette suuri tulewikuootusi. Keskbüroo saatis kiires korras põllutööministrile märgukirja, milles nõutakse seakaswatuse riiklikku toetamist ja riikliku fondi asutamist turuhindade kindlustamiseks. Fondi asutamise ja kasutamise kohta esitati keskbüroo poolt põllutööministeeriumile üksikasjalik kawa.

Ja põllutööministeerium, kelle kohta on alati kuulda olnud kaebusi liig aeglase asjaajamise üle, muutus nii wirgaks, et warsti oli ministril wastaw seaduseelnõugi walitsusele esitamiseks walmis, mis peajoontes järgmine: iga eksporteeritawa sea pealt määratakse fondi riigieelarwe korras 2 kr. 10 senti ja tapamajade riigi protsentmaksust 90 senti. (Wiimast maksu wõtab loomatermishoiu peawalitsus, mis nüüd aga ära jääks ja fondi läheks riigi arwel.) Eksporttapamajad maksawad fondi oma weeringud ainult siis, kui Londoni turuhinnad on järgmised: on Londoni noteering 90 sh. fondi Eesti peekonilt 96 sh. tf., siis maksawad eksporttapamajad igalt sealt fondi heaks 90 s., kõigub noteering 96—102 sh. wahel tf., siis 1 kr. 80 senti, ja ulatub see 108 sh., siis 2 kr. 70 senti.

Nagu ülaltooduist selgub, tuleb riigil maksa igal juhtumil fondi heaks 3 kr. sea pealt, kuna tapamajal tuleb oma osa tasuda waid soodsate hindade juures. Peekonisigade kaswatajaile makstakse lisa ainult siis, kui peekoni hind Londonis langeb alla 84 sh. tsentnerilt. Keskbüroo poolt on aluseks wõetud 100.000 sigaaastas, seega oleks fondi heaks juuremaks riigi poolt 300.000 kr. Tõeliselt pole meil küll kunagi nii palju peekonisigu eksporteeritud ja tänawu arwatakse see tõuswat kõigest 35.000-ni, kuid wiimasegi arwu juures teeks riigi juuremaks juba aastas 10½ miljonit senti.

Sel moel kokkusaadud summadest läheks 60 protsent peekonihindade kapitali kindlustamise arwele ja 40 protsent seakaswatuse edendamiseks, nagu auhinnad, instruktorite palgad jne. Fondi peatuum seisab selles, et selle maksmahakkamisest alates pole eksporttapamajadel kui ärilistel ettewõtetel waja kanda enam mingisugust riisikot hindade langemise suhtes, waid see läheb kõik riigi kanda.

Lisaks ülalnimetatud fondile tahetakse asutada weel eksporttapamajade laenufond, mis moodustatakse jällegi riigi eelarwesse wõetud summadest ja millest tahetakse laenu anda eksporttapamajadele kuni 18 casta peale 4%-iga.

Nimetatud fondi asutamise põhjenduseks tuuakse ette, et meie eksporttapamajad on ehitatud peaaegu täielikult eralaenudega, milledelt tuleb maksa kõrgeid protsente. Ametlikude andmete järele on meie eksporttapamajad maksma läinud 1.265.390 kr. Arwestades investeeritud summalt 10 protsent., tuleks maksa aastas juba ainult intresse 126.500 kr. ehk, teiste sõnadega, senist peekoni wäljaweo kwantumi arwesse wõttes, läheks 5—6 senti igalt peekoni kg-lt laenu protsentideks. Kaetakse nüüdsaga eksporttapamajade wõlasummad riiklikust fondist wähemalt 75 protsent ulatuses, mille pealt tuleks maksa kõigest 4 protsent, siis oleks see neile uus suur soodustus, mis aastas eksporttapamajadele tähendaks kokkuhoidu ainult protsentide arwel ümmarguselt 56.940 kr. Riigile tähendab see aastas nüüd lisakulusid, kui arwesse wõtta, et tulewal aastal, nagu seda wõib wälja lugeda keskbüroo arwestusest, eksporteeritakse 100.000 siga, millele riik juure maksab à 3 kr., ümmarguselt 356.940 kr., mis tuleb tasuda maksumaksjail kodanikel oma piskust.

Kui küsida, millega oleks põhjendatud sarnane suurewiisiline eksporttapamajade soodustamine ja eesõigustatud seisukorda asetamine, siis ei leia selleke küsimusele tõepoolest mingit õigustatud alust.

Sündinud pole midagi hullemat, kui et grupp poliitiliste erakondadega lähemalt seotud inimesi on osanud mõningaid pankasid oma ettewõtteist niiwõrt huwitada, et neile oma kawatsuste teostamiseks awati suured krediidid. Kuna aga käesolewal juhtumil osa eksporttapamaju osutub ülearuseks, peekonisigu ei jaksa sel määral olemasolewaile tapamajadele, et wõidaks töötada normaalselt, tasuda jookswaid kulusid, kustutada ehituswõlgu ja teha tarwilikke mahakirjutusi amortisatsiooni arwel — ühe sõnaga: ei suudeta täita oma kohustusi, siis wõtku riik kõik need patud oma kanda ja jagagu need parajate portsjonite wiisi maksumaksjate kodanikkude wahel ära, sest wastasel korral on isamaa ja kogu meie põllumajandus hädaohus.

Aga miks peab seda tegema just riik, kes neid kõrgeid protsendimäärasid ei wõiks alandada ka need lahked pangahärrad, kes olid uutest eksporttapamajadest samuti huwitatud, kui nende ehitajadki! Kui niisuguse ettewõtja ehk ärimehe firma, kellel pole siduwaid sidemeid kõikwõimsate erakondadega, raskustesse satub, siis ei wõeta neid loomulikult riigi kanda, waid mehel endal ja samuti kreeditorel tuleb ikkagi oma nahk turule tuua. Erandeid ei tohitaks siin teha ka ühelegi erakondlikule „üldkasulikule" ärilisele ettewõttele.

Nagu põllutööministeeriumi poolt ajakirjandusele antud informatsioonist näha, tahetakse seda teha muidugi eimõisti põllumehe kaitseks. Kuid tegelikult kujuneb see ometi peaasjalikult üleligsete eksporttapamajade toetamiseks, millest peekonisigu kaswatajail põllumeestel ometi kuigi suurt tulu pole.

Kui wõtta arwesse eksporttapamajadele minewat wahetalituse protsendimäära, siis on see uute tapamajade juuretulemisega wiimasel ajal tunduwalt tõusnud. Wõrdluseks olgu meele tuletatud, et Taanis ühe kg peekoni pealt läheb tapamajadele waheta lituseks keskmiselt senti, meil aga 14,4 senti.

Seaduseelnõus on küll öeldud, et talumehele makstakse lisatasu siis, kui Londoni noteering on madalam 84 sh. tsentnerilt, kuna juures pole sugugi arwesse wõetud siseturu wäljamaksetawat hinda.

Kui oletada, et Londoni turul püsiwad järjekindlalt kõrgel, meil tapamajadesse sigade arwu juures töötawad aga suurte kuludega ja wahetalituse protsentiga siis tuleb põllumehel lõppude lõpuks leppida kagi waid selle hinnaga, mida arwawad heaks maksta just meie tapamajad. Seepärast ka sõnade tegemine ja meelte kuumaks ajamine peekonituru hindade riiklikust kindlustamisest põllumeeste huwides, enam pettepilt kui tõsiasi. Seakaswatajate olukorra parandamise katsed saawad aga sellest kasu eksporttapamajadeks see aktsioon õieti ette wõetigi.

Rahwamajanduslikult oleks tõesti õigem ja otstarbekohasem tegewus selle eest, et hoida ülal ülearuseid tapamaju, et riikliku investeerimisest jubitaks hoopis teistele tulusatele ja hädapärast uut korraldamist nõudwadele. Kõne wõiks olla esimesel joonel paremate ühenduswahendite muretsemisest majandusaaduste eksporteerimiseks, mis lähemas tulewikus tõotab meil Sakjamaksitsamaks jäämisega, saada tähtsamaks.

Kaupmehed ja tarwitajad

ostawad odawasti meie suurlao ülirikkalikkudest tagawaradest

igasugu

paberikaupu

I sorti Soome pappe
walget, halli, pruuni ja seinapappi kõigis paks.

I sorti Soome pergamenti ja pergamiini
rullides ja poognates.

Raamatuköltetarbeid:
moleskiini, lastingut, kalingod, marlet, wahariiet, kapitaalpaelu, aktiniiti, wihutraati, presspani ja aktikaante kartonge, schagreen-, marmor- ja igas. kaane- ja eeskaaneilupabereid moodsates mustrites.

Malusainete pakkimistarbeid
schokoladi- ja kompwekitöösturitele klants- ja matt-pergamiini — walget, sinist, punast, rohelist, roosat, hele- ja tumekollast; wahapaberit — kollast, punast, sinist, rohelist ja lillat; galaphan-shelatiinpaberit — walget, sinist, punast, lillat, rohelist ja kollast; kuld- ja hõbepabereid ja alumiiniumlehti, koogi- ja tordialuseid jne, jne.

Ilupabereid: toredates moodsates wärwiwarjundites; krepp- ja siidpaberit, paberserwiette ja riiulibordesid moodsate ilustustega, paberlaternaid, konfette, serpentiine j. n. e.

Pakkimispaberid: pruuni, kollast, walget mitmes paksuses ja poogna suuruses jne.

Müük suurel ja wäikesel arwul soodsatel ostutingimustel

T. E. K.-Ü. „Päewalehe" raamatukaupl.

Suure Karja tän. 23. Kõnetr. 15-13. Pikk tän. (oma maja) 2. Kõnetr. 4-94.

Ärge kurwastage, et Teie ei wõitnud Terwishoiu Muuseumi loteriil — sest weel on ju müügil — **Rakwere Rahwamaja** loterii piletid! Locsimist ei pikendata.

Masuurikad.

M. Mõisiane.)

6

— Läheksin küll... Mispärast ei peaks ma minema, kui mees ka mulle meeldib?

— Ja waadake, seda ma ei tea, kas mees ka teile meeldib... Selle ma unustasin üsna... Ma pean oma küsimuse teisiti esitama. Ütleme, et küsiksin nõnda: Preili Elli, kas tahaksite minuga tulla rändama mööda maailma? Meeleldi wõtaksin teid armsa mälestusena Lallilt kaasa.

— Teiega? Ma ei kõlba ju teiega kaasa tulema. Olen lihtne talutüdruk ja teie olete peen, koolitatud härra. Ma ei sünni teie seltskonda...

— See ei tähenda midagi. See on ainult wälimus — wastab härra Ollino ja paneb oma käe Elli ümber ehtme ja tõmbab teda endale lähemale: „Meie hinged on sugulased ja hingeliselt oled sa palju peenem ja intelligentsem, kui kõrgesti haritud linnapreilid. Sa oled nii kodune, tagasihoidlik ja töökas ja see on minu naise-ideaal. Sa mind kord-korralt wainustasid ja armusin sinusse, kui nägin sind aidatrepil õmblemas. Niisugune peab su naine olema — ütlesin kohe endale. Küll sina mulle kõlbad, kui aga mina sulle meeldin. Ütle, kas ma meeldin sulle? — küsib Ollino eriti õrnalt.

— Sa meeldisid mulle kohe, kui sind minewa laupäewa õhtul nägin — wastab Elli ja surub oma pea härra Ollino rinnale.

— Minu armsaim — sosistab Ollino.

Sellele järgnes kõik nagu iga pruutpaari juures — suudlused, kaisutused, õrn sosin, kawatsused tulewiku suhtes.

Aowalgus hakkas juba puude ladwus wirwendama, kui kaks õnnelikku inimlast lahkusid aiast ja siirdusid oma magamisasemetele...

Nõnda teostusidki Lalli perenaise ja peremehe salajasemad lootused.

V.

Pühapäewa hommikul magas peigmees, nagu harilikult, kaua, kuna pruut wirgasti askeldas majapidamises — lüpsis lehmi, söötis sigu ja toimis muid wajalisi toimetusi. Ei olnud ka märgata mingit muudatust ta wälimuses — samuti paljajalu, sasispäi ja lahtises pluusis ta askeldas, nagu igal hommikul. Seepärast ei teadnud ka kõrwalised aimatagi tõesest suurest sündmusest.

Kui hädalisemad warahommikused õiendused olid õiendatud, siidas Elli ema kaasas tahakambri ja seal siis algas sosistamine. Elli jutustas terwe õise sündmuse sõna-sõnalt ja ema kuulas innukalt ning esitas küsimusi.

— Wõi siis ometi... — ütles ema, kui tütar oli lõpetanud kõneluse. Silmad tal sädelesid ja salajamas hingepõhjas mõtles: Jumalale tänu! Kuis naabrinaised kadestawad, kui sellest kuulewad. Ei mõnele kehwale mullatuhnijale lähe ta, waid kõrgele riigiametniaule.

Waikides teistelgi wiikfatas samaseid mõtteid.

— Kui ta aga wõtab... — wäljendas peremees oma mõttejatku, lebades woodis ja kuulatades naiste sosinat: „Wast niisama muidu... tahab nasama muidu lipitseda."

— Ah, mine'nd ikka — ütles perenaine weidi pahaselt, et peremees ei anna mähti nautida rõõmukarikat, waid kohe tükib tõigutama kahtluse sappi: „Ei ole seda moodigi, et tahab ainult lipitseda. Ta on ju nii tagasihoidlik olnud kõik see aeg. Aina Elli juures ongi. Oleks ta muidu tüdrukuteklütt ja petis, küll siis läheks wahel küla pealegi kolama, aga ta ei ole mitte kordagi weel öösel ära olnud. Ei ta ole niisuke."

— Kas sellest rääkis ka, millal tahab pulmad ära pidada? — küsis ema kõnelust jatkates.

— Rääkis küll — wastas Elli: „Puha ikka rääkisime läbi. Sel nädalal läheme wallamajja ja anname üles, et tahame registreerida ja siis pannakse kuulutused wälja. Pühapäewal ta sõidab ära — tal kahenädalane puhkus juba möödas — ja kahe nädala pärast tuleb tagasi ja siis on pulmad. Selleks ajaks wõtab weel nädalaks ehk paariks puhkust ja siis sõidame ta isa tallu ja sealt otsekohe Tallinna. Kõik rääkimise juba läbi. Täna lubas teiega ka rääkida.

— Noo jah, siis on ju kõik ilusti — wastas ema: „Kohe ikka näha, et korralik mees."

— Halwal ajal see wärk puha — lausus isa sängist: „Kibe töö-aeg..."

— Mine n'd ja oma tööga — sähwas naine wahele: „Kunas sul töö lõpeb. Praegu ongi kõige parem aeg. Ruumid puhr tühjad ja ilus aeg. Aga kas sul wiina on ka kodus? Waja kosjaliiku juua, aga sul ei ole mitte tilkagi paremat. Ega tal endal muidugi ei ole."

— Eks see pool pudelit ole...

— Mine n'd ikka — pool pudelit wa prostu wiina. Sa aja aga kaltsad jalga ja mine waata, kas saad kustki midagi. Kaupmehel ikka oli wahel... Waata ehk saad sealt. Ja kui sa midagi paremat ei saa, siis too wõi seda sama, aga terwe pudel ja üks klaas marjaekstrakti ka...

Ja ega siis Ellil kõlba homme enam heinamaale tulla. Pead waatama mõnd abiisi. Wast Karukuru sannaeide wõi."

— Miks tal's tulla ei kõlba? — küsis isa: „Käigu ikka selle nädala weel. Sname heina juba koomale, eks siis wõi jääda koju. Siis ju küllalt ka weel aega pulma wastu walmistada."

— Aä' n'd a'a niisukest lapse juttu — wastas ema halwakspanewalt: Kuhu see siis kõlbab — pruut-inimene juba ja läheb weel heinamaale. Ega me'gi need kõigewaesemad ole, et sedasi koonerdame. Ja kui ta juba läinud on — kes sul siis töö ära teeb? Ikka pead wõõra palkama... Need kolm nädalat kuluwad tal nii ära, et peab weel kojugi abi wõtma.

— Eks siis pea waatama — alistus Lalli isa.

Ohates tõusis ta asemelt, riietus ja läks kosjawiina hankima. Terwe see pulma perspektiiw ja sellega ühenduses olewad askeldused ja kulud tegid südame raskeks, kuigi ka teiselt küljelt üsna mõnus oli mõtelda, et tütar saab sellise kõrge ametniku proucks. Ent enne kui see kõik saabub ja sellest tulu näeb, on waja palju askeldada ja kulutada...

Peremehe lahkudes jäid tütar ja ema weel tahakambri sosistama. Kõnelda oli palju. Eileõine sündmus ähwardas terwe senise rahulise elu pea peale pöörata. Seal oli nii palju mõtelda ja teha, et esimesel hetkel ei osanud nagu arwatagi, kust otsast peale hakata. Juba pulmad ükfinda... Ega needki kõlba olema harilikud maapulmad... Muidugi tulewad ta kaasas sõbrad linnast ja sugulased... Peab ikka tegema peenemad pulmad.

Ja siis riided... Ja peju... Ei tea kas need omakoetud linased asjadki enam kõlbawad? Wõib-olla peab weel poeriidest neid õmblema? Wõi koguni batistist?

Kõnelda ja kawatseda oli palju.

Et selleks ajaks oli juba kõik kõneldud ja korras, kui peigmees ärkas. Oli kohal juba kosjawiin ja Elli pestud, riietatud ja kammitud, nagu kohane pruudile. Punane siidpluus ja sinine kuub sobisid üsna hästi.

Wärskena ja rõõmsana astus Elli kallima magamistuppa, kui oli läbi lukuaugu weendunud, et ta on juba riietatud.

— Kuidas magasid, kallim? — küsis härra Ollino Elli tulles.

— Hästi — wastas Elli ja naeratades piilus kallima poole: „Ja teie?"

— Ka hästi, ainult kõik see aeg nägin und sinust... Sa mu armsam — ta pani õrnalt oma käe Elli pihale: „Ega sa weel ei rääkinud wanematele?"

— Ei — wastas Elli langetatud pilgul: „Nad ei tea weel midagi. Te' ise lubasite ju rääkida."

— Ja muidugi. Aga mispärast sa mulle ütled „teie"? Ma olen ju sinu Rundi."

— Harjumata alles. Nii imelik, et pean „sina" ütlema, nagu omasugusele.

— Oleme ju ometi pruut ja peigmees, olen ju sinuga ühewäärikine... Too enda jaoks ka tass ja joome kahekesi kohwi."

— Olen juba joonud.

— Siiski, joo minuga ka."

Tooli nii wõsuwalt lahke ja rõõmsas tujus ja kõneles kõik aeg, kuna Elli waatles teda waikides ja hinnates oma suurt õnne. Milline ilus mees, mustad käharad ja tumedad silmad ja sile piklik nägu — tore poiss. Ja see on nüüd tema peigmees... Ja weel kõrges ametis. Onn ulatus otse kurgu[illegible] ja takistas sõnu...

Kohwi joonud, wõttis härra Olli[illegible] käest kinni ja kahekesi nad siirdusid tah[illegible]kus isa ja ema woodis pikutasid ja oo[illegible]

— Ma ei julge tulla — puik[illegible] kambri astumast: „Mine sina üksi."

— Ära ole rumal. Sa pead aitam[illegible] su kätt paluda. Nad minu sõnu üksinda[illegible]

— Nii imelik on.

— Ei ole midagi. Lähme aga julg[illegible]

Uksteise käsiwarrele toetudes asu[illegible] tahakambri. Ema oli tõusnud woodist [illegible] hendas pearätti, kuna isa edasi piku[illegible]

— Noh, mis nüüd? Oige sõbral[illegible] lewad kahekesi — ütles ema, et midag[illegible]

— Jah, wäga sõbralikult. Ja taha[illegible] ga sõbralikku juttu ajada.

— Ohoh — imestas ema: „Mis [illegible] siis on? Eks istuge ka."

— Aitäh. Meil on pikk jutt ja t[illegible] tisti üsna wõtamatu. Seepärast lubate [illegible] panen endale suitsu põlema — ütles h[illegible] lino ja ulatas peremehele paberossi n[illegible] tas ka endale, enne kui istus. Kõn[illegible] kergel toonil, nagu see ilmas wilunut[illegible] kohane:

— Waadake, armas Lalli isa [illegible] kui ma möödunud laupäewa õhtul [illegible] maja ja korterit palusin, siis arwasin [illegible] bin siin kaks nädalat, nagu suwitaja[illegible] ja lähen tagasi samuti, nagu tusin, see [illegible] üksinda. Kuid siit leidsin neiu, kes [illegible] lus ja nüüd ei suuda ma enam üksind[illegible] ja tahaksin neiu kaasa wõtta. Kas lub[illegible] oma Ellikese?

— Noo-noh, mis jutud need o[illegible] les ema, teeseldes imestust, kuna isa [illegible] paksud suitsupilwed: „Wõi mcie E[illegible] kaasa wõtta. Mis siis sinna, toa[illegible] wõi?"

— Ei, oma armsa ja kalli ka[illegible]

— Ikka hullemaks asi läheb. [illegible] guni pärisesks.

— Igawesesks. Ja selleks palun [illegible] ja õnnistust.

Riigi 1930./31. a. eelarwe kawa puhastustules.

Wäeministeriumide ja keskasutuste nõudmised ulatuwad kogusummas 68 milj. kroonile, arwatud wälja kaitse- ja majandusministeerium.

Kärpimised on suured.

Riigi 1930./31. aasta eelarwe kawa läbiwaatamine riigikassas hakkab lähenema lõpule. Kaugelt suurem osa ministeeriumide ja keskasutuste poolt esitatud eelarwetest on juba käinud läbi puhastustulest ja nagu kuuleme on kärpimised seekord õige suured, sest asutused on peaaegu kõik tublisti üle küsinud. Nii on näiteks üksi kaitseministeeriumi eelarwe ettepanekut wähendatud 260.000 krooni wõrra, rääkimata telstest ministeeriumidest.

Praegu on läbiwaatamisel haridus- ja sotsiaalministeeriumi eelarwe, millele kulub nädalapäewad. Järge on ootamas ainult kaks eelarwe kawa, majandusministeeriumi ja riigimaade walitsuse omad.

Sellega olekski läbi korraline eelarwe, millele järgneb esiteks tuluude eelarwe läbiwaatamine ja siis erakorraline eelarwe.

Riigikassale esitatud eelarwe kawades on ministeeriumid ja keskasutused 1930—31. a. peale nõudnud krediiti järgmiselt: riigikogu, korralises eelarwes 481.832 kr., riigikontroll korralisi 359.137 kr., riigikantselei korralisi 1.015.186 kr., erakorralisi 150.858 kr. kokku 1.166.044 krooni; hariduse- ja sotsiaalm. korralisi 16.403.868 kr., erakorralisi 1,700.060 kr., operatsiooni-fond 10.000 kr. kokku 18.144.028 krooni; kohtu- ja siseministeerium korralisi 8.040.983 kr., erakorralisi 200.235 kr., kokku 8.241.218 krooni; põlluministeerium korralisi 6.782.467 kr., erakorralisi 780.200 kr., operatsiooni-fondi 900.000 kr. kokku 8.462,667 krooni; teedeministeerium korralisi 24.050.463 kr. erakorralisi 5.770.678 kr., operatsioonifondi 315.000 kr., kokku 30.136.141 krooni ja wälisministeerium korralisi 1.137.769 krooni.

Kokkuwõttes ulatub nõutud summa korralisteks kuludeks alal 58.271.705 kr., erakorralisteks alal 8.602 131 kroonile ja operatsiooni-fondis 1.225.000 kroonile. Seega on üldse küsitud 68.098.836 krooni. Kuid siia hulka ei ole arwatud kaitseministeerium, kelle eelarwet esialgul ei awaldata ja majandusministeeriumi oma, mis alles ministri käes läbiwaatamisel.

Bermondist wabanemise aastapäew Riias.

Pidukõned sakslastega leppimisest ja Eestile mõtlemisest.

Riiast, 11. nowembril. Täna pühitses Riia linn Bermondti wägedest wabanemise 10-dat aastapäewa. Sel puhul oli Rahwusooperis pidulik aktus ja kontsert. Aktusel wiibisid wabariigi president, peaminister jne. Esimesena kõneles president Semgals. Tema kõne kuulati püsti seistes. President tuletas meele Läti sõjapäe raskeid wõitlusi Läti wabaduse eest. „Nüüd, kus 10 a. möödunud," ütles president, „on lahtunud waen, mida meie oma waenlase wastu tundsime. Nüüd wõime meie 10 a. eest olnud sündmusi ajaloolisest perspektiiwist waadelda. Sellegipärast ei tohi praegune sugupõlw kunagi unustada neid suuri ohwreid, mis meie wahwad sõdurid on toonud. Meie peame kõigepealt mõtlema oma liitlase Eesti peale, kes koos Inglismaaga ja Prantsusmaaga meile otsustawal silmapilgul tarwilikku abi andis. Selle eest oleme meie Eestile alati tänulikud." Edasi awaldas president soowi, et ka tulewikus Lätis üksmeel walitseks.

Presidendi kõnele järgnes rahwushümn. Siis kõnelesid weel seimi esimees Kalninsch ja peaminister Zelminsch. Pärast waheaega algas aktuse kontsertosa. Rahwusooperi koos kandis ette Läti rahwalaule.

Esplanaadil oli suur paraad, millest kõik Riia garnisoni wäeosad osa wõtsid. Paraadil wiibisid wabariigi president, peaminister, diplomaatlik korpus, Eesti, Poola, Leedu ja Prantsuse sõjawäelised esindajad.

Maailma suurim allweelaew sai walmis.

Prantsuse sõjalaewastiku uhkus.

Prantsusmaal lõpetati neil päewil maailma suurima allweelaewa ehitustöö. Laewa wõib igati pidada moodsa tehnika wiimaseks sõnaks. Uus allweelaew jätab kaugele seljataha kuulsa „Nautilusse", mille lõi Jules Verne'i fantaasia. Tänapäewa inimese arwu on kaugelt ületanud kuulsa Prantsuse romaanikirjaniku unistused. Meresõja uue relwa ehitamisega alustati juba 1926. aastal. Alul kawatseti Prantsuse laewastiku warustada kahe sellise allweelaewaga, kuid ehitamise kestes selgus, et laew läheb seewõrra kalliks, et tuleb wägisi loobuda teise ehitamisest.

Et luua ettekujutust Prantsuse sõjalaewastiku uue üksuse suurusest, ütleme, et tawalise allweelaewa meeskond on 20—30 inimest, uuel laewal on aga mehi terwelt 150. Allweelaewa pikkus on 150, laius 30 meetrit. Laew on warustatud tänapäewa parimate relwadega.

Laewa relwastus erineb tunduwalt teiste allweelaewade relwastusest. Eriti selles, et laew wõib tuld anda üksköik millises asendis. Ta pöörleb wabalt ja kannatab isegi wäga tugewat weesurwet. Ta wõib isegi 40 meetri sügawusse ilma hädaohuta laskuda.

Uus Prantsuse allweelaew wõib wee all püsida nii kaua, et ta selle aja jooksul jaksab läbi sõita 20.000 kilomeetrit. Kuna meretee ümber maailma on 40.000 km, siis wõib uus laew ümber maakera sõita ainult ühekordse sadamaskäimisega.

Palju maksab Prantsuse walitsusele see „mängukann", ei ole täpselt weel teada. Igatahes arwatakse, et kulud ületawad 1 miljoni naelsterlingit.

Maailmas leidub weel teine allweelaew, mida enam-wähem tohib wõrrelda Prantsuse uue tüübiga. See on Briti allweelaew „X 1", mis oli seni suurimaks oma alal. Ta pikkus on 115 meetrit. Meeskond on samuti tunduwalt wähem kui uuel Prantsuse allweelaewal.

Napoleoni poja põrmu taheti warastada

Sissemurdmise kawatsus Austria keisrite hauakabelisse.

Wiinist, 11. now. Wiini politsei sai teada, et ühel bandiitide salgal on kawatsus Wiini keisrite kabelisse sisse murda, sealt Reichstadti hertsogi põrmu ära warastada ja seda prantslastele kõrge lunastusraha eest wälja anda.

Teatawasti oli Reichstadti hertsog Napoleon 1. poeg. Ta oli sündinud Napoleoni teisest abiehest Marie-Louisega. Kuna Prantsusmaal sagedasti kihutustöö tehti selleks, et hertsogi põrmu Austrialt wälja nõuda, lootsid bandiidid hertsogi põrmuga suurt raha teenida. Enne aga, kui nad plaani teostamisele said asuda, wangistati nad politsei poolt.

Dr. Curtius Saksa wälisministriks.

Berliinist, 11. nowembril. Senine majandusminister dr. Curtius, kes Stresemanni surmast saadik wälisministri kohuseid täitis, nimetati wälisministriks. Uueks majandusministriks nimetati dr. Moldenhauer.

*

Dr. Julius Curtius kuulub samuti, nagu dr. Stresemann rahwaerakonna mõõdukamate pahempoolsemate liikmete hulka. Teria on sündinud Duisburis, Rheinimaal, 1877. a. 7. weebruaril, nii et ta warsti saab kõrgeaastaseks. Õppinud on ta õigusteadust ja pidanud pikka aega edwokaadi ametit Hidelbergis, Baadenis. Kõrgkõrgema waliti ta esimest korda 1921. a. Tähtsat kõrgt tagi ta 1924. a. augustikuul, pidas läbirääkimisi Saksa rahwuslastega. Temale läks siis korda wõita osa rahwuslasi Dawes'i kawa wastuwõtmise nõusse. Saksa majandusministriks nimetati Curtius 1926. a. jaanuarikuul, ja seda ametit on ta pidanud mitu aastat järgimöödu. Tema on püüdnud lepitada üksikuid rahwakihte üksteisega. Stresemanniga pidgas ta walitsuses head sõpruust, ja et ta temaga kati oli ühel nõul ja aja jooksul ka Wiini on tunnustud wälispoliitiliste küsimustega, ongi ta võimaluse juure rahwusriigimehe, Stresemanni järeltulijaks.

Tollitariifide läbiwaatamine algab.

Neljapäewa hommikul kl. 11 astub majandusministri abi A. Meritsa juhatusel kokku ministeeriumide waheline erikomisjon esimeseks koosolekuks tollitariifide läbiwaatamise asjus. See töö nõuab pikemat aega ja sellest wõtaosa ka majandusorganisatsioonide esindajad.

Rõõwlid wabaduswõitlejatena...

Sofiast, 11. nowembril. **Rongirõõwimise kohta Ferdinand-Berkowici raudteel teatatakse täiendawalt: Saak, mis rõõwlite kätte langes, oli õige wäike, sest selle rongiga sõitsid peaasjaliselt kehwad inimesed. Rõõwjõngu juht Jessunow pidas paljaksrõõwitule kõne, milles ta ennast ja oma kaaslasi agraar-kommunistideks nimetas. Nemad olewat otsustanud lõpuni wõidelda Bulgaaria wabastamise eest. Praegune tagurline walitsus tulewat wägiwaldselt kukutada. Lahkudes andsid rõõwlid reisijatele 4 kirja, mis on adresseeritud Bulgaaria kuningale, Bulgaaria rahwale, walitsusele ja põllumeeste erakonnale. Neis kirjades kuulutawad rõõwlid endid waese ja rõhutud rahwa kaitsjatena. Wiimaste teadete järele on rõõwlitel korda läinud üle piiri Lõuna-Slaawiasse põgeneda.**

Keiser Wilhelm II Krupi tehaste osanik.

Berliinist, 11. nowembril. **Hiljuti tõi „Berliner Morgenpost" artikli, milles seletati, et endine keiser Wilhelm 2. on Krupi tehastes osanikuks olnud. Ülemise kasu saamise otstarbel oli keiser läbi wiinud, et kõik Saksa kahurwäe tellimised Krupile anti, ehk küll teised tehased paremaid kahureid wõimelisid. Nii oli Saksa kahurwägi sunnitud alawäärtuslikkude kahuritega sõtta minema. Sel teel olewat keisri erakassa oma tulusid Saksa paremate poegade were kulul määratumalt suurendanud. Selle artikli pärast on endine keiser oma advokaati wolitanud „Morgenposti" kohtulikule wastutusele wõtma.**

Altkäemaks Tallinna linna majandusosakonn

Linnanõunik Ed. Paimal ja linna mõisate walitseja Aug. Kalberg wõetakse wahi

Talupidajalt nõuti maasaamise soodustamiseks 1000-krooniline wek

Tallinna-Haapsalu rahukogu prokuröri korraldusel wõeti wahi alla Tallinna linnawalitsuse liige ja majandusosakonna juhataja, kristliku rahwaerakonna rühma liige Eduard Paimal, kes temale allutwa ametiku, linnale kuulutwa Habersti ja Mustajõe mõisate walitseja, Aug. Kalbergi kaudu wõttis wastu Kadaka tee ääres elutsewalt Habersti asunik Joh. Kraamanilt altkäemaksuna 1000-krooniliise weksli, mille eest wastutasuna wõlmaldas asunikul saada rendile 6 ha linnale kuulutwat maad. Saadud weksli diskonteerisid meheed ühes kohalikus pangas, kusjuures Paimal sai 700 kr., temale allutw ametnik Aug. Kalberg, kes oli ühtlasi linna mustuse weotwoori juhataja, 300 krooni.

*

Kogu see lugu tuletab meele hiljuti kogu maailmas suure tähelepanu osaliseks saanud „Sklarekite skandaali" Berliinis, kus suurema riide- ja karusnaha-äri omanikud ossisid ära altkäemaksuga Berliini linnwalitsuse liikmeid, eesotsas linnapea Böfziga. Meeleheana ei annud wennad Sklarekid mitte weksli, nagu see juhtus Tallinna linnawalitsuses, waid natuuras karusnahkse mantli kümme korda odawama hinnaga. Kasuka eest, mille ostis linnapea abikaasa, makseti 4000 Rmk. asemel ainult 400 Rmk. Peale selle tuli seal ilmsiks altkäemaksu wõtmisi ka teiste linnawalitsuse liikmete poolt. Wastutasuks said wennad Sklarekid omale isegi metallitarwete tellimisi, kuigi nad kaubitsesid ainult riiete ja nahkadega.

Tallinna linnawalitsuses aset leidnud altkäemaksu loo paljastas linna rewident, kelle kõrwu ulatusid juba waremalt kuulduseid, nagu wõtaks wastu linna majandusosakonna juhataja meelehead, mille eest wiidi läbi kiirendatud korras ja soodustatud tingimustel maa rentimine linna mõisatest. Kuna aga kuulduisi ei saadud tõestada faktidega, polnud teha midagi.

Möödunud nädala keskpaiku sai teatawaks rewidendile, et linnanõunik Paimal on nõudnud altkäemaksu Kadaka tee ääres elutsewalt põllupidajalt Kraamanilt, kes soowis rentida kultiweerimiseks Mustajõe mõisast oma suurele kapsa- ja juurewilja istandusele lisaks linnale kuuluwat, kuid kasutamata seiswat raba- ja heinamaad Weskimäe ja Kadaka tee wahelises piirkonnas, kust ta juba waremalt oli rentinud tüki kõlbmata maad, mille oli suurepäraselt kultiweerinud. Tema oma maa-ala oli liig wäike.

Mees pöördus sellekohase palwega linna majandusosakonna juhataja poole, kuid see soowitas pöörduda otsekohe Mustjõe mõisate walitseja Kalbergi poole. Saadud juhatuse põhjal läkski mees Kalbergi juure, kes oli tuntud kui Paimali parem

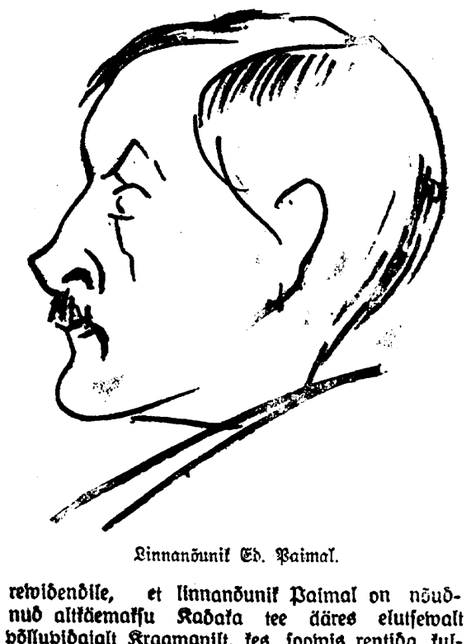

Linnanõunik Ed. Paimal.

käsi ja rühmakaaslane.

Habersti ja Mustjõe m
Kalberg kui mustuse weowoo
tuse weowoor oli rentinud
kroonilise aastamaksu eest.

Kalberg wastas Kara
asja küll läbi wiia, kuid se
linnanõunik Paimalile andc
Kaarmanil ei olnud sularaa
ka weksliga, millele al
ahjumaterjali ühisuse „Satwi
käemehena Kraamann. We
Tallinna pangas Kalbergi a

Kohe pärast seda esitas
paneku, anda Kraamannile
mata maad 12 ha suuru
ei läinud läbi, waid Kraa
ha asemel ainult 6 ha. Pe
rewidendi kõrwu, kes andis

Kuuldawasti olewat
omawahel sugulased. Paim
tän. nr. 19 maja ja su
palwewend tegi ta karjääri
waliti suure linnawalitsus
majandusosakonna juhataj
suse liikmeks.

Kuuldawasti olewat
teistelt isikutelt altkäemaks
minaalpolitsei abikomissari
dusosakonnas.

Kalberg arteeriti jub
wal, kuna Paimali wang
jem. Eile õhtupoolikul sa
wangi'asse.

Prokuratuur süüdistat
380 põhja'. mis kõneleb
maksu wõtmisel, Paimali
mis ette näeb 5—6-aasta
õiguste kaotamisega seadu
mise pärast. Ka Kalbergi
karistus.

Rikke tõttu elektrijuhemes

wiibis tänase lehe ilmumine. Samal põhjusel pidi lehest jääma wälja hulk materjali. Nike juhtus kell 3 p. l. mil trükikoja töö kõige intensiiwsem, ja wooku andmist „Päewalehele" suudeti jatkata wast kell weerand seitse.

Kohtuminister Kalbus haige.

Wiiab haiguse selgitamiseks keskhaiglas.

Juba kauemat aega kannatas kohtuminister T. Kalbus sisemiste walude all, mille kohta arstidel raske oli anda otsust. Wiimastel päewadel walud muutusid eriti raskeks ja esmaspäewal toimetati minister linna keskhaigemajja sisehaiguste jaoskonda haiguse täpsemaks kindlakstegemiseks.

Keskhaigemajast ei teata ministri terwise kohta öelda weel midagi ligemat, kuna haiguse lõplik selgitamine arwatakse jatkuwat weel mõningaid päewi. Haigemajas wiibib minister Kalbus endises seisukorras, midagi raskemat ei ole tuleb ilmsiks.

Ministeeriumis ametkohuste täitmisel käis minister kuni wiimaste päewadeni. Kui kauaks ta peab jääma haigemajja, selgub loodetawasti peagi, kui on tehtud kindlaks haiguse iseloom.

Püssirohuladu lendas õhku.

Pariisist, 12. now. Toulis lendas püssirohuladu õhku. Inimohwreid ei ole. Ladu sisaldas 50 tonni püssirohtu.

Saksa kirjanik Peeter Martin Lampel, kes — nagu kirjutasime eilses lehes — arteeriti politsei poolt süüdistusel, et ta osa wõtnud tapmisest, mida kirjeldas ühes oma teoses.

Hädaabitööde kawa sõelu

Krediidisumma 646.000 kroonilt kärbitud 450.000
Katwasse jäätwad peamiselt linnade ja nende ümb

Küsimus täna walitsuses.

Tänasel wabariigi walitsuse koosolekul tuleb läbiwaatamisele teedeministeeriumis kokku seatud hädaabitööde kawa eelseiswa talwe peale. Ministeeriumi poolt esitatud kawa järgi ette krediiti selleks otstarbeks kogusummas 646.000 krooni, mida loodetakse katta peamiselt riigiraudteede puhtastkasust.

Wahepeal oli hädaabitööde kawa sõelumisel riigikassas, kus selles wõeti ette wõrdlemisi suuri kärpimisi. 646.000 krooni pealt wähendati seda summat ümmarguselt 450.000 kroonile. Wõimalik, et selles enne walitsusele esitamist tehakse weelgi mõningaid koondamisi.

Peamiselt puudutawad kärpimised teede korrashoiu kulusid ja suuremaid magistraalkraawide kaewamistöid. Üldse on selle kawa läbiwaatamisel selgunud, et hädaabitööde korraldamisel maal puudub mõte, kuna sinna waewalt leidub töölemineja. Seepärast jätetakse kawasse peamiselt linnade ja nende ümbruse tööd, kuhu töölisi on kergem toimetada kohale.

Riigikassa on otsustanud talwiste hädaabitööde peale esitada eelkrediidi seaduseelnõu. Summad selleks wõetakse lisaeelarwesse nr. 1, mis riigikogule esitatakse alles tulewa aasta alul.

Nagu wastawatest aruannetest selgub, on 1926./27. a. hädaabitöödena tehtud üldse 255.762 tööpäewa ja kulutatud üldse 428.872 krooni. 1927./28. a. tehti hädaabitöid kogusummas 514.000 tööpäewa ja kulutati 1.031.615 krooni. 1928./29. a. aruanne ei ole weel walmis, sest tööd lõppesid alles 15. mail. Kogusummas kulutati möödunud talwel selleks 1.036.380 krooni. Teatawasti ei käi hädaabitööd eelarweaasta raamides, waid neid tehakse peamiselt talwekuudel, millal tööpuudus kõige tunduwam.

Nagu kogutud andmed näitawad, on tööpuudus nowembrikuuga üldiselt läinud teravamaks. 1. nowembril oli linna tööbörsis registreeritud 1386 töölist. Samal ajal oli 130 waba kohta. Tartus oli t
now. 637.

Nõmmelt on seni häd
nult 12 naist ja 6 meest
tõuseb aga üle 130. Töö
on käinud teedeministeeri
juures palumas, et tööde
taks ja töölisi rohkemal
Suured perekonnad on
raskes seisukorras, sest w
ammugi, nut teenistust aga
ja katsutakse kuidagi pä
Kuigi mõnest perekonna st
daabitööle, siis on sellest
sest 120—140 sendiga ei
sõõnuks.

Ka Tallinnas oli läin
ta tööliste koosolek, kus
korraldamist ja töötasu s

Mis puutub hädaabit
palkadesse, siis peawad ne
ajal töötati wälja tööpuud
komisjoni poolt, maksma
töö hindade aluseks on H
dega 2 kr., teistes maal
linnades 1,5 kr. Päewatö
nilise tööpäewa eest Harju
mehed 1,4 kr., naised 1,2
dades m. 1,3 kr., n. 1,1
nädalapalga ülemmäär tõ
Nõmmel üle 11 krooni ja
9 krooni. Maal ei ole teen
midega piiratud.

Samet-,
Crêpe de ch
klei
Eston

Ulmanis lahkub?

Riiast, 12. nowembril. **Täna hommikul levisid Riias jutud, et senine Eesti-Läti tollinnivooni teostamise segakomisjoni esimees Ulmanis on palunud end oma kohalt wabastada. Ta lahkumine on seda tähelepandawam, et just homme peab olema delegatsiooni koosolek. Sõnumit kontrollida ei ole õnnestunud.**
Ulmanis lahkub?

Auleegioni suurrist Kelloggile.

Washingtonist, 12. now. Riigisekretär Stimsoni ja teiste Kelloggi pakti allakirjutajate riikide esindajate juuresolekul pani eile õhtul Prantsuse suursaadik Paul Claudel Kelloggi kaela ümber Prantsuse au
nase lindi, öeldes: „Kui s
wõiksid tõusta, ütlekside nad
aumärgil ei ole paremat p

Lätis paljastati s

Riiast, 12. now. L
piiripolitsei korda uue s
sioni jäile saada. Wangis
Kõik wangistatud on rahw
ganisatsioon on tegutsenud
saadik. Organisatsiooni lii
ga tihedat ühendust pidan
oli keegi Pawel Puskaren
gistati.

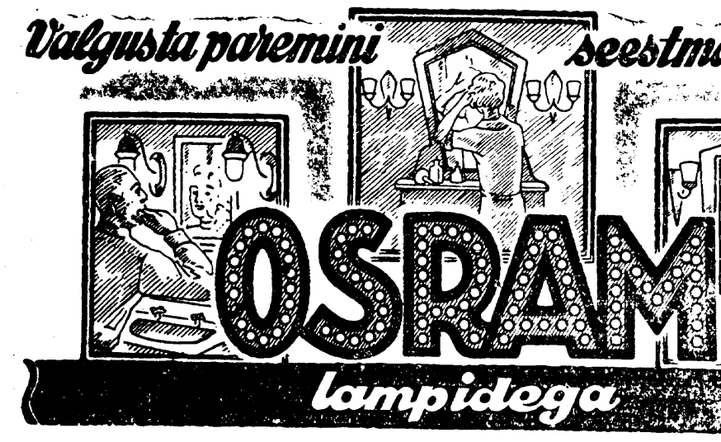

Helsingi NMKÜ 40. a. juubel.

Eesti esindaja tähelepanekuid.

9. ja 10. sp. wiibisid sellekohasel kutsel Eestist Tallinna NMKÜ esindajatena juhatuskogu liikmed adw. R. Kuusikman ja J. Lojsman, ameerikalane sekretär M. Nestel ja Noortemeeste osakonnast Patschkowsky ja Tartu NMKÜ esindajana üliõp. H. Paldrok; peale selle oli Tallinna ühingust oma soovil kaasa sõitnud weel kümmekond noorsmeest.

Pidustused algasid laupäeva õhtul kell 7 kooswiibimisega õhtueinel ühingu oma 6-kordses majas (Wuorikatu 17) asuwas ruumikas saalis. Koos oli üle 200 kutsutud isiku. Wälisriikide ühingutest oli peale Eesti esindatud weel Rootsi elatanud ühingu tegelase oberst Melander'i kaudu, kes ühes sellega esitas ka ülemaailmlisst NMKÜ liitu. Saali palkonilt rippusid alla Soome lipu kõrwal Eesti ja Rootsi lipud.

Peale palwe, ühislaulu ja tervituse külalistele ühingu esimehelt prof. H. Hjeltilt järgnesid pidukõne, soololaulud ja tänusõnad wanadele tegelastele. Selle järele tulid tervitused. Esimesena tervitas Rootsi esindaja ja tema järele advokaat Kuusikman Eesti NMKÜ-de ja Eesti ev. lut. usu kiriku noorsootöö sekretäriaadi nimel ja nüüd tulid tervitused paarikümnelt Soome NMKÜ-lt üle terwe maa. Eriti huwitawad olid wiimati nimetatud tervitused, mis näitajid kui arenenud on Soomes kristlik liikumine ja misfuguseid suuri tagajärgi on saawutanud ühingud noorsoo kasvatamise ja toetuse alal.

Soomes luteri kirik ja NMKÜ ühingud töötawad ühiselt; ühingute sekretärid on peaaegu ilma erandita usuteadlased ja paljud neist, töötanud rida aastaid ühingus, asuwad koguduste juhtimisele, jäädes ühingute sõpradeks ja kaastöölisteks. Pidustiste jeas oli hallipäiseid õpetajaid, kes poisikestena ühingusse tulnud, seal meheks sirgunud, hiljem sekretäriks olnud ja nüüd kogudustes töötawad.

Erilist rõhku pannakse pühakirja tundmaõppimisele. Kehalisele kasvatusele on pühendatud samuti tarwiline osa tegevust. Ühingul on wõimla tarwiliste kõrvalruumidega, mitmed koosolekute ruumid, lugemistuba, söögisaal ja wõõrastetoad, mida wõimalikult odawamalt wälja üüritakse eeskätt ühingute tegelastele. Paljud tähtsamad riigi- ja seltskonnategelased rühkwad ühingus juhtiwalt kaasa.

Pühapäeva hommikul kell 10 oli korraldatud pidujumalateenistus ja kell 1 päewal pidulik aktus kutsutud külalistele, millest osa wõttis ka wabariigi president ühes abikaasaga. Kell 6 õhtul algas pidulik koosolek kõigile soowijaile.

Õhtul kell ½9 oli törwikutega rongkäik, millest osa wõtsid kõik ühingusse kuuluwad isikud, algades esimehe prof. A. Hjeltiga ja lõppetades wäikeste mudilastega. Pilt oli wõimas. Rongkäik liikus ühingu maja juurest Nikolai kiriku trepile, kus ühingu peasekretär õp. W. Aurola lühikese kõne pidas; peale ühislaulu pöördus rongkäik ühingu juure tagasi ja seega oli juubelipidustustel lõpp.

Esmaspäeva hommikul wiisid Eesti ühingute ja Kirilliku Noorsootöö sekretariaadi esindajad pärja Eesti wabadussõjas langenud Soome wabatahtlikkude mälestussamba jalale, kus wäike kõne ja palwei peeti. Pärjapanekul wiibisid Soome ühingute esindajad.

R. K.

Uus ametnikkude panga krahh Berliinis.

Mitmemiljonilised kahjud. — 5000 ametnikku saawad kannatada. Direktori 80.000 Saksa margaline palk.

(„Pwl." Berliini kaastööliselt.)

Berliinist, 9. nowembril. Täna sulges teine ametnikkude-pank, Reichsband-Bank A.-G., oma kassad. Panga kahjud pole täpselt teada, kuid igatahes ulatuwad kohustused terwelt 8 miljoni Saksa margani. Panga wõimaliku kokkuwarisemise läbi saawad kannatada umbes 5000 ametnikku. Nende 5,2-miljonilisest hoiusummadest loobetakse päästa waewalt üks miljon. Wastupidiselt panga juhatuse seletustele, nagu olekfid raskused tekinud teise ametnikkude-panga kokkuwarisemisele järgnewast tormijooksust kassadele, kinnitatakse, et seegi pank on oma otsekohestelt ülesannetelt kaldunud spekulatsioonile ja finantseerinud lootuseta ärisid.

Läinud nädalal suletud Saksa ametnikkude panga kohta on selgunud, et see prints Hohenlohele on laenanud terwelt 2.200.000 S. marka piltide wastu, mis waewalt 700.000 wäärt. Samuti on selgunud, et panga direktorile on makstud kuulmata kõrget palka — terwelt 80.000 marka (igi 7½ milj. senti) aastas.

Kui turukubjas kukutas alewiwalitsust.

Elwa omawalitsuse sekelduste lõbus järellugu.

Möödunud aastal sai Elwa alew üldiselt tuttawaks leerukate sekeldustega omawalitsuse alal, kui alewil oli korraga kaks walitsust ja rida kohtuprotsesse nende üimber. Lugu sai alguse sellest, et alewiwalitsus pärast seda, kui wolikogu jättis kinnitamata esitatud ehituskrumtide määramised, tegi kõrgelennulise wõtte: ütles, et „parlament" on määruste kinnitamata jätmisega awaldanud walitsusele umbusaldust, ja lahkus. Wolikogu walis uue alewiwalitsuse. Kuid endised alewiisad ei leppinud selle sissekukkumisega ja hakkasid käima kohut wolikogu otsuse wastu, hoides protsessi kestes wõimu wõisalt oma käes. Kuid lõpuks kinnitas ka riigikohus wolikogu otsuse ja uus alewiwalitsus asus ametisse.

Nende olukordade kestes esitati wolikogule „rahwa proiest" uue walitud alewiwalitsuse wastu. Kirjale olid kirjutanud alla 19 elwalast, enamuses naised. Seal protesteeriti uue alewiwalitsuse ametisse astumise wastu ja muu seas öeldi, et uus alewiwanem P. Uibo ja selle abi J. Tuul on mõsta ja kriminaalse minewikuga inimesed.

P. Uibo ja J. Tuul wõtsid endi laimamises wastutusele kõik allakirjutanud ja ühtlasi ka allkirjade kõrjaja sellele kirjale — kohaliku turukubja M. Soonbergi.

Elwa jsk. rahukohtuniku juurs tuli see lugu harutusele 6. slp. Erakaebajaist oli kohal alewiwanem Uibo, kuna tema abi J. Tuul wahepeal oli surnud. Kohtus seletasid kaebealused, et nad turukubja pealekäimisel on kirjutanud alla halba aimamata, sest kiri nende teada ja turukubja seletust mööda pidanud sisaldama ainult seda, kas pooldada uut wõi wana alewiwalitsust.

Turukubjas ise aga üteleb, et ta saanud kirja kellelki tundmatult isikult turul...

Kohus soowitab pooltel leppida. Kuid alewiwanem ei ole sellega nõus enne, kui on kuulatud üle tema tunnistajad, kes teatwad pikema aja kohta, et alewiwanem on olnud aus inimene.

Pärast seda P. Uibo lepib kõigi 19 allakirjutanuga, kuna need oma tahtmatult ning teadmatult allakirjutatud laimukirja pärast alewiwanema ees wabandawad.

Kuid turukubjaga alewiwanem ei lepi, kuna tema juures erakaebaja ei saa uskuda, et wiimane oleks talitanud teadmatult, ega ka seda, et turukubjas oleks korjanud allkirju kellelegi tundmatule turulisele.

Rahukohtunik karistab turukubjast kahenädalalise arestiga.

Walgast.

Kaitseminister O. Köster sõidab Walka. Ühenduses praeguse pöörama päewakõrjimusega kaitseväe ümberkorraldamise kawa suhtes oodatakse lähemail päewil Walka piiriwalwe walitsuse ja kaitseväe juhtiwamaid jõude. Sõidu ülesanne oleks tutwuneda Eesti-Läti piiriga ja piiriwalwe korraldusega kohal. Loodetakse, et ka kaitseminister O. Köster sel puhul kaasa sõidab.

Poisikeste „ilmarris". Paar päewa tagasi tabas Wõlmaris Läti raudteepolitsei kolm E. Walga poisikest, kes saadeti Eesti Walga raudteepolitsei korraldusse. Poisid ise seletasid, et olewat tahtinud „ilmareisile" minna ning selleks alanudki salaja Läti Walgast waguni-puhwritel sõitu Riia poole.

Walga linnawalitsuse märgukiri sotsiaalministeeriumile. Kuna põllutöödе lõppedes Walgas tööta töölliste arw kaswama on hakanud, saatis linnawalitsus sotsiaalministeeriumile märgukirja, milles tööta töölistele töö leidmise küsimust lahendada palutakse.

Walga politsei asjaajamine oli korras. Laup. rewideeriti politseiinspektor Tammani ja majand. ülema Kollini poolt Walga politseijaosk. asjaajamist, misfugune leiti olewat korras.

Soowitame

Tallinna linna arhiiwi wäljaandeid.

Katkendid Tallinna esimestest turberaamatutest 1365—1458,
toimetanud P. Johansen. Hind 3 kr.

G. Hansen'i
Tallinna linna arhiiwi kataloog.
2. ümbertöötatud ja täiendatud wäljaanne, korraldanud O. Greiffenhagen.
I jagu: codices ja raamatud.
II „ aktid.
III „ ürikute regestid ja registrid.
Hind kokku brosch. 4 kr. 20 s.

2. Wanem Tallinna Jaani haigemaja wakuraamat 1435—1507,
Toimetanud dr. phil. Paul Johansen. Hind 3 kr.

3. Tallinna wanimad linna arweraamatud 1363—1374.
Toimetanud O. Greiffenhagen. Hind 2 kr. 50 s.

1. Eestikeelsed palwed Kullamaalt
(wanemad Eesti kiri-mälestusmärgid).
Toimetanud P. Johansen. Hind 1 kr.

Pealadu „Päewaleht" raamatukpl.
Pikk t. 2. Suur Karja t. 23.

Läänemaalt.

Uus juhataja riigi hoolekandekoolile.

Läänemaa seminari algkooli senine juhataja hra W. Küppar läheb riigi hoolekandekooli juhatajaks Kolowerre. Nimetatud kooli kohta olid ju mõndaega liikumas kuulduled, mis lõppesid haridusministeeriumi poolt korraldatud rewideerimistega. Nüüd lahkub senine juhataja hra Weem — pensionile.

Uus hoolekandekooli juhataja hra W. Küppar oli Läänemaa seminaris ametis alates 15. maist 1923. a.

Rahwamaja Haapsallu. Neil päewil otsustas Haapsalu Eesti seltside liidu wanematekogu ühineda Haapsalu teiste organisatsioonidega ja asutustega Rahwamaja-ühingu asutamiseks. Ühinemise projekti olid wälja-töötanud linna organisatsioonide esindajad.

Katoliku kirik Haapsallu. Nagu kuulda on katoliiklastel kawatsus Haapsallu asutada oma koguduse. Selleks on isegi ostetud Wene kiriku wastas Zeisigi maja.

Hiljuti on Haapsalus käinud preloat oluker[illegible] uurimas. Toetust annab Rooma paatwst.

Harjumaalt.

Eeltöö Hageri põllutöökooli ellawiimiseks. Harju maawalitsuse haridusosakond pööras maawalitsuse otsuse kohaselt põllutööministeeriumi poole ettepanekuga, et Hageri postijaama kõrt jäetaks üheaastase kursusega põllutöökooli asumise ostarbeks esialgu maawalitsuse walitsemisele.

Oppereis Rootsi kawatusel. Harjumaa kooliwalitsuses on küsimus harutusel, kas ei oleks teostataw täienduskoolide õpilastele, õpetajatele ja rahwaülikooli kursuste kuulajaile korraldada 1930. a. kewadel ekskursioon Rootsi kunstkäsitöö ja kodukäsitöö näituseie, mis peetakse Stokholmi lähedal Djurgardbikenis. Kui sõidust Rootsi ei peaks asja saama, piirdutakse ekskursiooniga Soome.

Maawalitsuste raamatupidajate nõupidamine astub maaomawalitsuste liidu juhatuse otsuse kohaselt kokku 19. nowembri hommikul Harju maawalitsuse saalis. Nõupidamisel, mis arwatawasti kaks päewa kestab, tuleb läbiwaatamisele maawalitsuste raamatupidamise kodukord ja eelarwe nomenklatuurid.

Eelsõulused põllumajanduslikud kursused. Kohalikkude põllumajanduslikkude seltside ja ühingute algatusel on kawatusel korraldada Harjumaal miimes kohas eelsõulused põllumajanduslikud kursused, kus käsitamisele tulewad linnukaswatuse, aianduse, maaparanduse, kalasajanduse j. m. põllumajand. aladesse puutuwad ained.

Tähendatud kursused peetakse Loksal 28. now. kuni 3. detj., Kasispal 30. now. kuni 5. detj., Wiinistul 2.—7. detj., Haras 4.—9. detj., Anija wallamajas 7.—12. detj. ja Anija koolimajas 9.—14. detj.

Uus hoolekandekooli juhataja hra W. Küppar oli Läänemaa seminaris ametis alates 15. maist 1923. a.

Rahwamaja Haapsallu. Neil päewil otsustas Haapsalu Eesti seltside liidu wanematekogu ühineda Haapsalu teiste organisatsioonidega ja asutustega Rahwamaja-ühingu asutamiseks. Ühinemise projekti olid wälja-töötanud linna organisatsioonide esindajad.

Katoliku kirik Haapsallu. Nagu kuulda on katoliiklastel kawatsus Haapsallu asutada oma koguduse. Selleks on isegi ostetud Wene kiriku wastas Zeisigi maja.

Hiljuti on Haapsalus käinud preloat oluker[illegible] uurimas. Toetust annab Rooma paatwst.

Leetrid Kiiu algkoolis. Nagu Kiiu 6-klassilise algkooli juhataja Harjumaa kooliwalitsusele teatab, on 26. oktoobrist alates tähendatud koolis 36 õpilast leetritesse haigeks jäänud. Üldse on Kiiu algkoolis 119 õpilast.

Uus tee 2. klassi teede wõrku. Raiküla walla wolikogu otsustas Harju maawalitsuse ehitusteede osakonna ees esineda palwega, et Raiküla-Metsküla endine 3. kl. tee wõetaks 2. kl. teede wõrku. Tähendatud tee, mis läbistab Raiküla walla ja ühendab Mõisamaa, Kasti ja Märjamaa alewiga, loob tähendatud Läänemaa waldadel ühenduse Raiküla ja Rapla raudteejaamadega, mis liikumise mõttes wäga tähtsaks osutub.

Weel üks hädaohtlik sild Harjumaal. Kose piirkonna teemeister teatab oma eelkandes Harju maawalitsuse ehitusteede-osakonnale, et Wooje külas asuwa silla järelewaatusel selle silla hädaohtlikkus liikumisele olewat selgunud, mispärast sild teemeistri korraldusel suletti.

Hauaneeme tee jälle päewakorral. Könnu wallawolikogu koosolekul oli jälle arutusel Pärispea-Hauaneeme 3. kl. tee kordajaadamise küsimus. Loeti ette maawalitsuse teedeosakonna kiri, milles ette kirjutatakse, et Hauaneeme tee kahe nädala jooksul korda seataks. Wallawolikogu otsustas kõiki Pärispea-Hauaneeme teel olewaid teesjade parandajaid kohustada, et nad ühisel jõul teel olewad läbipääsmatud ja põhjaind kohad ära parandaksid.

Kose kihelkond sai loomaarsti. Kose kihelkond Harjumaal oli seni ilma loomaarstita ja loomaarstiist-abi Kosel andis loomawelsker Johannes Tiisler, kes sealt hiljuti maawalitsuse otsusega Hagerisse paigutari.

Nüüd hiljuti waliti maawalitsuse poolt Kose jaosk. loomaarstiks Johannes Neeme, kes ka 1. n[illegible] ametikohuste täitmisele asus. Loomaarsti a[illegible] Kose-Risti.

Uued tingimused asundustalude müügil.

Hoone ehitamise nõue jääb ära. — Wõimaldatakse kiiret ülen[illegible] kut ostu peale.

Paljudel maakohtade-pidajatel, eriti hiliseimate aastate asunikkudel, puuduwad tarwilised hooned, mis on otsekoheseks takistuseks nende talude kinnistamisel. Hoonete ehitamise nõudel oli omal ajal kaaluwaid põhjusi. Nüüd, kus suurem osa maakasutajatest juba kohtadele asunud ja nendest üle poole ka ehitanud tarwilised hooned, ei ole maade koondumine üksikute isikute kätte enam nii kergesti teostataw, millega need põhjused ära langenud.

Seda silmas pidades on põllutööminister esitanud seaduseelnõu, milles hoonete ehitamise nõue on jäetud ära. Et müügi ettewalmistustööd wiimase wõimaluseni lihtsustada ja kiirendada ning ka olemasolewaid tööjõude kõige intensiimsemalt ära kasutada, on põllutööministeeriumil wastaw töö asunduste wiisi läbiwiimisel. Maakohtade müügi puhul asunduste wiisi wiiakse töökawasse wõetawates asundustes läbi eeskätt maakorralduse tööd, mis weel paljudes kohtades lõplikult teostamata. Ühtlasi wiiakse lõplikult läbi nendes asundustes ka maakohtade päraldiste hindamine. Eriti metsahindamiste juures on tähtis, et see sünniks terwe asunduse kohta korraga, sest metsahindamise alal teguljewad erilised hindamissalgad, milliste sagedane ümberpaigutamine seotud raha- ja ajakuluga.

Asundustalude kiiret kinnitamist on seni osalt takistanud ka kinniswarade hindamisandmete puudumine ühes wõi teises asunduses. Kui aga asunduste järjekord on määratud kinduaks, siis wõetakse need hindamisandmed asunduste wiisi kokku ja kontrollitakse, kus see tarwilik. Ka laenude liitmist oleks Maapangal wõimalik aegsasti wiia läbi, kui asunduste järjekord, kus likwideerimine sünnib, ette on ära määratud.

Mida kiiremini müük sünnib, seda rutem oleks wõimalik ka ringkonnawalitsejate instituuti järk-järgult likwideerida. Seaduse muutmisega on jäetud ühtlasi ka wõimalus anda riigimaast juurelõikeid isikutele, kes maad saanud riiklikust maatagawarast põlise tarwitamise õiguse alusel. Makswa seaduse alusel ei wõi koonduda kellegi kätte kõlbulikku maad üle 50 ha. Kui see aga siiski aest leiab, kuulutamati juureomandatud maa-ükk kohu teel gile. Tegelikus elus wõib aga juhte ette kus maa-ala kogusuurus ületab 50 ha mõne ha wõi isegi mõne rautsülla wõrra wäikest ü[illegible]ääki muuks o.s.arbeks ära ka wõimalik ei ole. Seepärast on uude eel sisse wõetud wõimalus, mis põllutööminiriumile õiguse jätab sarnastel juhtudel gist loobuda.

Ühtlasi annab esitatud eelnõu wõi kinnistada maakohi nende pidajate nime tudel, kui maakohad on antud kätte e jaanuari 1930. a. ja maakohtade suuru tab 50 ha. Selle redaktsiooni maksmap sega jääks wõimalus kinnistada nende jate nimele eeskätt autasuks antud ma

Seaduse §§ 5 ja 6 on jäetud wälja

Wäljajäetud seadusest on ka eelkontr na maakohtade müügi-hind põhjeneb k andmetel, ja seega toimetuste edasisaatmin kontrolli osutub ilmaaegseks. Senise ko res ei saadud likwidatsiooni asunduste w wõtta, kuna paljudel juhtumitel maak pidajad põlise pidamise ehk omanduse pe minema nõus ei olnud, ja tuli isegi pal tumeid ette, et ostjad lõplikult walmista pingule alla ei kirjutanud. Seetõttu j initsiatiiw-ostu peale üleminekul põllutöö teeriumi kätte.

Peale selle on esitatud eelnõus nähtu et esialgsed pinna andmed kantakse tusregistrisse lepingu põhjal ja lõplikud andmed peale mõõtmist. Endise redaktsio rele ei saanud ostja enne lõplikku pinna a sissekandmist teha wõõrandamisi, pantim koormatusi isikute kasuks.

Wõimalus on jäetud ka kinnist konna maksude tasumisel kohtumarkides ga kaob tülikas summade sissemaksmi postijaoskondadesse, mis lihtsustaks töö guse mõttes on ümber redigeeritud ka wad seaduseläikeid, kuna maaorlaalseaduse ettenähtud maksud (wälja arwatud kin lõim) ei olene maakoha hinnast ega n suurusest.

Aknakardinaid,
tüllist, — 45 s. ½ mtr.
ESTONIA ALL nr. 6.

Riigikogu walimised arwu

Riigi statistika keskbüroo wärskemas kuu A. Toomesi juhtimisel ilmunud täieline kokkuwõte walimisest 1929. aastal. Selleje statistilise awaldamiseks awaldati riigikogus 1928. 29. a arutamisel soowi.

Kuukirjas leidub teateid walimisorganis jaoskondadest, häälediguslikkude kodanikkude a sellest, kui suurel määral üksikuis maakonnis j des walimistest osa wõetud. Samuti on andm waesinduse politiilise ilme kujunemisest asutaw kuni 4. riigikogani. Wäljaandes on rikkalik k leid ja kartogrammе, mis aitawad selgitada walimistega ühenduses olewaid küsimusi.

„Graf Zeppelin" kardal

Pariisist, 11. nowembril. Nagu T teatatakse, olewat „Graf Zeppelini" Põ lennu kawatusest lõplikult loobutud, sest üü lustusselts ei ole nõus ettewõtet kindlusta

„Eitsituled" —

Eesti ajakirjanikkude liidu jõulualbum mub arwatawasti 20. nowembril rikkaliku

Seekordse kaanejooniistuse on teinud Guido Mamberg.

Puulõige, tiwitrükk ja tsink.

K. A. Hindrey.

Ühe sõnaga reproduktsioon. See, kuidas edasi antakse edasi joonistus wõi maal trükituna.

Ei taha warjata, et ma teatawal määral neid ridu kirjutan enesekaitseks. Kuid ka maalijate ning joonistajate, ametiwendade kaitseks ja weel sellepärast, et meil weel mitte keegi kunagi sõna ei ole wõtnud selle kohta, kuidas kunstniku töö, tema originaal wälja näeb ja siis selle töö reproduktsioon raamatus wõi ajalehes. Sest ta ei ole mitte kunagi seesama, wähemalt meie oludes weel mitte.

Reproduktsiooni tehnika on aga nii hiilgawalt arenenud, et ta igas warjundis algupärandile peaaegu täielikult wõib läheneda, et peenemadki niansid joones, toonis, koloriidis, läbipaistwuses ning õli, akwarelli, tempera ja pastelli iseäraldustes edasi wõib anda. Need ajad on ammu möödas, kus karikaturistidki keeldusid oma nimega joonistusi signeerima seepärast, et reproduktsioon neist midagi hoopis muud tegi, kui seda kunstniku enesetunne lubas kanda. Need olud, nagu läinud sajangul Euroopas, kus oma töö reproduktsiooni eest wastutust ei wõidud ja ei saadudki kanda ning parem anonüümsusega lepiti, on tehnilise eduga ammu kadunud. Mujal, suuremate rahwaste juures. Meil weel mitte täielikult. Sest sagedasti wõi koguni enamasti tekib meie joonistajal kindlasti tunne, et signeerimine ainult wõib diskrediteerida.

Puulõige on kunst. Kiwitrükk on kunst. Kui mõlemi taga seisab kunstnik, kui neid käsitab kunstnik. Niisama nagu teame, et kõige kaunimat raidkuju tsirkliga mõõtes ja peitliga raudes wõib selleks end wälja koolitanud lihttööline mudeli järele kopeerida, meistrile wast wiimistlemist jättes, niisama kopeerib ka puulõikaja wõi litograaf kunstniku originaali, ilma seejuures ise kunstnik olemata, ilma aimamatagi sagedasti, miks üks joon käib niiwiisi ja miks üks wärwilaik nimelt sedawiisi peab olema. Kuid küll oleks soowitaw, et puulõikaja ning litograaf ise ka weidikenegi kunstnikud olekfid.

Neid on olemas, neid on olnud olemas, suuri kunstnikke, kelle nimed kunstiajaloos kõige tähtsamatel kohtadel. Kuid neist ei taha ma rääkida, meistritest, kes ise puusse lõikawad, ise oma ofoste teewad wõi kiwile joonistawad. Meie kunstnikudele on tähtsad ajakirjad, kus ilmuwad reproduktsiooni spetsialistid. Ning neist spetsialistidest soowiksin nii hea meelega nõuda natukestki kunstniku werd. Ja kui seda ei ole, siis wähemalt elementaarset arusaamist, näiteks et üks kuuekäis ei peaks punane olema, teine sinine.

Põhjus, miks need eriliste oskustega spetsialistid reproduktsioonis puuduwad, wõiks wast selles seista, et kunstiandega inimesed sellele alale ei taha asuda. Muidu oleks ometi mõistetaw, loodetaw ja otse nõutawgi, et meie kunstikoolide nii rohkearwulistest õpilasperedest mõnigi reproduktsiooni oma elukutseks waliks, seda rohkem, et ju kõige wäiksemgi protsent puht-kunstis kõrgusele jõudmist ei tohiks loota. Selle asemel, et näitusi ja turgu täita toodanguga, mida sajad teised samas kwaliteedis pakuwad, ja seejuures waewalt hingitseda, wõiksid enesele ometi ülespidamist teenida ja ühtlasi ka kunsti seega, et reproduktsiooni wälja wiia wastuwõetawale astmele. Oleks wäga ettekujutataw, et mõne litograafia wõi tsinkograafia juhiks ja liikmeiks olekfid isikud, kel andi on ja kes seda andi weel on arendanud kunstikoolides.

Ei taha ma sugugi öelda, et meie reproduktsiooni-asutused mitte ei oleks üsna häid töid wälja saatnud. Kuid see, mida meie äripäew näitab reproduktsioonidena, wõib autorit kestwa ahastuseni wiia.

Nende ridade kirjutajal on peaaegu kakskümmendwiis aastat juba kogemusi sel alal ning see sunnibki kirjutama selle nähtuse üle, et tehnika arenemine selle aja jooksul mitte weel isikute leidmiseni ei ole piidud, kes asjatundlikult ja maitsega wõiksid must-walgeid joonistusi ning wärwilisi töid edasi anda autori näpunäidetel. Joonistuste koloreerimisest reprodutseerija poolt, tema iseseiswast wõimisest ei maksa kõneledagi.

Sul on wihud lasteraamatuid ees ning ja leiad, et kõik endiseks on jäänud kahekümnewiie aasta kestes, seesama wäike aim wärwi wäärtusest, laikude asetamisest, õhu perspektiiwist joones ja wärwis, arusaamiste puudus anatoomilisest ühtekuuluwusest. Nagu kahekümnewiie aasta eest tuli wõidelda selle wastu, et eemal olewate esemete kontuur mitte niisama tugew ei oleks kui eelplaanil olew wõi wast weel tugewamgi, niisama pead sa tänapäew konstateerima, et ei litograafial ega tsinkograafial meil edasiwiiwat kooli ei ole olnud. Leiad, et kui sa litograafile wõi tsinkograafile waba käe annud, ise mitte alalõpmata juures ei ole, wõi mitte kõige wäiksemaidki pisiasju pliiatsiga pildil ära ei tähenda, mitte ei ütle, et kraed walged on, näod liha-wärwi, saapad mustad, et siis äkki saapad walged on, näod punased ja kraed sinised. Leiad, et üks pikksisäär wõib hall olla ja teine roheline, leiad litograafi wõi tsinkograafi äkki pealetulnud ilustamistungi: temale on meeldinud, et taarianuma üksikud lauad peaksid üksteisest erinewat wärwi kandma, leiad riietusesse lastud maitsetuid, puiseid mustreid ja ruutusid ning wõid isegi mõnel kaanepildil äkki üht hoonet näha, mida kiwitrükkija hinges warjul olew kunstnik omast peast juure on lisanud, sest temale on waim peale tulnud. Ei maksa palju juttu teha pilwedest, mis sinna on tulnud, kus nad nimelt ja tingimata pidid puuduma, leiad pudru punasena, walgused tumedatena ja warjud heledatena.

Kui tsinkograafia kuidagiwiisi weel sinu joont respekteerib — kiwitrükk teeb juba ühe kõweruse hoopis teiseks kui ta originaalis oli. Endine pehme kriips on saanud sagedasti lõikawa terawuse, ning pliiatsiga pehmendatud kontuuri edasiandmine osutub meil täielikult wõimatuks. Füsiognoomilised peensused ei kao mitte ainult, waid näod ise saawad hoopis teisteks, kui nad olid originaalis, ning sagedasti on sinule autor, keda sa ju muidu tema paremate reproduktsioonide kaudu ja tema iseäraldustest tunned, halwemate tsinkograafiate kaudu peaaegu tundmatuseni moonutatud — sa leiad nagu mõnd saamatut episooni wõi jäljendajat.

Ajalehe paber — seni kõnelesin ma raamatutest — on habras materjal. Ta ei luba isegi heale tsinkograafile wõimalusi, mis paremal ja teistsugusel paberil kättesaadawad. Seepärast on aga ka need nüüd moodi läinud katsed, maale ajalehes edasi anda, alalisteks walusateks eksperimentideks, kuigi nad tehnika edu suurelt wõiwad demonstreerida. Ainult et nad kunsti ja maitse suhtes kunagi midagi muud ei saa anda kui kurwastawat, sest rääkimata detailide ja warjundite kauniduse puudumisest, saawad nad ainult määrdunud ühetoonilisust pakkuda, mis on wälja kutsutud paberi läbipaistwusest ja teisel pool lehte olewate trükitähtede õlist.

Kunstnikust enesest ripub ju õige palju ära ka reprodutseeritawa töö juures, see on õige. Kaaluda, kuidas laik laigu wastu mõjub, kuidas joon, kontuur ise laigu sisu modelleerib, kui teda tugewamani rõhutatakse, kuidas lihtsate abinõudega karedat wõi siledat pinda tunduwaks tehakse, kuidas riide- wõi puutoim end laseb maskeerida, nõnda, et waatleja silm ise täiendab, see oleks koostöös reprodutseerijaga üsna wõimalik lahendada. Kuid meil on ikka küll nii, et joonistaja waewalt lähemasse kontakti tsinkograafidega ja litograafidega saab astuda. Ta annab oma joonistuse ära ja loodab kõige paremat — alguses. Pärast kardab kõige halwemat, kui ta juba on kogenud. Ja õigusega. Ning aega temal ei ole, et oma tööde korrapärast edasiandmist jälgida, ei ole aktuaalsete joonistuste juures ka mitte tsinkograafil aega ega lehel ka mitte oodata — sellega peab siis juba arwestama ja joonistusi juba nii lihtsustama, et pettumusi ei tuleks.

Hoopis teine asi on aga nende töödega, millega aega on, kusjuures aga kunstnik niisama wõimetu on reproduktsiooni kontrollima — elab wast hoopis teises linnas, kui mitte trükikodadelgi takistuseks ei oleks, et seal töö juures keegi alaliselt liigub ja ikkagi teatawate tähtaegadega töid wiibima paneb oma alaliste korrektuuridega.

Seepärast ei jää ikkagi muud üle kui litograafiatesse ja tsinkograafiatesse häid spetsialiste ametisse panna, wähemalt niisuguseid, kellel manuaalne wõimalus on waheteha konkaawi ja konwekssi wahel, kotkaninade ja näsninade wahel. Kunstnikul on õigus oma enese wigade peale, oma nurjunud joonte peale ja walesti paigutatud laikude peale. Neid patte tahab ta ise kanda. Kuid pead keerlema panewaid lisandusi wõõraste joonte näol, omawolilisi wõrgumustreid, nusi, temalt ettenägematuid laike ja masendawaid wärwikombinatsioone on temal ikkagi liig raske näha.

Uudiseid ja üllatusi „Looduselt".

Peale neil päewil ilmunud wiie wõistlusromaani on kirjastus „Looduselt" eelolewaks jõuluks ilmumas rida kirjanduslikke uudisteoseid ka „wäljaspool wõistlust".

Nii ilmub juba käesolewas kuus Reed Morni „Kastreerit elu", romaan wangla elust, mis käsitleb päewaraamatu wormis intelligentse wangi murrangulisi elamusi filosofeerimas, juurdlemas laadis.

August Gailitilt tuleb kirjaturule uus nowellikogu umbes 350 lhk. juur. Wiimasel ajal meil üldse pole olnud tõelist uudist nowellikogu alal, kuna kõikide ilmunud kogude üksikud nowellid enamasti warem on ilmunud „Loomingus" ja mujal, kuid Gailiti tänawune uudis on uudis ka selles mõttes, et kõik ilmuwa kogu nowellid i täiesti esmakordselt.

K. A. Hindreylt ilmub jõuluks „Eluk 3. köide ja juba lähemail päewil reisikirj „Kongo-reis". Teiseks peatseks uudiseks jelduste alal ilmub pea mag. Edg. Kand haara suhu".

Ed. Wilde kogutud teoste seeriast jõ luks müügile näidendite köide, mis sisald raamatus „Sideme", „Tabamata inne" ja hänna".

Aug. Jakobsonilt ilmub, ka loodetaw luks, „Tuhkur hobuse" 3. köide, milles p meste köidete äpardumiit olewat wõtnud wasti kokku ja annud hoopis kiipsema ni dama teose. Romaani ilmumisel olew ole wat 1917. a. sündmusi ja enamluse tulek koomilise elemendiga.

*

Wõistlusromaane kirjastuse andmetel wat tänawu erakordse elewusega. Esime päewa jooksul on müüdud kõiki romaane 300 eksempl. Tänawu ostetawat, wähem algu, peaaegu ainult terwete komplektide rohkesti iluköites. Raamatukauplustest wõistlusromaane müünud kõige rohkem „Lehe" raamatukauplus.

*

Kiirusrekordi wäliskeeles ilmumise a Rich. Janno „Metsmees". Tõlge, mida t Mustanen, on juba lõpetamisel ja „Me Soomes jõuab müügile juba selle kuu lõpu

*

Kroonikute ringreis algas 3. septemb janduspõhtud korraldatakse igas wähegi pe keskkohas. Tegewaks ringreisi korralda kirjastus kutsunud mag. P. Hamburgi. E eriti kõrwalisemates kohtades, kus kirjanik weel nähtud, on olnud märgata eriti suu ringreisi wastu.

*

Reklaami alal, milles „Looduselt" po nud wõistlejat, tõotab kirjastuse juhataja bawaid üllatusi. Mitte ainult seda, et k walmistawad aknadekoratsioone wõistlusro eriteklaamiks, waid jõulu eel kawatseb tuua Tallinna kogu kroonikute wiimas Noored autorid siis olekfid teatud ajal ju raamatukauplustes, et ajada ostjatega iõ ja kirjutada soowi korral autograafiline pi ostetud eksemplari.

Tallinna teated.

„Estoonia" teater läinud hooajal.

301 etendust andsid 123.675 krooni sissetulekut.

Kesknädalal astub „Estoonia" seltsi üldkoosolek kokku, et kinnitada teatri ja seltsi läinud tegevuseaasta aruannet ja eelarvet.

Sel puhul ilmunud aruandest näeme, et üldse on antud 301 etendust, nendest: sõnalawastusi 127, ooperit 79, operetti 77 ja tantsu 18 korda. Osawõtjaid-pealtvaatajaid käis sõnalawastustel 52.861, ooperitel 43.444, operettidel 44.397 ja tantsuetendustel 6.217. Sissetulekut andsid sõnalawastused 33.307 krooni, ooperid 42.005 kr., operetid 42.868 kr., tantsud 5.493 kr.; ühtekokku 123.675 krooni.

Osawõtjate keskmine arw oli igal üksikul etendusel: sõnalawastusel 416, ooperil 549, operetil 576, tantsul 345, sõnalawastuse rahvaetendusel 368, muusikalawastuse rahvaet. 527 ja külaskäigu etendusel 618.

Õpilastele, kaitseväelastele ja wabrikutöölistele anti alandatud hindadega pileteid ja etendusi: õpil. 12, kaitsew. 13 ja tööl. 19 korda.

Mängitawamad tükid olid: „Wikerlaseb" ja „Chikago hertsoginna" 22 korda kumbki, „Näkineid" 21, „Äpardanud pulmaöö" 17, „Eeskujulik abielumees" 12, „Siinai tähistel", „Kolmeneistsi maja" ja „Giselle" 11 korda igaüks, „Ivette ja ta sõbrad" 13, „Peenem härra", „Olen ma sattunud haaremi", „Maskiball", „Don Juan" 10 korda igaüks. Teised teosed kannatasid 2—9 korda. Eelpool nimetatud teosed olid kassa seisukohalt ka kõige tulutoowamad.

Äpardusid aineliseltpaar komöödiat ja tõsisemad teosed: A. Adsoni „Toomapäew", Schilleri „Fiesco", Neumanni „Patriiot" ja Benawente „Wäärarmastus", kuigi neid teoseid on kiidetud Eestis ja neil edu on olnud wälismaal.

Sümfoonia-orkestri kontserte korraldati 11. Kesknime kuulajate arw oli 992.

Sundmäärus tegelikule elule wastawamaks.

Kauplemisaja sundmääruse osaline muutmine.

Linnawolikogu poolt wastu wõetud ja mitu korda parandatud määrus kauplemisaja kohta tuleb tänasel linnawolikogu koosolekul weel kord parandusele. Tegelik elu on näidanud, et määrus mõnes punktis ei käi tegeliku eluga kokku ja tundub eluwõõrana.

Tallinnas ei tehtud pagari- ja kondiitriäride kohta mingit erandit, waid seati kauplemisaja suhtes würtspoodidega ühisele alusele. nimelt lubatakse kaubelda äripäewadel hommiku kella 6-st kuni õhtu kella 6-ni.

Öötöö-keelu maksmapanemisega muutus olukord pagaritööstuses põhjalikult ja pani tööstused raskesse seisukorda. Kuna tööd alata wõib alles kell 5 homm., siis ei ole äride awamisajaks weel mingisugust wärsket kaupa walmis, sest ahjud kõcwad alles. Äriteenijad peawad lihtsalt tund ja poolteist kauplustes tegewuseta istuma ja ootama, millal ained ahjust wälja wõetakse. Õhtul aga, kui wiimaste saaduste walmistamine lõpule jõudnud ja kauba nõudmine elawamaks läinud, tuleb äriuksi sulgeda.

Pagari- ja kondiitritööstuste ettewõtjad saatsid linnawalitsusele palwe, et sundmäärust muudetaks nii, et pagariärid awatakse hommikul tund aega hiljem ja õhtul suletakse samuti tund aega hiljem.

Küsimust harutas linna töökaitsekomisjon ettewõtjate ja tööliste ning äriteenijate esindajate osawõtmisel. Siin leiti paranduse tegemine tarwilik olema ja wastaw muudatus esitatakse täna wolikogule wastuwõtmiseks.

Kas on waja raadiooperaatorite kooli?

Haridus- ja sotsiaalministeeriumis korraldati neil päewil nõupidamine, kus otsustati awada raadiooperaatorite kursused. Samuti räägiti nimetatud nõupidamisel, et kursustele järgneb eelolewa aasta sügisel raadiooperatoorite kooli awamine.

Toimetusele on nüüd saabunud kirju, milles juhitakse tähelepanu, et meie raadiooperaatorite pere on suuremalt osalt kõik pikemaaegse praktikaga. Paljud neist on Wene ajal raadio eriala õppinud ja seda uuema aja nõuetele wastawalt Eestis tunduwalt täiendanud. Igal aastal walmistab kaitseväe wastaw õppeasutus raadiospetsialiste riigikaitse alal tegutsemiseks, kes pärast ajateenistust minnes erusse hakkawad tegutsema oma erialal, niipalju kui selleks wastawaid ametkohti leidub.

Raadiooperaatorid arwawad, et kooli awamiseks ei ole wajadust. See oleks jällegi tööta töölliste arwu suurendamine. Kool wõiks mõeldaw olla ainult asjaarmastajate ehk amatööride jaoks.

Üldises mõttes raadioasjanduse edendamine on enam kui terwitataw, kuid seda tuleks teostada erilises sihis, sealjuures filmas pidada eriti raadiotehnika uuemaid saawutusi, nagu lühilainejaamade konstruktsiooni, piltraadiot jne. Kas aga asjaarmastajate ehk amatööride ettewalmistamine riiklisel ettewõttel (algatusel) küllalt otstarbekohane oleks, see on küsitaw. Waheit wõiks see sündida asjaosaliste endi kaudu wastawate organisatsioonide korraldusel.

Tallinna eelarwe koostamisel.

Kulud ületawad tulud. Linnawalitsusel tuleb teha kärpimisi.

Linnawalitsuste osakonnad esitasid rahandusosakonnale oma eelarwed, mis tulid eile juba linnawalitsuse koosolekul läbiwaatamisele. Osakondade eelarwed koostatult näitawad korralises eelarwes tulusid 6 miljonit krooni, kulu aga 8 miljonit. Erakorralistes eelarwetes on tulusid 2,6 miljonit ja kulusid 4 miljonit krooni. Läinud aastal oli linna eelarwe 6 miljonit krooni suur. Et jääda selle summa piirkonda, tuleb linnawalitsusel teha osakondade eelarwetes tugewaid kärpimisi.

Liikmemaksuks 1 kroon.

Tallinna Eesti Pöllumeesteseltsi 1930. a. liikmemaksuks määrati 1 kroon senise 50 sendi asemele.

Linnawolikogu tänane päewakord

koosneb 31 punktist, nendest 5 punkti täiendawaid walimisi komisjonidesse.

Tähtsamaid punkte on: juhatuskiri linna alalisele töölistele toetuse maksmise kohta, linnaomawalitsuse juhatuskirja kinnitamine, ehitusmääruse muutmine, linnaplaani laiendamine, W. Roosikrantsi ja S. Tartu maanõe laiendamine, Eesti Panga aktsiate omandamine, kauplemisaja määruse täiendamine, maksunormide kindlaksmääramine matmispaikade eest.

Pöllumeesteseltsi omandab Eesti Panga aktsiaid.

Tallinna Eesti Pöllumeesteseltsi juhatuse esmaspäewasel koosolekul otsustati omandada 10 Eesti Panga aktsiat.

„MADONNA"

on parima Prantsuse 72% Marseille-seebi kaubamärk. Wahutab hästi ka külmas „kõwas" wees. Tarwiline majapidamises, mõnus saunas, ülihea juustepesemiseks.

Tükk 22 sn.

A.-s. Mey & Landesen,

Tallinn, Wiru tän. 9.

„Estoonia" maskipall andis 3000 krooni.

„Estoonia" maskipall on ka aineliseltsi hästi korda läinud. Kulusid maha arwates andis pall ümmarguselt 3.000 krooni ülejääki.

Osawõtjaid oli: maksuliste piletitega 1.020, aukaartidega 85 ja peale selle mõnikümmend teatritegelast, nii tõusew pidulistе arw üle 1.200.

Perekonnanime muutmiseks

on soowi awaldanud: J. Jukapõõl ja uucks nimeks wõtta Laane, H. Orrik perekonnaga — Heinola, J. Krebsbach — Põrwet, T. Aasaw — Kiwinõmm, K. Papagoi — Palwiste, J. Ninn — Niine, J. Grenzstein — Nurme, A. Norak — Will, W. Bachmann — Ojamaa, R. Kurn — Lõhmussaar, T. Luhakoder — Luhaste, A. Härg — Tamm, E. Kübar — Sormul, M. Kassuk — Kaasik, J. Lellomes — Lello, J. Sääsk — Saarend, A. Hecht — Taliwalo.

Abieluwarandusе on lahutanud.

Albert ja Magda Eglit, Jewstafi ja Emilie Kikas, Mihkel ja Alma Soots, Jaan ja Amalie Allas, Tõnis ja Anna Rosenberg, Jaan ja Emilie Feldman.

Aktsiaseltsiks

muudeti metallitwalamise tööstus „Aitwaz". Asutajaks registreerisid dr. Wold. Palitser, Wlad. Skromnow, A. Tannberg ja O. Tannberg. Põhikapitali on 50 tuhat krooni.

Perekonnateateid.

Registreeritud linna perekonnaseisuametis:

Sünde: Reginald Arutwel, Helgi Tepperman, Wilma Karp, Laine Nurk, Johanna Krunk, Rein Etwerk, Roland Grünberg, Martin-Peeter Seck, Ants Kolk, Walentina Bach, Roland Lang, Rafael Rusinow, Heiti Passelman.

Abiellumisteated: Reinhard Ziebart ja Marta-Elisabeth Tamkwist, Woldemar-Johannes Nikula ja Elfriede Kümmit, August Taar ja Aurelie Pärtel, Jaan Tobola ja Elisabeth Meher, Hans Elb ja Elly Andresen, Dimitri Aristow ja Walentine Tolokonnikow, Aleksander Tohwer ja Ida-Emilie Pent, Paul Müürsepp ja Emilie-Olga Detlow, Arwed Uuetoa ja Eugenie Hohlow, Johannes Sunapuu ja Antonie Sarapuu, Wiktor Kerreman ja Melania Juuru, Aleksander Wysocki ja Maria Juurman, Gustaw Einberg ja Wilhelmine Junus, Hermann Mäkk ja Anita Liiwo, Peeter Pihmann ja Elfriede Blätter, Edgar-Aleksander Reisberg ja Ilse-Helene Raja, Kaljus Peitai ja Ksenia Siitam.

Abiellumisi: Gustaw-Ernst Wiebe ja Margot-Elisabeth Kask, Johannes Richard Kont ja Wanda Tšine, August Erlach ja Hilda-Helene Uustalu, Johannes Kukerman ja Alma Witman, Rudolf Raudsepp ja Juuli Rumberg, Woldemar Soluha ja Elisabeth-Marie Felicitas Jürgenson, Herbert-Julian Kruse ja Helene Lipp, Georg Scheibe ja Ida-Johanna Pärn, Oskar-Eduard Nõu ja Pauline-Wilhelmiine Põdra, Walerian Seilus ja Elisabet Filatow, Oskar-Eduard Tamm ja Maria Allikas, Heinri Jaagus ja Helene Töldsepp, Arnold Mikiwer ja Hilda Kelter, Alfred Welga ja Leida-Amanda Waarman, Andres Lõpp ja Hilda-Helene Kristiansen, Rudolf Spiegelberg ja Walentina Tlatš, Rudolf-Eduard Alberg ja Emilie-Marie Awik, Jakob Raudsepp ja Elwine Loopmann, Anatol-Ferdinand Liidemann ja Weera Zwerkow, Kostas Cerpinskis ja Antonina Behrsin.

Surmajuhtumeid: Nadežda Zdell, 66 a. w., Johann Reitel, 78 a. w., Mihkel Lilium, 57 a. w., Ewi-Oliwia Noju, 2 a. w., Kristjan-Hermann Winter, 60 a. w., Kotter Zimmermann, 80 a. w., Katarina Oselein, 86 a. w., Heino Hibus, 5 a. w., Laina-Brunhilde Buhrman, 17 a. w., Jüri Laksman, 72 a. w., Alwine Kamsor, 55 a. w.; Nikolai-Albert Fleischer, 61 a. w.; Johannes Tikk, 45 a. w., Roland Lang, 6½ t. w., Uniza Passup, 38 a. w., Andrei Ellman, 74 a. w., Grigori Beljajew, 53 a. w., Eudokia Russakow, 81 a. w.

Tallinna sadam

11. nowembril.

Sisse klaaritud: Soome aurik „Viola" segakauba ja reisijatega Helsingist. Saksa aurik „Nordland" segakauba ja reisijatega Stettiinist. Eesti aurik „Dagmar" segakauba ja reisijatega Kärdlast. Eesti purjek „Säugam" puudega Paarikult. Eesti purjek „Elsa" tühjalt Naissaarest.

Ülikonna- ja mantlirilete

LÕPLIK WÄLJAN

— wabriku hinnaga. Kasutage soodsat ostuwõimalu

A. LUUP, S. Karja

Miks kaotas hamin p

Wõru gümnaasiumide õpetajate wal

Neid protsesse on meie iseseiswuse aja kestes haminil olnud õige mitmeid. Enamik neist on ikka lõppenud ministeeriumi kaotusega. Õpetajate ja haridustegelaste seas on juba paradoksaalseks saanud ütelus, kui kellelgi on käimas wõi alustatud mingi protsess selle ministeeriumiga, et „haridusministeerium on alati kaotanud ja kaotab ka seekord".

Milleit on see tingitud, et niisugused kaotused on saanud tal otse kroonilisteks? Kas meie haridus ellu puutuwate seaduste puudulikkuse, segasuse, nende mittemõistmise, waletõlgitsemise pärast, wõi peitub wiga tõesti kuski mujal — ministeeriumi juhtiwates ameinikes endis?

On ju tõsi, et paljudes keerulistes situatsioonides, mida ühel administratiiwonil sagedasti ette tuleb, pöörakse selguse saamiseks tihtigi kohtu poole. Kuid need on ikkagi suuremad, raskemad küsimused, missuguste selgitamine nõuab suurt asjatundmist ning tõlgitsemine annab palju wariatsioone, missugused wiimased sagedasti üksteisele wastu käiwad.

Kas on käesolewal puhul Wõru gümnaasiumide õpetajate asja lahendamisel tõesti ministeeriumil olnud raske küsimusega tegu? Waewalt. Pigemini on siin tegu ministeeriumi ülepeakaela talituswiisiga ja hoolimatusega, et „ehk läheb läbi". Õpetajad on tagasihoidlikud inimesed. Waewalt, et nad tahawad ülemusega protsessida. Sellega rikuwad aina wahekorra ja uue koha saamisel wõidakse kõrgemalt poolt sellele õpetajaleprotsessijale kes teab missuguseid takistusi teha. Nii mõtlewad õpetajad, ning mitmelgi puhul on jätnud oma „tõe ja õiguse" lahe silma wahele, kannatanud waikselt tehtud ülekohut, heitnud käega. Wõib ju õige olla, et wahekordade rikkumine kellegagi pole hea asi, liiatigi weel sarnase instantsiga, kellest teatud määral äripuw oled.

Käesolewas talituswiisis Wõru gümnaasiumide õpetajatega paistab see nii olewat. Kuidas saab siis seda teisiti tõlgiriseda, sest haminil pidi ju selge olema, et emba-lumba: kas wõita wõi panna kaalule ligi paar miljonit senti riigi raha. See on ju õnnemäng riigi rahadega, missuguste summade kaotamised nähtawasti hamini kõrgemaid ametnikke ei liiguta, sest ega seda oma taskust tule maksa. Küll armas Eesti rahwas kinni maksab nende ametnikkude „eksimised" ja wead. Wõib-olla on käesolewas asjas, õpetajatega ümberkäimises sarnasel wiisil, initsiatiiwi annud ka kohapealsed, Wõru gümnaasiumide ülalpidajate ringkondadesse kuuluwad tegelased. Kes teab. Igatahes fakt on wäga iseloomustaw, kuidas meil talitatakse ja asju aetakse mitmesuguste „koondamiste" tähe all, ja sellest olgu näitena toodud lühidalt see õnnetu Wõru gümnaasiumide koondamise ja heade tagajärgedega tööian missuguse otsuse niii

Wõru poeg- ja arw näitas wiimaste kulude kokkuhoiu mõ dada üheks üisgümn panek tehti haridusel poolt juba käesolewa et sarnane ühendami sisschulek tunduwalt olnud nõus ühendami mise juure. Juunit juhatus kirjaga kõigi hamin kawatseb gümnaasiumiks, mis registreerimiseks ette

Seaduse (w. E selis sellest koolide kõigile õpilastele, õpe 1-ks juuniks. Seda tajaile 29. juunil. S mini wahel kauplem edasi kuni juulikuu lõ sega ühendati ikkagi kuu kesktpaiku walis jad. Osa waliti wan walimata. Mis mot

Mitmed mittewa õigustega õpetajad. järnased jäid ikkagi waliti aga nued õpe see, et kuni 23. augu direktoritega weel han ga siis ametis. 24. a nõuniku otsus, et kõi datud, arwates 1.-st walitud registreeriti

Õpetajate regist nisteerium õpet. amet lest neile kirjalikult mindi selleit mööda.

Haminil pidi ju ühendamise ja ühes protseduur oli jäänu sisulisult ka tarwidui kooli, ühes sellega ka üheks ajutiseks, liiat kõigil alles. Wäide, ajutusega, ei pea paik jäi ka riigikohus.

Wälja klaaritud: Saksa aurik „Nordland" reisijatega Helsingi. Rootsi aurik „Iris" segakaubaga Göteborki-Helsingi kaudu. Rootsi aurik „Nordic" lauaaadungiga Kapstadti Riia kaudu. Eesti mootorl. „Silwia" tühjalt Jakobstadti. Eesti purjek „Elsa" tühjalt Naissaare. Eesti purjek „Helga" segakaubaga Puulaidu. Eesti purjek „Hiiulaid" tühjalt Suuresadama. Eesti purjek „Lonni" segakaubaga Kuresaare. Eesti purjek „Helma" segakaubaga Pidula. Eesti purjek „Seliin" segakaubaga Kihnu. Eesti purjek „Leida" Miinisadama talwekorteri. Eesti purjek „Welli" kartulitega Helsingi. Eesti mootorl. „Alise" kartulitega Helsingi.

LABORATORIUM Viko TALLINN

Liigsest kütmisest põlesid maha kuiwatised.

Wiljandist, 11. nowembril. Eöl wastu 10. tsp. läks liig kunnaks lõetud kuiwatise torudest põlema Aidu wallas Pilgu talus Hans Tederi wiljakuiwatis, mis põles maha ühes seesolewa Jaan Kipperi wiljaga. Kahjusumma, samuti ka kindlustussumma on esialgu kindlaks tegemata.

Kuiwatise torudest läks põlema ka Suislepa wallas asuw Külma kuiwatis-rehi ühes aidaga, mis põles maani maha ühes seesolewa wilja ja nõiu kraamiga. Hooned on kindlustatud 1500 kr. eest, kahju ulatub 3000 kr.

Helene Simberg

otsib oma isa Johani, ema Emiliet, wendi Konstantin ja Nikolai Simbergisid. Palun kõiki, kellel peaks olema teada tagaotsitawate elukoht, teatada: Harbin, China, Estonian Consulate.

Suurem e ron

Petserlaste e

Pühapäewal Walgast Petseri. wesuu walla elanik kes tahtsid toime eetrit. Läbiotsimis wedajad Lepasaare km kohal rongist kogukaalus 23,9 seiniku poolt üles dusse.

Kui Awinu linna

Tänawal sobit

Awinurmes el otsima omale soodj wõttes suwise, maal neiuga tänawal li nis soliidne noorhä teri-puudust. Noor oma juure korteris omale korteri. Koo hetoaliste korteriseje terwiseks ka weinip sas oli ja mõlemad restorani, et jatkat härral oli peenikere arwel taksо ja sõide ranis oli joodud ju oli kadunud lahke osa neiu rahast. N maksmiseks ja kojuj

Keskkoolide

Laupäewased T ilma suurema huwita kese nimega koolid. N gümnaasiumide wahel gümn. mängis weidi 1. gümnaasiumi kaituk relt. A klassi meest seisid Westholmi gümn ei harrasta sugugi s toda noaegset ülelöö seks 0 : 2 (15 : 2; 15 sis humanitaargümnas sium tegi sakslastega koolide rekordi wõidng puu wiskas 36 silma. nitaargümnaasium w

Pühapäewal weel las noorte korwalliw kordne wõitja: esimese (15 : 9) ja teisel V Laine tuli nende wõit poolfinaale, milles N 26 : 9 (10 : 5) ja 30 : 16 (14 : 7). päewal.

Ep Han

Kirjandus.

Emile Verhaeren:

Walik luuletisi.

Joh. Semperi tõlkes.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Ses tõlkekogus on koondatud ligi sadakond luuletisi, mis tõlkijale tundusid iseloomulikkudena Verhaereni toodangust ja mis küllaist peaksid walgustama luuletaja arenguteed. Siin pole tahetud edasi anda üksi paljast mõtet, waid wõimalikult ka luuletiste rütmi ja sõnalist muusikat, samuti on katsutud säilitada ka autori üksikkujutelmi. Kokkuwõttes antakse eesti keeles maailma suurima poeedi luulest kwintessentslik läbilõige, mis osutub meie tõlkekirjanduses tähtsaks edusammuks: meie oma luuletajate kõrwal on nüüd kättesaadaw eestikeelsena kõigi tunnustatud geenius. Joh. Semperi nimi ja aastatepikkune töö tagab, et tõlge on tehtud nii hästi, kui meil üldse seda wõimalik teha.

Verhaereni luule pole naiselik südamelüürika, mida saaks lugeda unistades omaette, waid see on mehelik teo ja tahte luule nagu ettekandeks awaral platsil. Temas kõmiseb linn, kohab meri, temas tuksub rahwa mitmekordne süda. Temas on paawistlikku wõimuiha walitseda üle maailma. Verhaerenile on — wälja arwatud waikse armastuse leheküljed — intiimsus wõõras. Tundmus, mõte, tahe — kõik need elemendid liituwad Verhaereni luules.

Kuidas lauluid loodud, selle kohta tunnistab autor ise „Impressions'ides" (1, 29): „Warajastel tundidel, mil töötamine on mu juureks rõõmuks, tunnen, kuis kogu mu olewus kaasa aitab mu luuletistele. Süda ja aju eksalteeruwad. Weel enam: mu lihased liiguwad kaasa ses rütmis, mis mu mõtte liikumist ülal hoiab, sageli ka loob. Mu wärsest on mõninaaid, mida ma tantsikin. Ma ei saa end jaotada eri- ja wastaswõimeiks; ma tunnen end ühe terwikuna peast jalatallani, südamest ajuni, sensibilikeedist mõistuseni, waistust waimuni. Kui ma kirega töötan, siis kogu mu keha wäriseb, kannatab wõi hõiskab. Rütmid jooksewad läbi mu lihaste ja närwide — kannast kiiruni. Kui ma teen üht luuletist, siis kogu mu olemusega."

Verhaeren sündis 1855. a. ja hukkus 27. now. 1916. rongi rataste all Rouen'i jaamas. Toome äsjailmunud luuletiskogust paar lühemat tööd ta stiili- ja ütlemisviisi näiteks:

Sead.

Sead raswased ja roosad, emased ja ised,
Täis täitsid rõhkimisega kõik ukseaiad,
Ja läbi sõrkides kõik õued, nurmed laiad,
Neil koppusid kui lotid rasked piimanisad.
Ja wirtsalompides, kust wahel wilkus päikest,
Nad, sabad rõngas, sõrad sõnnikusse toetet,
Kust nuhutasid, wõi siis kärsad mulda poetet,
Nii songisid, et harjas kiirgas sopa läikest.
Nowember tuli ning nad tapeti. Neil kõhud
Pea maani ulatasid, nisad tolgendasid
Ja kaelad, silmad, kärsad — aina peki mõhud.
Wõis selda, kintsud sula raswa tilgendasid.
Neil jalgu kraabiti ja harjast kõrwetati.
See surmalõke rahwa rõõmuks walmistati.

Luibete naised.

Need on flaami naised uitel,
Walwakad ja pekatawad.
Seisatawad tuhkjal luitel,
Põlled tuules lakatawad.
Randmed raudsed, pihus rakud,
Otse jõudu hoowab kehist,
Juuksed kahwatud kui takud,
Ise töös, kuid raskejalgsed
Ulgumerel käiwaist mehist.
Kitsas ots, kuid laiapalgsed,
Kerged tanud, seelik paks,
Teie tüse turi talub
Terwet koormat wärskeid kalu:
Rõnda kohutaw te jaks.
Imetlen teid, terwes wormis,
Karastatud tuules, tormis.
Teie ihu terwe, werew,
Teie piht ja teie turi
On kui lõuend, millest mere-
Meestele saab loksuw puri.

Toimetusele saadetud raamatud.

Aleksander Kurwits — raamatukogu ja wabaharidustöö.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Raamatukogude kasw Eestis on olnud wiimaseil aastail kiirel tõusul, seda nii üldarwu kui ka iga üksiku kogu suuruse mõttes. Põhjuseks siin on eluline tarwidus, mida isegi see kaunis kiire kasw ei suuda ometi weel rahuldada. Et meie raamatukogud wastakid nõuetele ja aitakid täiel määral kaasa haridusе üldisele edenemisele, on tarwis kõrwaldada mitmeid seniseid puudusi ja erandada uusi oskusi ja kogemusi.

Raamatu autor on olnud kestwalt tegewuses raamatukogunduse korraldamise alal, misläraist tal on wõimalik kasutada paljusid tegelikke tähelepanekuid ja seada üles praktilisi põhimõtteid. Jättes selles töös kõrwale üksiku raamatukogu tehnilise korralduse, mida on käsitletud juba waremini, selgitab autor just seda, kuidas üldiselt edasi wiia meie raamatukogu asjandust, kuidas saada kõige paremini üle raskustest, mis tekitwad raamatukogu ajutamisel, kuidas kõige otstarbekohasemalt ja elulisemalt korraldada raamatukogu wõrku, kuidas praeguses olukorras leida kõige lahedamaid ülalpidamise wõimalusi, kuidas suurendada raamatukogude töötõhmet seniste rahaliste tingimuste juures jne.

Lõpuks on toodud seadused ja määrused raamatukogude alalt.

Teater ja muusika.

„Estoonia" teater.

Täna „Elu aabits".

Pühapäewa õhtul waatas „Elu aabitsat" jälle täis maja ja käteplaginaid sadas mitte ainult waatusel lõpul, waid ka mängu sisse. Waimustatult awaldasid oma kiitust „Estoonia" ettekandele ka Soome külalised, kes mardipäewa puhul olid Tallinna sõitnud.

Täna kaastegewad: Ants Lauter, Erna Willmer, Paul Pinna, Hilda Gleser, Meta Luts, Harry Paris, Aleks. Johanson, Alb. Üksip, Hugo Laur j. t. Harilikud hinnad.

Homme „Floriida roosid" harilikkude hindadega.

Teatribüroo.

Ida Erlemanni õpilased

tantsiwad täna „Estoonia" kontsertsaalis. Sisukas kawa ja kooli hea kuulsus lubawad seda õhtut soowitada kõigile, keda huwitab plastiline tantsukunst.

Estoonia kontsertbüroo.

Kino.

Nais-ookeanilendur filmitähena.

„Grand-Marinas" jookseb eilsest peale 12-jaoline seiklusdraama „Kollaste kuradite küüsis", milles Hiina sõjasündmuste tagapõhjal näidatakse kahe filminäitlejat: Richard Digi ja Ruth Elderit, esimest naist, kes sooritas ookeanilennu ja kui sensatsiooniline päewakangelane angaheeriti kohe filmitööstuse poolt. Ruth Elderil on küllalt eelduisi filmis esinemiseks, eriti aga niisuguses põnewas seiklusfilmis. Hinnas, selles igaweses nõiakatlas, sõjamõllus, hakkab Euroopast tulnud wabatahtlik-seiklusotsija wõitlema — kindrali tütre südame pärast. Pilusfilmalised hiinlased hoolitsewad selle eest, et nende armastuseromaan oleks kirju mitmesuguste põnewate sündmuste poolest.

Lisaeeskawana Ameerika farss ja „Paramoundi" nädalaringwaade.

Näitelawal Tamara Beckі menukas rewüüballet „Aja tempo" 5 jaos ja 10 pildis A. Sälliku, W. Orloffi ja balletistuudio osawõtul.

Raadio.

Kolmapäewal, 13. nowembril.

Tallinn. 18.30 lastetund. — 19 Inglise keele tund — lektor R. Stümper. — 19.30 kodanikuteaduse õpiring. Juhatab Tamman. — 20 kontsert. — ajawiite muusika. Juhatab muus. dir. A. Krull. Benoit: Jeanne Hachelerja, awamäng. Tšaikowski: Romanss oop. 51. Wood: Kolm wana tantsu. — Solist kontraalto Ludmilla Oraw: Kapp: Kangel kumab. Meri: Kadunud kawade. M. Hermann: Kui sa tuled. — Orkester: Bizet: Karmen, sant. Schmeling: Ehtu Aranjuezis. — 21 dr. E. Kirschenberg: Sisenõrctusnäärmete haigustest. — 21.30 tantsumuusika. — 22.00 päewaundiseid.

Berliin. 12 grammofon. — 17.20 ajaw. muus. — 19.45 wana ajaw. muusika. — 21.30 ooperite muus. — Kuni 1.30 tantsumuusika.

Königswusterhausen. 13 grammofon. — 15.45 lastet. — 16.45 naistet. — 19 sõnaline. — 22 kuuldemäng.

Helsingi ja Lahti. 12.05 kontsert. — 18 lastet. — 19.45 kontsert. — 20.45 laule. — 21 ajaw. muusika. — 21.30 kontsert.

Riia. 17 pealel. kontsert. — 18 lõned. — 20.03 rahwal. kontsert. — 21 sama. — 22.33 tantsumuusika.

Wiin. 12 muusika. — 16.30 noortele. — 17.10 pealel. kontsert. — 19.15 sõnal. — 22 kontsert-õhtu.

Warssaw. 13.05 grammofon. — 18.45 kontsert. — 21.30 kammermuusika. — 22.30 kontsert. — 24 tantsumuusika.

Stokholm ja Motala. 18 ajaw. muusika. — 19.30 muusikal. eeskawa. — 19.50 sõnal. eesk. — 21 kuuldemäng.

Leningrad. 13 grammofon. — 16.30 sõnal. eesk. — 20.30 kuuldemäng.

Moskwa. 14 lastet. — 17.30 küla muusika. — 21 sõnal. eeskawa.

Budapest. 10.15 grammofon. — 13.05 kontsert. — 16 sõnal. — 18.40 kergesi. muus. — 20.30 ooper. — Lõpuks muusikamuusika.

Neljapäewal, 14. oktoobril.

Tallinn. 18.20 Jns. Olbrei raadioweistlus. — 19 Saksa keele tund — lektor H. Punga. — 19.30 pool tundi naistele. Pr. J. Heimberg: Kütekorraldus, kütteained. — 20 rahwaülikool raadio kaudu. Dr. med. Lindeberg: Kupust, aadrist ja pahast weest (ülekanne rahwaülikoolist). — 21 kontsert. Juhatab Soome ringhäälingu muusikadirektor dr. Toiwo Haapennen. Kajanus: Soome rapsoodia. Järnefeld: Prelüüd ja Hällilaul. Sibelius: Kaks humoresti wiiulile ja keelpillidеorkestrile. Saller ja Cronwall. Palmgren: Ilta, keelpillidele. Melartin: Intermetso. Kuula: Pirun polka. — Solist Olga Mikk-Krull: Kuula: Marjahan laulu. Kilpinen: Suwilaulu. Hannikainen: Hällilaul. Sibelius: Walse triste. Finlandia. Wiru polka. Kuula: Kuula kansa laulu. — Lõpuks päewaundiseid.

(„Raadiolehi".)

Wäärsammude waekojas.

Elupilte kohtukojast.

Sõpruse teelahk — § 163.

Kõre ning sõnatas Liisa S. süüdistab August H-d 8 krooni warguses. Süüdistataw on waremgi karistatud tingimusi, kuid seekord ta citab oma süüd kindlasti.

— Ma wõin muidugi kohtu ees päris awalik olla, algab ta oma seletust. Ja ongi kangesti awalik. Räägib, et elanud süüdistaja juures kaasüürilisena ja mitte aimult kaasüürilisena... Olnud ta Liisale paar korda mehekski — raha eest. Kokku 8 krooni kulutanud selle peale kahe nädala kestes, mis nad elanud koos üsna kenas läbisaamises.

Kuid siis — ei tea millest — tulnud lahkölad nende sõbralikku läbisaamisse. Ei olnud enam wõimalik elada koos ja August läks ortis endale uue woodi ajeme. Tahtnud ära wiia ka oma asju, kuid Liisa polewat annud neid kätte. Alles kahe kuu pärast tal läinud korda oma kolinatuke ära tuua. Siis ka weel Liisa sõimanud wargaks, wajikaks ja weel hulleminigi teda — oma endist sõpra.

Süüdistaja ei eita kaebaluse poolt ette toodud kinnimakstud intiimsust nende wahel. Aga egas kohtus olda nende 8 krooni pärast, waid küsimuses see raha, mis Aug. H. warastas ära Liisa kummutist.

„Kas kummut oli luksus wõi lahti?" küsib kohtunik.

Liisa seletab, et ainult lahtine riie olnud üle kummuti. Ja kuna kohtunik weelgi ei saa aru, kas kummut oli luksus wõi lahti, tuleb kaebealune appi seletama, et Liisal on „kummutiks" tühi kaubakast, millel riie pandud üle.

Nüüd süüdistaja seletab edasi, et temal olnud „kummuti" alumises osas must pesu, pealpool rahakotti 8 krooni rahaga. Korteri wõti olnud mõlemate jaoks ühine ja seisnud esikus lukustatud söögikapis.

29. juunil Liisa tulnud koju õhtul kell ½10. Wõtit aga ei olewat kapist leidnud. Ta lasknud toauksе muukida lahti. Toas ei olewat olnud märgata, et keegi wõõras oleks käinud sees. Ja Liisa heitnud magama üsna rahulise südamega.

August H., ta kaasüüriline, tulnud koju alles hilja öösel. Esimene asi tal olnud küüda, et no kas wõtit ei olnud, et lukud kõik ripakil. Liisa küsinud: kas sinu käes ei ole? — Ei minu käes ole! Kui wõti kadunud, küllap siis käinud ehk wargad...

Liisa annab seda kahekõnet edasi hea näitlejana — moondab häält, wehkleb kätega.

Nii nad kõnelenud oma kaasüürilisega hilisel öötunnil, aga hommikul olnud Liisa ehmatus suur — raha „kummutist" kadunud...

Räägiwad palju weel omawahel need mees ja naine — kaks lahkuläinud sõpra. Kuid selgeks ei saa waieldaw warguse-küsimus, sest kummagi jutt ei ole kahtlematult usutaw.

Kohtunik määrab asja arutada hiljem, milleks annab aega pooltel tuua kohtusse tunnistajaid.

Tema esimene sünnipäew.

Noor isa B. R. pühitses oma aastase lapse sünnipäewa. Juubilar ise oli küll liiaks wäetike, et wõtta osa piduröögatidest, kuid ta tädi-onud ja ristipapa-mammad weerisid õhtut wäikesekese auks seda lustakamalt. Grammofon mängis ja ise weel aidati laasagi.

Ent see aeg oli ja aken lahti — tänawa poole. Pidumaja läheduses postilolew politseinik leidis, et kaugele-kostew piduröögn rikub awalikku rahu. Selle jaluleseadmiseks ta tegi kaudse korralduse: kõlistas maja kojanaisele, et mingu õelgu pidutsewale perele — olagu waiksemalt wõi suletagu aken, kuid nõnda ei tohi, et ühe pere röömust kogu linn lärmi täis.

Kojanaine wõttis korrawalwuri korralduse teatawaks, kuid ise ei läinud ütlema. Oli wana ja haiglane inimene ning aimas õieti, et seda sõna wiima tuleb saada noorem. Saatis oma tütre Rosalie.

Kuid kurwasti lõppes Rosalielgi selle korralduse tegemine. Warsti ta tuli nutles tagasi. Oli saanud wäikese juubilari röömutsewalt isalt lihtsalt sugeda oma waigistawa sõna pärast. Kleitki kistud seljast lõhki.

Nüüd oldi selle pärast kohtus.

Isa R. peab andma wastust, kuna süüdiselgitawaid asjaolusid selgitawad ühelnõul ema — kojanaine, ja tütar, tegelik kannataja.

Rosaliel on lõhki rebitud kleitki kaasas. Pakib selle paberist wälja ja näitab kohtunikule. Seletab, kuis R. joosnud talle weel nulitsalegi järele. Löönud näkku ja haaranud kõrist kinni. Lubanud ära tappa.

Ema omalt poolt seletab, mis tema teab. Teab, et tütre häda sellest peksust olnud tõsine. Palg mitu päewa olnud paistes ja siiiagi laps ei olewat saanud muud kui piskuhaawal piima.

Süüdistataw salgab kõike. Olewat waid kiusuks logu see-süüdistus.

— Mul oli aastane laps süles, kui ta tuli, ja nõnda ju ei saagi liiia.

Kuid kohtunikule siiski on usaldatawam kannatada saanud pool ja B. R. heidetakse kuuks aresti.

Noo oleks küll wõinud olla parem pidamata selle wäikese mehe esimene sünnipäew...

Üksinda öös.

Raske on öötwahi kutse; raske ja rikas muredest. Suur wastutus, rohkesti hädaohte.

Pilkasel oktoobriööl istus Joh. Kressa walwfana Estoonia puiesteel, seal igasuguste kallaletungijate meelepärasemal hulkumisnulitsal. Istus wihmatorul, walwates Gorbatschewi maja ja ärisid.

Ei möistnud aimatagi halba, kui äkki sai seljatagant tugewa hoobi pähe. Lõõjas tundis öötwaht Rubinsteini kojamehe H. J-i, kellel polnud esimene kord tungida selkombel Kressale kallale.

Tunnistajad, kes Kressal kohtus kaasas tegemas selgeks kojamehe süüd, on näinud waid niipalju, et keegi pikk inimkogu Kressa juurest küll pistnud jooksu, kui kas juit kojamees H. J., seda oli pimeduses wõimatu otsustada. Seda ka weel teatwad tunnistajad, et saadud hoop olnud räme — öötwahi pea joosnud werd.

Süüdistataw aga seletab, et tema olnud kodus sel ajal, kui öötwaht sai liiia. Sama kinnitab ka H. J-i tunnistaja „tema „naesterahwa poeg", nagu ise wäljendab oma sugulust kaebealusega.

Öötwaht Kressa on mures. Kuidas sa teed selgeks kohtule, et lööja ikkagi oli kojamees H. J.

— Mul on suured warandused walwata, seletab. — Nii ma ei wõi kunagi oma elu peale olla kindel.

Kohtunik lahkub tegema otsust. Kressa istub raskeis mõtteis, aimates wiist kaotust, sest kust sa wõtad kallaletungija kindlakstegemiseks tunnistajaid, kui sind liiiakse pimedal sügisööl.

H. J. näib rahulik ja wõidulootuses kindel. Kes wõib lükata ümber tema ja ta „naesterahwa poja" seletused?

Kuid kohtuniku kaalutlused ometi määrasid poolte usaldatawuse. Kurjal kojamehel tuleb minna kuuks ajaks aresti.

Naisterahwa
suguelu ja terwishoid.
Sisu: I. G. Ploss j. t.: **Naise keha rawimine.** II. J. Elberskirchen: **Naise suguelu.** Prof. A. Forell: **Suguelu küsimus.** Sisu selgitawad hulk pilte, **Hind 2 kr. 75 s. — 3 kr. 50 s.**
Pea'adu Tallinnas: Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisuse raamatukauplustes.
S. Karja tän. 23. Pikk tän. 2.

langenud kangelasie mälestuseks, ning ratsarügemendi poolt asetati pärg langenud kaaswõitlejate mälestussamba le.

Ülikooli teateid.

Ülikooli lõpetasid arstiteaduskonnas Elfr. Sülk (mag. pharm.), Armilde Koch, Otto Kraman, Salme Prikk (kõik arsti astmega). Filosoofiateaduskonnas: Clarissa Allik, Lydia Carlsohn (ingl. filoloogia), Axel J. Plath (germaani filoloogia), Hilja Brüller (Eesti keel), Alice Kriisa (Eesti ja üldine kirjandus). Loomaarsti-teaduskonnas: Lyhli Tikkanen. Õigusteaduskonnas Adolf Perandi (cum laude) ja Juta Wäljcots.

Saksa keele lektor dr. K. Schreinert on jõudnud Tartu ja oma ametikohuste täitmisele asunud.

Ametisse kinnitati: Salme Prikk — farmokoloogia instituudi nooremaks assistendiks ja stud. J. Limberg met. obserwatooriumi waatlejaks.

Narwast.

Professor Tennmani loeng.

10. nowembril pidas professor Tennman Narwas loengu, mille teemiks oli „Inimese wäärtus". Oma loengus walgustas professor inimese wäärtusi teaduslikult.

Narwas kaotwad koerad.

Teatawasti wiimaste päewade jooksul leidis Narwas aset massiline kasside kadumine. Püütud kassidelt wõeti nahad seljast ja müüdi ära. Nüüd on selgunud, et linnas jäljetult kadunud mitu koera. Linnas liigub jutt, et koerad olewat wiidud loomaaeda kiskjatele loomadele toiduks.

Skarjatina taluperemees wõltsis wekseli allkirjad.

11. nowembril tuli ilmsiks, et taluperemees R. S., 38 a. wana, kes elab Skarjatina wallas, on tema poolt wälja antud 110 kr. suuruisel wekslil wõltsinud girantide Jakob Lubanowi ja Iwan Gradowi allkirjad. Peale awalikuks tulemist tunnistas S. oma süü ülcs. Wekfel on wõltsitud allkirjadega protesteeritud Narwa notari juures.

Wiljandist.

A.-ü. „Linaprodukt" oksjonil.

Mõisaküla linawabrik jäi müümata.

9. nowembril oli Wiljandi-Pärnu rahukogus Mõisaküla linawabriku A.-ü. „Linaprodukt'i" oksjon. Wabriku lasti müügile Wiljandi linakaupmees Jaanson oma wõla katteks 320.000 krooni eest. Pakkujate puudusel jäi wabrik esimesel oksjonil müümata. Millal teistkordne oksjon tuleb, on teadmata.

Kui palju a.-ü. „Linaproduktil" on wõlga, ei ole täpselt teada, kuid arwatakse siiski üle 500.000 krooni.

Mäletatawasti jättis möödunud kewadel Mõisaküla linawabrik ümberkaudsetele linakaupmeestele suuremad summad linade eest maksmata. A.-ü. „Linaprodukt" maksis linadest haruldaselt kõrget hinda ja paljud linakaupmehed tahtsid hästi teenida ja müüsid linad wõlgu. Seisma jäi wabrik juba möödunud septembris.

Suuremad wõlausaldajad on linakaupmehed Jaanson, Storots, Toi, Roots ja Puupill Wiljandist.

„Lahing" Paistu all.

Kaitseliidu taktilised õppused õnnestusid hästi. Sakalamaa malewa korrraldusel peeti möödunud pühapäewal Paistu malewkonnale taktilised õppused. „Lahingtegewus" arenes Paistu ja Sultsi alewiku wahelisel maa-alal. Paistu malewkond oli jagatud kahte ossa: Sisu ja Tuhalaane kompaniid moodustasid „rohelise" armee ja nende ülesanne oli Paistut wallutada. Paistu kompanii ja malewkonna eskadron olid „sinised", kes kaitseseisukorda asusid ja waenlaste, „rohelste", kallaletungidele wastu panid ja Paistut kaitsesid. Õppustele oli ilmunud kaitseliitlasi 130.

Kurwa wälimusega linn.

Tunduw puudus hoolitsewaist kätest.

Põltsamaa wõiks ja peaks olema esikohal meie uute

Suur huwi pokši wastu.

Praegu käiwad täiel hool Kalewis pokisikursused algajatele, millest tänawu wõtab osa rekordiline arw noori. üle kahetsakümne südi hingega poisi ihkawad omandada pokisikunsti salapärasei trikke ja keeruliši knockout-lööke. Kursused, mida juhatab asjalikult instruktor M. Walge, kestawad kaks kuud, missuguse aja jooksul wõetakse läbi pokši nii teoreetiline kui praktiline külg ühes wõistlustaktikaga. Osawõtjate suure hulga tõttu on kursused jaotatud kolme gruppi, et wõimaldada paremini individuaalselt jälgida noorte pokisijate arenemist. Igal nädalal on kaks praktilist ja üks teoreetiline tund. Õpetus sünnib praegu üle maailma domineriwa Ameerika kooli järgi. Esialul on kursustest osawõtjate waimustus suur ja see lubab eeldada mõnegi hea pokisija juurestulekut praegu nii waesele pokiperele. On ju loomulik, et igast kursustel käijast ei saa pokisijat.

Peale kursusi korraldab Kalewi pokisiosakond kursantide-wahelised pokiwõistlused, mille järele esimese kursuse lõpetanud mehed omawad wõimaluse end täiendada uutel kursustel edasisõudmutele. Et üks treener ei jõua jälgida kõiki osawõtjaid, sekundeerib M. Walgele wabatahtlikult Kalewi wanem pokisija Waldman. Noored saawad kaunis kiirelt aru lööklde mõtteist ja harjutuste tähtsusest, puisemad on need, kes pole enne wõimelnud ega sportinud. Aga juba esimesest õhtust wõis märgata mõnegi mehe juures ehtsat wõitleja hinge.

linnade peres. Aastasadasid wana äri- ja tööstuskoht jõuka ümbruse keskel — kaugel teistest linnadest peaksid wõimaldama Põltsamaale esikoha. Tal on ju peale selle weel wana, suur loss, ainus omasarnane kogu maal, tähtsa minewikuga Eesti Aleksandri koolimaja, suur ilus jõgi silbade ja saartega, pargid ja aiad — kõik need wõluksid nii mõndagi. Kuid praegune Põltsamaa on langenud ja räpane. Linna piirides asub hulk riigistatud mõisate hooneid, mis on wäga kurwa wälimusega. Kõnniteed puuduwad ja prügitusest on märja ajaga nii palju tasu, et rändaja hoopis ei upu porri. Mõisate õued, mis warem hoiti puhtad, on koristamata. Üle tee on suur silt: „ETK tehased" — kuid wäraw ei kannata liigutamist, wariseb kokku. Nägusa wabadusõõja knagelaste mälestussamba ees on teibad ja nõõrid, mis tuletawad meele käiipalli mängu, kuid samba ümbrus ootab hoolitsewaid käsi. Ühe töökoja mootori korsten saadab oma suitsu otse suurele sillale, elatwamale liikumiskohale linna südames. Teine sild — weski pais Uue-Põltsamaal, on weel ainult risuhunnik ja pole raske aimata, mis sünniks linnaga siis, kui sügisene esimene jää wõi kewadine suurweesi kannab selle risuhunniku linna südamesse, silla ette, ja selle unmistab.

Ometi wõiks olla Põltsamaa wäga weerlew!

Sõnumi kohta „Wikingi suurused kohtus"

seletab meile wannut. adw. abi B. Klaarmann:

Ühtki terawust ega märkust kohtuniku ja adwokaadi wahel ei olnud. Ütelused põhiseaduse kohta keelte suhtes minu ja kohtuniku poolt on ebaõigelt edasi antud. Kaitse palwe peale wälja selgitada ekspertiisiga, et sakslaselne sõna: „Schwindler" tähendawat mitte „kelmi" waid „keerutajat", juhtisin mina kohtu tähelepanu sellele, et kohus tunneb seadust ja kolme kohalikku keelt põhiseaduse nõuetel ilma ekspertiisitagi. Protokollile pooled kirjutawad alati alla seaduse nõuetel. Konflikti, pealegi niisugust, mis „nähtawasti lahendamata", minu ja kohtuniku wahel ei ole olnud, küll aga on lahendamata konflikt poolte adwokaatide wahel ebakorrektse ülalpidamise pärast adw. Halliku poolt oma ametiwendade wastu seega, et auhaawalwaid ütlusi tarwitas wiimaste wastu kohtulauas.

Wallalised emad.

Politseipeegel.

Auto ajas alla naisterahwa. Sõidnauto nr. A-248 sõitis peale Wene tänawal Tehnika tänawal elutsewale Minna Eermanile, wigastades wiimast rinnust.

Majasildi wargus. Teadmata isikute poolt warastati Laial tän. nr. 26 — 4 elutsewa Alma Jaski naisterahwa-riiete töökoja silt maja seinalt.

Eksisid 7. käsu wastu. Jüri Tedrel murti Köhleri tän. nr. 20 lahti kuuri uks, kuid kaasa wõeti ainult ukse ees olew lukk; Gustaw Plecsil tehti katset sisse tungida S. Tartu mnt. nr. 63 ajuwaesse kioskisse põranda alla augu kaewamise teel; Paul Brandril warastati Poska tän. seiswa auto radiaatori-kork; Liisi Tomsonil lukustamata korterist Jakobsoni tän. 14 kr raha; Pawel Grigorjewil Tehnika tän. nr. 14 rewolwer; Aug. Pealpuul Ajunduse tän. nr. 20 rahakotti raha ja dokumentidega 23 kr. wäärtuses.

Hobustepiinaja wõeti wastutusele. Loomakaitse Seltsi inspektori teadaandel piinab tellisktwõõstuse omanik B. Prunberg oma tööhobuseid, sundides neid wedama raskeid koormaid, kusjuures hobustel on katki kaelad. Hobused on olnud päewade kaupa joomata. Töötuju ümber on äärmine nustus.

Maja seinte kriimustus maksab 30 krooni. Mõisaanika tänawal maja nr. 18 omaniku A. Mäe teadaandel olewat Georg Trautman tagumud kiriga wastu maja ussi, kriimustanud pusiga maja seinu, mille läbi r kuri maja ussed, seinad ja aia wäraw 30 krooni wäärtuses.

Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisus.
Wastutaw toimetaja L. Kenn.

Tartust.

Keelelisi küsimusi.

Kunas tarwitada sidesõna „ja", kuna „ning"?

Akad. Emakeele Seltsi koosolekul möödunud pühapäewal käsitab lektor J. Weski ja E. Prinkman-Elisto sidesõnade „ja" ja „ning" tähendust.

E. Prinkmani arwates pole nende sõnade wahel mõistelist wahet. Ta andis rea näiteid meie kirjanike teostest, kus seda mõistelist wahet pole tehtud.

Lektor Weski arwas aga, et rahwakeeles tarwitatakse neid sõnu samatähenduslikult, tõeliselt on neid sõnu aga juba wanemas kirjanduses (Hornungi ja Werginiuse) eristetud. „Ja" liidab wäljendusi lõdwemalt, „ning" aga tihedamalt. Jätaksime wahe eritlemata, siis kaotaks keel warjundlikkuse. Näiteks: „teine ja wiimane konsert" (s. t. teisele järgnes wiimasena kolmas), aga „teine ning wiimane kontsert" (s. t. et teine oli ka wiimane).

Läbirääkimiste all wõeti elawalt sõna ja üldiselt kalduti arwamisele, et wahetegemine „ja" ja „ning" wahel on wajaline.

Ratsarügement pühitses oma 12-dat aastapäewa.

Tänawuse ratsarügemendi aastapäewa pühitsemine 11. nowembril sündis nagu mullugi piduliku paraadiga Eesti ja Läti lippudega kaunistatud Lembitu kasarmu platsil, ratsarügemendi mälestussamba ees, kuhu alati rügement koondub pidulikel ja pühalikel silmapilkudel.

Rügementi tema hällipäewal tulid terwitama Läti ratsarügemendi ülem kol. Ceplitsit, 2. diwiisi ülem kindr.-major N. Reek, 2. diw. kahurwäe ülem kol. Borkman, Tartu kaitsemalewa pealik major Liibus, linnapea Luik, tuletõrje ülem Punga j. t.

Kolmmurka riwistunud rügementi — koos oma ülema kol. P. Basjen-Spilleriga terwitas esimesena kind.-major N. Reek. Järgnes õp. Treumani lühikene kõne

Tarwitage juhust!
Endiste odawate hindadega
müüakse weel, tollikõrgenduse peale waatamata suures maitserikkas walikus
siid-, willased-, velvet- kleidi- ja mantlirliided
ja kõiksugu walged pesukaubad.
J. TOBIAS'e riidekauplus, Wiru tänaw nr. 24.

Töötsimised

1. liigi, korralik
autojuht
otsib kohta taksoautole. Teat. ült. „Berliet".

Kes wõimaldaks keskkooli läpet. noorele preilile mingi
teenistuse?
On olnud ennem äris ja kassas. — Kirjad ült. „1001+9605".

Korralik, usiaw
teenija,
kes on wilunud keetmises, küpsetamises ja majatöödes, soowib teenistust. Teat. ült. „Lüsjen".

Wiisakas, karske
noormees
soowib teenistust ärijulaseks, wabrikusse wõi teistele tööaladele, ei põlga raskemaid töid. Teat. ült. „Wiisakas 9002".

Tööandjad!
Wõimaldage koht noorele neiule; rahul ka lihtsamaga. — Teat. ült. „Tänulik 9088".

Wilunud
puusepp
soowib tööd, — remondi wõi uue ehituse juures. Tunneb ka ukse- ja akenaäd ja nende ettepanemiit. Kirj. ült. „Isikutunn. nr. 930".

Wanem
naisterahwas
soowib kohta lapse juure wõi wäikes. perekonda. Imanta tän. 23—11.

Mantliõmbleja
soowib tööle töökoita. On wilunud oma töös. Pal. teat. ült. „9664".

Pesunaine
otsib pesukohti päewiti wäljas pesemas käia. Teat. ült. „Pesunaine 9653".

Dipl. õmbleja
Õmbleb kostüüme, mantleid ja kleite kiiresti ja odawasti. — Samasse õpilast waja. Kaupmehe tän. 27—2.

Neiu
soowib kohta eitekandjaks, on warem sel alal töötanud. — Kirj. ült. „105+9668".

Kas teate, kus teie
wanad mööblid
parandatakse, poleeritakse, puhastatakse ja polsterdatakse? Tisleri- ja sadulsepa-tööstuses Lai tän. 23, kõnetr. 17-24.

Wanem, lasteta abielupaar otsib
kojamehekohta,
on täiesti karske ja korralik. Wõib teha majas eitetulewad remondi-tööd. Teat. ült. „291"

Neiu soowib kohta
teenijaks wõi pasijaks. Oskab keeta ja õmmelda. Palub teat. ült. „112+9633".

Neiu
soowib kohta mantliõmbleja juure töös täiendamiseks. Teat. ült. „Wähene tasu 9634".

Neiu
soowib kohta õmbleja käealusena. Teat. ült. „K. M. 9683"

Soowin
passikohta.
Teat. ült. „Pasijja 9682".

Usklik
saareneiu
soowib rätsepa käealuseks wõi majateenijaks. Teat. ült. „Usklik 9694".

Kojamehekoha
anda palub keskealine lasteta abielupaar. Kirjad ült. „Loonus 9684".

Maaliinlnud
Wene neiu
palub anda teenistuse lapsehoidjana wõi majateenijana — Narwa mnt. 53—2, Gladõschew

Keetja
(naister.) soowib teenistust. Tunn. ka külma kööki ja porrsjoneid. Soowikorral wõib käia päewiti wõi passijana. Teat. Koidu tän. 44—4.

W. a. õmblejad!
Aus neiu palub anda käealuseksha. On enne töötanud sel alal, on hoolas töötegija. Teat. kirjal. ült. „25+25".

Maaler
otsib tööd, röö hea ja odaw. — Katusepapi tän. 20.

Palun anda
pesukohti.
Olen enne töötanud sel alal. Kirjad saata ült. „9734" wõi Nõmmele, Wahtra tän. 2—2.

Sisseisõitnud lesknaine soowib üksiku wanema härra juure
perenaisekohta.
Kirj. ült. „Sisseisõitnud 9741"

Täiesti karskane, kes ei joo ega suitseta, otsib mingit
teenistust.
Tunneb ehitusetööd, on tööjanud saeweskis lokomobiilil, tunneb masinaid. Wõib ka olla kojamehekoht. Teat. S. Tartu mnt. 56—13.

Wilunud
saemeister
wajab kohta, tunneb laua hõõweldamist, teeb sepa- ja lukupatööd. On kohaisaamiseks waba kuni 1. maini 1930. — Kirjad saata Rakke, A. Kalmi kauplusse.

Tartust sõitnud õmbleja
õmbleb kleite, paltuid ja lasteriideid. Wõtab wastu ka wanade ümbertegemise- ja puhastamise-töid. Töö kiire ja korralik. Uus tän. 29—1. Samas wõetakse wastu ka plüüsist ja riidest mänguasjade tellimisi.

Keskkooli haridusega noormees otsib
teenistust
kautseleiisse, kontorisse wõi ärisse õpilaseks. Enne töötanud maal äris. Teated ült. „Rex".

Korralik noormees soowib kohta
rätsepa käealuseks
On wilunud, tunneb kõiki töid. Kirj. ült. „Aus 26".

Keskealine
intell. naisterahwas
soowib kohta lasie juure, räägib 3 keelt, omab soowitused. Pakk. ült. „Nr. 2500 R."

Härrad
räätsepad!
Neiu soowib kohta meesterriiete tööle käealuseks, kus oleks alaline töö. Palk alul äranägem. järele, sest ei ole täiesti wilunud. — Teat. ült. „L. L. 9723".

Teenija
soowib kohta, keed. iseseiswalt, tunneb majapidamist, omab tunnistused. Teat. Harju tän. 28—4.

Rätsepa käealune
(neiu) palub anda koha, on täiesti wilunud sel alal. Uus Maailma tän. 10—2.

Kaks neidu
soowiwad kohta, keedawad iseseiswalt, tunnistused head, räägiwad Wene keelt, wõiwad soowikorral käia oma korterist. — Teat. Lembitu tän. 4-a—8.

Korralik abielupaar otsib
kojamehekohta.
Kirjad ült. „Orsib 9722".

Noor neiu
palub anda teenistuse linnas wõi maal. Armastab lapsi. W. Kompassi tän. 8—2.

Pirital müüa
ehitusekrunte,
hind à 75 senti r.-meeter alates. Teateid saab Brandmanni ärist, W. Tartu mnt. 6; tel. 15-94.

Aknakardinaid,
wooditekke, woodipesu, lauapesu
soowitab suures walikus
N. Teisenrothi pesukauplus
Wiru tän. nr. 10.

Wilunud
mantliõmbleja
soowib tööd. Kirjad ült. „28+72".

Aus wanainimene
soowib kohta laste juure. Teat. ült. „Lapsearmastaja 9098".

Haritud
tütarlaps
palub anda puhtamat tööd. Teat. ült. „Sügis".

Korralik neiu soowib
üksiteenijaks,
omab head tunnistused, keedab, peseb pesu, armastab lapsi ja on nõus äraõiduks. Kirj. ült. „Korralik neiu 9140".

Noor
Hiiu neiu
palub anda teenistuseksha wõi soowib tulla laste juure. On enne teenimud. Kirjad saata ült „Hoolas 17".

Otsin kohta
õpilaseks wõi praktikandiks daamide juukseteõõstusse; oskan lokida ja teha manikküüri. Kirj. ült. „K. 2."

Keskkooli haridusega
neiu
palub anda koha suuremasse ärisse õpilaseks wõi muud teenistust. Teat. ült. „Loodan 9144".

Kaks noort neidu
paluwad tungiwalt anda tööd; wõib minna ka restorani nõudepesijaks. Kirjad ült. „1900".

2 neidu
soowiwad kohta. Kirjad saata wõi kaubelda Heeringa tän. 24—3.

24-a. maaneiu
palub südamest wõimaldada mingi teenistuse. On raskes seisukorras, — teeninud linnas ja maal, omab hea tunnistuse, tööd ei põlga on nõus teenima sõõgi eest. Palub südamest wõimaldada tööd. Teat. ült. „Wiimne lootus 9720".

Wäljastsõitnud, korralik
noormees
palub teenistust pagari wõi kondiitri juure, on ennemalt olnud 18 kuud. — Kirjad ült. kuni 14. ülp. „Kohaorsija".

Wäljastsõitnud, wilunud (eriti naistetöödes)
juukselõikaja
soowib kohta paremasse ärisse. Rääk. hommik. tl. 9—1 Waksali puiesteel 12—12.

Praktikaga 1. liigi
autojuht
wajab teenistust. Nõus ka äraõiduks provinsilinnadesse. — Teat. ült. kuni 15. ülp. „F."

Juukselõikaja
praktikant soowib kohta wäiksepalga eest. Teat. ült. „Wanem praktikant".

Karske, aus keskkooli har.
maapoiss palub teenistust. Tunneb linna ja oskab hob. ümber käia. Tunneb ka hästi talutöid. Nõus igajuguse tööga, linnas wõi maal. Teat. ült. „Hea tööjõud".

2 Saaremaa neidu
soowiwad kohta: noorem — perenaiseabiks (enne teeninud); wanem — laste juure, armastab lapsi, mõistab õmmelda, wõib käia oma korterist. Kirj. ült. „Ausad neiud".

Keskealine
teenija
otsib teenistust wäikesemasse perekonda, tunneb kõiki majatöid, omab tunnistusi. Palub teat. ült. „Aus J. E."

Kauaaegse praktikaga
pangaametnik
soowib ühispanga asjaajaja kohta wõi muud wastawat teenistust. — Teat. ült. „Pangaametnik 9185".

Wilunud
juukselõikaja-
(naisterahwas) soowib kohta. Teat. ült. „Wilunud 375".

Soowin passikohta
wäikes. perekonda, räägin 3 kohal. keelt. S. Kompassi tän. 20—2.

Kleidi- ja mantli-
õmbleja
wõtab wastu nüüd tööd S. Tartu mnt. 61-c—6, hoowimajas, 2. korral. — Töö kiire ja korralik, hinnad odawad.

Aus Hiiu neiu
soowib kohta linna wõi maal üksi, mis rõõe; wõib ka lasteju juure. Kirjad ült. „72—05

Maaneiu
palub anda koha, on häsi korralik, tööd ei põlga. Kirjad ült. „Maaneiu 58" wõi Jaan tän. 1—7.

Tööandjad!
Wõimaldage teenistus reisiobwiiseriie, eriala eleter, wõi olla ka kinomehaanikuks wõi müüjaks elektritarwete-äris. — Wabriku tän. 25—3, kodus 5—8 õht.

Aus neiu
palub anda teenistuse. Kõiga rahul — raskes seisukorras. Teat. ült. „Paluja 24".

Aus, korralik
poiss
palub kontoriõpilaseks, wõib olla lukuseba- wõi tisleriõpilaseks koht. Pal. teat. ült. „Korra 9199".

Wõtan enda peale
rottide ja hiirte hävitamist
Maakri tän. 8—2, R. Tre

Soowin
hobusemehekohta
olen häsi wilunud sel a Pal. teat. ült. „Nr. 939"

Karstna
- Tõstamaa kaudu, müü
- „Päewaleht" ütlustu
- numbreid hra J. Mu
- nus.

Tunnid

Wilunud õpetajanna annab Saksa ja Prantsuse keele
tunde.
Rääk. äritp. kl. 2—6 Narwa mnt. 16, hoovis, kiwitrepist üles, krt. 3.

Inglise ja Hispaania
keele tunnid Mõju tän. 8—6.

Inglanna,
(wilunud õpetajanna)
annab tunde.
Toompuiest. 17-a—13, Mäebergi maja, könet. kl. 2—3 ja 7—7.30.

Saksa keele
tunde antakse hästi ja usinalt Wana Kalamaja tän. 7—4.

Naisüliõpilane annab odawasti tunde
Eesti, Saksa, Inglise
ja Wene keeles, walmist. kirjasöid ning tõlkeid. Uus Kalamaja tän. 18—1.

Saksa ja Inglise
keele tunde antakse Pikal tän. 29-a—9.

Majapidam.- ja keedu-
kursus
algab Meremeeste Kodu ruumes Ülus Sadama tän. 11-a). — Võtan igapäew õpilasi juure. Nugaw einelaud ja maitswad buud à 25, 35 45 ja 60 snt. Austusega kursuse andja
R. Sower.

ALGEBRA
ja kõiki teised matemaatika-ainete põhjade parandamiseks, igasugu eksamiteks, klassitööks jne. — Maakri tän. 20—8, hoovimajas.

Posu, kleitide, ülirõiete juurelõikuse
kursus
algab 20. nov. s. a. ja kestab 3 nädalat.
Ilmes anda igap. kl. 1—2 p. l. S. Karja tän. 2—6.
Kursuste juhataja
R. Kitsnik-Hochberg.

Tunnid
saksa maakeelas, Eesti, Inglise, Saksa ja Wene keeles. Eeltaimistus eksamitele ja järeleksamine. Allika tän. 8—1, küsida kl. 9—11 ja 5—8.

Diplomeer. õpetajanna (end. ümn. õpetaja) annab
Haweri- ja keelteõpetust
kiri Saksa ja Prantsuse keeli, diktaat ja grupides. Mõõdusõõ tasu. S. Tartu mnt. 53, k. 5, rääk. kl. 4—6½ õht.

Tööpakkumised

Tarwis
naisõpilasi
kärjitöökie. S. Tartu mnt. 1—1.

Lihunikusell
peab saada koha. Tulla Jakobsoni tän. 17-a—10.

Naisosanikku
1000—1000 krooniga, wajab kõige üksik ärimees. Kaasaarvamine nõuetaw. Kirjad sst. „J. J. K."

Lihtsasse perekonda waja poiss
tüdrukut.
Ei põlga tööd. Lähem. kella 7—8 õht. Wene tän. 16—7, hoovis, kiriku kõrval majas, esimat kätt.

„Ford"-autole waja kiireste ametnat
traktorijuhti,
kes oskab käsitada masinat. — Ajutelda Saku jaamas, Aug. Seberi juures.

Otsitakse
peort, wirka tütarlast
ihtsatele laboratoor.-töödele. Laboratoorium „Lux", Ratase tee tän. 20.

Soliidne meester. ja naister. ukseteõstus wajab kohe korralikku
õpilast
Alaupäeviti juukselõikajat, kes ka töös täiesti wilunud. — Tuulaia tän. 47, äris.

Wilunud
lokkiiat
ehe waja ärajõiduks. Rääk. kõõr.-majas „Põllum. Kodu" 6—8 õht. ja 8—12 päewal. Küida ukseõõjalt.

Ööwaht
leiab koha kino „Endlas".

Требуется
русская дѣвушка въ небольшое семейство одной прислугой. Узнать Немме, Б. Перновская № 73, дров. дворъ.

Wõõrastemajja kohe waja wilunud
uksehoidjat,
kes walitseb wähemalt 3 kohal. keelt. Järele küsida wõõrastemajast „Room", Narwa mnt.

Fotograaf Weidenbaum
wõtab weel ühe
õpilase.
Suur Pärnu mnt. 8.

Pagaripoissi
korralikku, on tarwis Nõmmele Raudtee tän. 33. Läh. teateid S. Roosikrantsi tän. 16, Tallinnas.

1. järgu
juukselõikajat
waja suuremaile ärisse. Teat. sst. „Stella 9697".

Korralikku, karsket
autojuhti
tarwis taksoautole. Tulla Uus tän. 32—1.

Müüriseppi
waja, kes oskawad tahuda raudkiwi-mosaiiki. Tulla kohe Kentmani tän. 18.

Maale, suurema lapse juure tarwis wanemat, usklikku
naisterahwast
Teat. kirjal. sst. „Lapsehoidja 9674".

Kingseppa
waja parandusse- ja lihtsale tikutööle. Koidu tän. 13.

Kojarahwas,
wanem abielupaar wõi üksik inimene wõib end teatada Liiwalaia tän. 37—1.

Kudujale waja
õpilast.
W. Kompassi tän. 15—1.

Korralikku
õpilast
waja daamide ja härrade juukselõikamise. — Liiwalaia tän. 21, Tatari tän. nurgal.

Kudujat
waja suurtele töödele, wäljaküiduga Narwa. Läbi rääkida Tallinnas, Kõie tän. 1-b—18.

Wilunud
hobusemees
wõib saada koha Prii t. 10—2

Tööõstajat
juukselõikajat
preilit waja. Tulla S. Pärnu mnt. 31—2.

Haruldases huwitawas töös, mis on seotud reisimisega siseja wõõrsmaal, tarwitan wäikeste kaswulist, 18—35-aastast
naisterahwast.
Wõib olla neiu, lesk wõi abielus, kes omab 400 kr. Wõib teenida päewas wähemalt 20 krooni. Kõik muu isiklikult. Minu eriepanek on aus (fair), korrektne. Kirjad sst. kuni 20. ikk. „Mees latwalt".

Talutüdrukut
tarwis linna ligidale maale. Kaub. kl. 9—11 S. Tartu m. 78, hoovis.

Pesuõmblejat
waja (ärasõiduks), kes tunneb oma tööd. Teat. sst. „Töötundja 9738".

Wajatakse maale (end. mõisa) wanemat
majateenijat
kes ka loomadega oskab ümber käija. Kaub. kl. 9—10 Jakobsoni tän. 3—7.

Wajatakse korralikku ja töökat
passijat
kes oskab weidi keera. Teatada sst. „Korralik passija".

Wajan wilunud koloniaalkaupade
müüjannat,
kautsjoniga. Teat. Maakri t. nr. 4, o.-ü. Naha- ja kingsepatarbed.

Lastehoidjat,
harjund neidu, kes oskab keeli, tarwis perekonda. Kopli tän. 12, hoovimajja.

Korralikku
autojuhti
waja taksoautole. Luise tän. 20—10.

Naister.
kes tunneb rätsepatööd, wõib saada koha, kui laenab 2 kuuks 100 kr. Kirjad sst. „Riietega kauplemine".

Pagariärisse waja kautsjoniwõimelist
müüjannat.
Kaub. täna, 12. nov. kl. 5—6 p. l. ja homme, 13. nov. kl. 10—12 päeval W. Kalamaja tän. 3—9.

Raamatuköitja wajab
naisõmblejat,
kes on wilunud kontoraam. töös traatim.-masinal. Teat. sst. „Conto".

Tubli
müüja
(meester. wõi naister.), kes wilunud jalanõude — kummikaupade alal, wõib saada kohe koha. Kirj. endise teenistuse üle saata „Kautschuk" all, büroo „Ole'sse", Wiru t. 8.

Isik,
kes wõib maksa kautsjoniks kuni 350 kr., saab teenistusekoha
kantseleisse
Teatada sst. „Tagatis 350 kr."

Osawat perenaist
wajatakse provintsilinna juures ajuwasse tallu. Teatada elu- ja tegewusekirjeldusega sst. „Osaw perenaine".

Agent,
kes oma ametis osaw, wõib leida teenistuse. — Ütles anda S. Karja tän. 8, töökotta.

Otsitakse Tallinnast ja ka teisest linnadest tegutsõõmisaid ja osawaid isikuid, kes omawad laialdase tuttawusringkonna ja soowiwad tegutseda
agentidena.
Pakk. saata ühes end. kui ka regewuse ja hariduse kirjeldusega Tallinna, postkast 193, „Agent".

Tarwis
kaasreisijat
oma kaubaga pikemale sõidule kinnises autos. Kirj. sst. „Kiire sõit".

Opilasi
wõetakse juurelõikusele, ümbl.-praktikaga. Wene tän. 4—14.

Tüdrukut
tarwis, kes talutööd tunneb. — Kaub. keskn. kl. 9—1 Septembri tän. 3—1.

Tarwis
tislerit
kes tunneb kapitööd. — Tulla Naeri tän. 5—11.

Lukuseppi
wajatakse ajutisele tööle. Ilmuda kl. 8 homm. Pääsukese tän. 4, m.-t. „Laverna".

Kohe waja
õmblejat,
kes tunneb kleidi- ja mantlitööd. Tulla 13. sõp. kl. 9—2 Müüriwahe tän. 30—5.

Hästi tulutoowasse ettewõõtesse waja
osanikku,
kellel wähemalt 1000—1200 kr. — Wõib olla meester. wõi naister., wõib töötada kaasa. Teat. sst. „Tulutoow ettewõte 15 s. k."

Tarwis õpipoissi
kellasepäärisse. — Kirjad sst. „J. R."

Nõmmele waja
majahoidjat.
Nõmme, Kiwimäe, Pikk t. 131

Tallu, peaasjalisest karjatalitusele, waja tublit
naisteenijat
Rääk. 12.—13. nov. kl. 12—2 päeval Oskari tän. 4—2.

Korteriotsimised

Platsi
wõi waba hoowiruumi tarwis, 60 ruutjalda wõi suurem, W. Pärnu mnt. ümbrusesse. Teat. sst. „Plats 9660".

Kaks korralikku, ametiskäijat preilit soowiwad omaette
tuba,
soowitaw S. Tartu mnt. wõi kesklinna ümbruses. Teat. sst. „Preili 1+2".

Lasteta abielupaar soowib
3-toalist,
köögiga, omaette korterit. Maksab kuni 70 kr. kuus. Pakum. sst. „777".

Noor, lasteta abielupaar wajab
korterit —
tuba pliidiga wõi köögi tarwitusega. Kirj. sst. „Pelgulinn".

Majaomanikud!
Wõimaldage korter waiksele, lasteta abielupaarile. Palun kirj. teat. sst. „Kapten 9651".

Härrad majaomanikud!
Wõimaldage wäike
tuba
keldrikorral wõi alumisel korral, ühes keduwõimalusega. — Teat. sst. „8 kiresti tarwis".

Naister. soowib
kaasüüriliseks
maksab 6 kr. kuus. Teat. sst. „6+6".

6. linnajaos soowitakse üürida
kuuri,
kuhu mahuks weoauto. Pakk. sst. „Kuur 9640".

Üksik naisterahwas soowib wäikest
korterit.
Ettemaks wõimalik. Wõib ka olla keldris. Teat. sst. „Korter 9695".

Intelligenine daam otsib
tuba
odawama hinna eest. On nõus selle eest walmistama lõunat. Teat. Paldiski mnt. 1—8.

Wajan 1—2-toalist
korterit
Teat. kirjal. sst. „Korter+25"

Daam wajab erasissekäiguga, mööblita
tuba,
kesklinna läheduses. Pakk. ühes hinnaga sst. „Korralik maksja 9125".

Kaupluseruume
kesklinna, wajan kohe wõi edaspidi saapakauplusse alla. Teatada sst. „Kesklinnas 9198".

Wajatakse 3—4-toalist
korterit
wanniga. Ettemaks wõimalik. Teat. sst. „Korter 1001".

Lihtsõõline soowib odawasti
kaasüürilisekohta 2-toal. korterisse. Küsida Herne tän. lehepuukast.

Wajatakse
äriruume
kesklinnas, suurte waateakendega. Pakkumised sst. „Kw. nr. 9176".

Noor abielupaar, mõlemil kindel teenistus, wajab 1—2-toalist
korterit
kõõgiga. Teatada sst. „Kuni 40 krooni".

Soowin
korterit,
1 tuba wõi tuba ja kõõk, 10—15 min. kaugusel kesklinnast. Soowikorral ettemaks wõimalik. Teatada sst. „Kw. nr. 9163".

Kaks iniell. härrat soowiwad omaette sisset. ja elektrwalg. hästimöbleeritud
tuba.
Wõib olla ka 2 tuba. Teat. sst. „H. O."

Otsitakse
möbl. tuba
jõudalinnas, telefoni tarwitamisega. Pakk. rutuliselt, ühes hinna äratähendamisega, sst. „Genart".

Soowin
möbleeritud tuba
kesklinna läheduse, üksiku juure wõi wäikesesse perekonda. Teat. sst. „Kw. nr. 9164".

Üksik, korralik naisterahwas soowib 1—2-toalist
korterit
wõi tuba. Teatada sst. „Korralik üürnik".

Pesupesem.-tööstuse ettewõõteks wajan
ruume,
soowitaw ühes elukorteriga. — Kes soowitab, tajun ausasti. Kirjad sst. „Tööstus 9705".

Suuremat äriruumi
wajatakse keskklinnas, näüd wõi 1. jaan. Kirjal. pakkum. sst. „300 krooni".

Korteripakkumised

Kaasüürilist
(meester.) tarwis Narwa mnt. 35—2, 2. korral.

Korter,
— 2 toaga, wäija üürida. — Mardi tän. 12—4.

Kaasüürilist
tarwis Kopli tän. 21—7.

2 sooja korterit
ära anda Nõmmel, Meisa tän. 17—2.

Wiisakas meesterahwas wõib tulla
kaasüüriliseks
Kaupmehe tän. 11—4, sissek. wäikesi, jalgwärawast.

Möbl. tuba,
köögi tarwitusega, waiksetele isikutele ära anda. Koidu tän. 24—11.

Kübaraäri,
hästi sisse tööjatud, ühes kaubaga ära anda. Kirj. sst. „Kübar 9652".

Arstile ära anda
4—6 tunniks päewas, ootetuum ja wastuwõõtmise-tuba kesklinnas, käidawamas kohas. Soowib sst. „Arstile 9673".

Haritud üürnikkudele ära anda
tuba
erasissekäiguga, elekterwalg. ja köögi tarwit. Girgensoni tän. 10—2.

Möbl. tuba
ära anda karskele, kindlas teenistuses isikule Laulupeo tän. 22—4.

Hästimöbl. tuba
intell. härrale ära anda. — Liiwalaia tän. 26—1.

Wäike möbl. tuba
intell. härrale ära anda Girgensoni tän. 4, hoovimajas, alum. korral.

Toiduainete-kauplus
(tööjõuline) edasi anda. Teat. saab Raekojapl., lehekioskist.

Toiduainetekauplus
ära anda kauba ülelugemisega. Mehaanika tän. 14.

Omaette, soe
talwekorter
— 3 tuba ja kõõk — wälja üürida Nõmmel, Kiwimäe peatuse juures, 106. Teat. saab Tallinnas, Dunkri t. 17, ajakirjand. kontorist.

Üürile anda Nõmmel soe, pikkesérikas
talwekorter
3 tuba, soe, weranda ja kõõk, üksa jaama lähedal. Lähem. teateid Tallinnas, Harju t. 17, kauplusest.

Ilus möbl. tuba
intell. härrale wäija üürida. Suna tän. 5/10, hoovimajas.

Ära anda puhas, mööblita
tuba
köögi tarwitusega, ainult kindl. ametis isikule. Küsida Waksali pst. 18, ajalehekioskist. — Korter ajub ligidal.

Soliidsele härrale
möbl. tuba
telef., wanni ja erasissekäiguga wälja anda Tatari tän. 7—1, 2. korral.

Kaasüürilistena
saawad korteri 1—2 korralikku inimest, soowit. meesterahwad. Mardi tän. 12—3.

Korter
— tuba ja kõõk — ära anda Wälja tän. 39—3.

Üürile anda ilus, suur
tuba,
kahele üksikule, kindlas ametis käij. meesterahwale wõi waiksele abielupaarile. Omaette sissekäik, elekterwalg., wanni tarwitus. Soo tän. 7—2.

Lihakorn
ära anda, heas kohas, Nõmmel, Meisa tän. 9.

Tuba
elekterwalg., soe, üürile anda kindla teenistusega preilile. Üür 19 kr. Kalewi tän. 1-b, krt. 2.

Kaasüüriliseks
naister. juure wõib tulla karske korralik meesterahwas, soowit. usklik. Gildi t. 7—8, hoovimajas.

Kaasüüriline
wõib tulla S. Juhkentali tän. 42—6.

Tuba
köögi tarwitusega ära anda Wambola tän. 5—9.

Toiduainetekauplus
ära anda. Teat. saab Maakri tän., Johansoni wabriku eest, lehemüüjalt.

Wälja üürida
mugaw, päikesérikas, 4-toaline korter — kesküte, wann, teen.-tuba jne. üür Kr. 180.— kuus. Lähemalt: Kentmani tän. nr. 5, äristi.

Äri kesklinnas
wäheseje laubaga üle anda. — Soow. sst. „25+9724".

Wäike korter
elekterwalg., Kr. 27.— kuus, üürile anda S. Pärnu mnt. 86, 5 min. tee trammi lõpujaamast

Möbl., puhas, ruumikas
tuba
üksiku wanema naisterahwa juures ära anda üksikule, wiisakale, ametiskäijale noorele inimesele, soowikorr. kaasüürilisena — pliidi tarwitusega. wõib soowikorral ka kostiga wõi ilma. Wana Kalamaja tän. 85—8.

Waikses perekonnas puhas, soe
möbleeritud tuba
wälja üürida ühes kütte- ja elekterwalg., erasissek., soliidsi, puhtas ametis käijale meesterahwale. Uus Kalamaja tän. 6—21, hoovimajas.

Kojamehekorter
ära anda waiksele lasteta abielupaarile.
Kirj. s. l. t. „Ilma lasteta nr 4."

Möbleeritud tuba
üürile anda ametiskäijat. härradele. Teateid saab Uuel Kalamaja tän. 36—10.

Kortereid
2 toaga Koplis üürile anda. Küsida Wene-Balti tehase sekwestriwalitsuse kontorist m. nr. 50, kella 8—15.

Tuba,
köögi ja wannitoa tarw. ära anda. Samasse wõib tulla kaasüüriline ja antakse mandoliini- ja gitarritunde. Narwa mnt. 12—5 (hoovilt).

Wiru tän. üürile anda ruum kahe toaga, kohane kontoriks wõi töötoaks, ja
suur kuur
— laduks wõi töötoaks. Küsida homm. kl. 8—9 ja ½3—¼4 p. l. Narwa mnt. 4—4.

Elumuutmise tõttu edasi anda kesklinnas, käidawas kohas
toiduainetekaupl.
Teat. saab raekoja eest ajalehekioskist, nr. 7.

Kelder
wälja üürida suuremale kartulikauplejale. S. Pärnu mnt. 14, küsida limonaditehasest.

Kaasüüriliseks
wõiwad tulla 2 ametiskäijat inimest omaette tuppa, köögi tarwit. Suur Pärnu m. 24—2.

Toiduainetekpl.
ära anda. Söörensi tän. 5.

Kaasüüriliseks
wõib tulla kindlas ametis käija meesterahwas, mitte joodik. — Katusepapi tän. 24—4.

Kena, walge
talwekorter,
3 tuba ja kõõk, suure keldriga, wälja üürida Nõmmel, Koidu tän. 4. Lähemalt ka Tallinnas, Jakobsoni tän. 36—8.

Linast pesuriiet
igas peensuses ja laiuses. Linast laudlina- ja käterätiriiet. Linaseid laudlinu ja salwrätikuid, linaseid meester. ja naister. taskurätikuid, kõige suuremas walikus odawate hindadega soowitab
Hollandi pesukauplus
Mundi tänaw 3, kõnetraat 21-60.

KOGU KAUPMEESKOND...
...KÕIK TARVITAJAD
ostavad odavasti ja soodsamai ostutingimustel
„Päevalehe" töökodades
heast materjalist maitserikkalt walmistatud
KONTORI- JA KOOLITARBEID
Igasugu kontoriraamatud, kirja-, arve-, laua- ja taskublokid, tellimise-, saatekirja-, tscheki- ja kviitungiraamatud, mitmesugused aktikaaned, mapid ja registraatorid, taskuraamatud ilu-, ja lihtköites, kooliviikud ja kaustikud igas suuruses ja liniatuuris jne. jne. alati saadaval
„PÄEVALEHE"
RAAMATUKAUPLUSTES.
S. KARJA T. 23, KÕNETR. 15-13. PIKK T. 2, KÕNETR. 4-94
TALL. EESTI KIRJAST.-ÜH.

Ilus, wäike korter,
üksna Rahumäe jaama ligid. korralikule abielupaarile ära anda. Küsida Tallinn, S. Karja tän. 2—6.

Korter
2 toaga
anda üürile Tondi t., trammipeatuskoha lig. Küsida tubwabr. Leo Scheer, telef. 242.

Kesklinnas, intell. perekonnas ära anda
TUBA,
kõlwulised ka kontoriks, adwokaadile wõi hambaarstile. — W. Karja t. 3—3: Tulla kl. 10—1 ja 5—7.

Lihakauplus
ära anda. Teat. saab Paldiski m. nurgalt lehemüüjalt.

Saada 2 toa ja kõõgiga
korter
natjewi) t. 9, küsida kl. 10—4. ja töötoaruum. Hõbe (W. Epismari tän. 3, kuhu palun tuua ära.

Müüakse

Pesusoodavabrik
odawasti müüa haiguse puhul. Soow. kirjal. sst. „9173".

Loksa
teemajas müüakse
kohtupriist. poolt 14. nov. s. a. kell 11 homm. A. Reisbergi grammofon, wiinu, mööblit, klaaje jne.

Müüa odawasti meesterahwa
sügisepalitu
ja 2 wäiksiwiirini, koh. päewapiltnikkudele. Kesk-Kalamaja t. 6—3.

Müüa pruugitud
puhwet
tammepuust, pähklepuubinceriga. Wilmsi tän. 14—4.

Müüa heas korras suur
kohwer.
Nairi tän. 6—2.

Juuru-Maidla asunduses müüa
lokomobiil ühes rehepeksugarnituuriga,
firma „Lanz", 12 hob.-j. Teateid müügitingimuste kohta saab kohapealt M. Wäljaotsalt.

Ostetakse

Kellel on müüa
maja
ärawedamiseks, 2-kordne paltidest, suurus mitte wäiksem kui 5×8 jälda. Kirj. sst. „5×8"

Soowin osta
mustekanga-teigi.
laius 3½—4 küünt. Palub teat. ühes hinnaga H. Wiiberg, Jõelähtme, Koogi — Raasiku kaudu.

Härrad reserwohwitserid!
Kellel on müüa
esitusmõõk,
palun teat. ühes hinnaga sst. „95".

Soowin rentida wõi osta
riigirendi, asundus- wõi päris-
talu
Teat. ühes ringimusega saata Raasiku postk., Peningi asund., Aer. Kõbu.

Soowin osta
maja
hind 25.000—35.000 krooni. Wahetkarplejaid palun mitte ärritada. Pakum. sst. „Maja 25.000".

Ostan
kõiksugu wassa- ja tinariistu, tisleri- ja jõeaõõriistu, traatpõhjaga ja wedrumadrassiga woodeid, priimusei, lampe, wana waske rina jne. S. Brookusmägi 11, kauplus H. Lippa.

Soowin osta
ehisas: nahast
mantli
kantud, kuid hästi hoitud. Teat. sst. „Nahkmantel".

Soowin osta
tisleripingi
ja tööriistu, mis täiesti töökorras. Teat. Maakri tän. 22—6, S. Põlnikow.

Kadunud

Walge tui
(musta pea ja sabaga) ära lennanud. Leidjat palun waewataan eest ära tuua Nõmmele, Glehni tän. 13, wõi Tallinna, Laulupeo tän. 12—6.

Uurikett kadunud
11. nov., leidjale-tagasitoojale õõrge tasu. — Teat. Scholzile, Koplis, Beckeri teh. 13, kõnetr. Koppel 23.

Kadunud
kõrwarõngas
rohel. kiwiga, teel Lasnamäeli kuni Kloostri kiriku. Aus. leidjat palun teatada Kiwimurru tän. 1—21.

Kadunud willane,
kootud sokk
ära tuua Wiru tän. 20—8.

Kaotatud pühapäewal, 10. sõp.,
prillid
uuskuldraam. ümmarg. klaasidega, teel Toompuiesteelt Wismari tän. 3, kuhu palun tuua ära.

Pühapäewa õõsel
kadunud
pruun parema käe nahkkinnas Tõnismäe ümbruskonda. Palun ära tuua Endla tän. 3—6.

Kaotatud
portfell
paberitega ja kaartidega. Leidjale hea waewatasu. Teatada telef. 4-73.

Mitmesugust

üksik, waikne preili soowib
tutwust
sümpaatsete härradega. Eelistan riigirendijaid. Ainult tõisised kirjad leiawad tähelepanu. Flirtijaid palun mitte tülitada. Wask. sst. „Waba ja üksi".

Seda preilit
hallis, wõõga palitus, kes 10. nov. kl. ½9 õhtul läks linnast läbi Woorimehe — Nunne tän. näitusejaani, ringi keeras, waatas „Endla" foroid, läks jälle linna, hoides käsi taskus, palun teatada oma aadr. sst. „1001+9620".

Majaprouad ja majaomanikud!
Ankde üles igaüks kõik oma wabad korterid muud tühjad ruumid ja igasugu wabad teenistuskohad Julius Kühle kontorisse Wiru tänaw 2 telef. 14-35, sest kontor soowitab kiresti tajuta teie soowikohaseid häid üürilisi ja teenijaid.

Kaks ausat, waest neidu soowiwad
kirjawahetust
tõsiste meesterahwastega maalt, kellel olemas kindel kodu, wanadus kuni 37 a. Kirjad sst. „9667".

Terwe, ristimata
türtalaps
jäädawalt kasulapseks anda. — Näha wõib igap. kl. 2—4 keskhaigemaja sünnitusosakonnas, palat 11.

Pühapäewal, 10. nowembril lahkus ootamata surma läbi meie armas isa

Willem Nii,

sündinud 19. nowembril 1863.

Kirstupanek keskhaigemajas kesknädalal, 13. skp. kell 7 õhtul. Ärasaatmine haigemajast Jaani kirikusse neljapäewal kell 1/22, matmine kirikus kell 1/23, sealt Kalamaja surnuaiale.

Sügawas kurbuses **lapsed ja omaksed.**

---

9. nowembril 1929. a. lahkus ootamata surma läbi meie unustamata armas abikaas ja isa

Karl Käbi,

sünd. 1. I 1876. a.

Ärasaatmine neljapäewal, 14. skp. kell 12 linna keskhaigemaja kabelist Jaani kirikusse, sealt Kalamaja kalmistule.

Leinajad **abikaasa ja poeg.**

Häid kuiwi

põletis-puid

müüakse kuuri alt, wõistlemata odawate hindadega Liiwalaia tän. 34, apteegi kõrwalt, puuhoowist. Müük sularaha eest ja järelmaksuga. — Telefon 8-46.

Tähele panu!

Häid, wärskeid pea- ja ferwitud kapsaid — 45—70 senti puud müüakse Kopli tän. 5, end. Kniep-Werneri hoowis, ladu 5, telef. 24-38.

Juhuslikult müüa odawad

woodid,

magam.-raamid, lauad, pidid, lambid, plekkwann ja muud. — Nõmmel, Metsa tän. 19—4.

Stettiner Dampfer-Compagnie A.-G. Stettin

Järgmised aurikud ekspedeeritakse

Tallinnast—Stettiini

„Wartburg" kapten KLUG reedel, 15. now. p.l.

„Brandenburg" kapten STIEPER, teisip., 19. now. p.l.

Peale selle:

„Brandenburg" laup., 16. now. p.l. Tallinnast Kotka.

„Strassburg" teisipäewal, 19. now. p.l. Tallinnast Wiiburi.

Muudatused wõimalikud. Lähemaid teateid annawad

Thomas Clayhills & Son,

S. Brookusmägi 14. Tel. 1-18 ja 26-76. Tel. aadr. «Clayhills» Tallinn.

Dr. J. Rubanowits

Naha- ja suguhaigused.

Kõrgustikpõike. Wiru tän. 7.

Wastuwõtt kl. 10—1 ja 5—7.

Dr. Ernst Dessien

Nõmmel.

Elab nüüd: Põllu tän. 10—1. Telef. 50

Ämmaemandad

Ämmaemand **E. Kamar.** Elan nüüd Liiwalaia tän. 8—9, Tallinnas.

Ämmaemand **K. Milling.** Wõite Pärnu mnt. 32—9.

Palwekirjad

Maksude asjus edasikaebused kuni riigikohtuni. Eigustendline bürroo, Woorimehe tän. 7 (raekoja j.).

Igasugu **kirjatööd** lepingud, ärakirjad jne. asjatundlikult ja odawasti S. Tartu mnt. 1—1.

Müüakse

Tähelepanu! Eesti äri **„SERVUS"** Tallinnas, Wiru tän. 11, soowitab wõistlemata hindadega moe-, pudu- ja mänguasju; kodukui ka wälismaade wabrikutest. Palun külastage kõik! Wiru tän. 11.

Juhuslikult müüa odawad **maja.** Küsida Nõmmel, Künka tän. 6, Leis.

Müüa meester. wähekanud **kasukaid.** Kalwepalituid, ülikondi ja naisterm. mantleid. Maneežhi tän. 4, pandimaja wärawa kõrwal.

Igasugust moodsat **walmismööblit** saali-, söögitoa-kabineti- j. n. e. **sisseseadeid** Türgi diwanei, puhwetl-, 1, 2 ja 3 ukse-ga riietekappe, tualettlaudu j. n. e. Hinnad wõistlemata odawad **H. Mõistlik'u** mööbli- ja peeglikaupluses, W. Karja 1, ärі 7, Tallinnas

Puhwet müüa 50 kr. eest. Kreutzwaldi tän. 17—8.

Korras maja aiaga, ühes suurte kõrwalruumidega, suure tee äärest, Tõrwas, Walga tän. 27, müüa. — Kirjal. pakk. saata Tallinna, S. Kompassi tän. nr. 17—3, M. Kuus.

A.-S. OTA kaeratangud **AVENA** on saadawal igalpool. Rutlu keewad. Hästi maitsewad.

EPHAG Isis kreem TEEB NAHA SILEDAKS JA SAMMET PEHMEKS

Müüakse hästi hoitud kabinett-rõhklawer, firma „Mühlbach", wäike pruugitud, must tammep. söögitoa-ississeead ja kabinettmööbel. — Järele küsida Toom-Kuninga tän. 10, toidukaineekauplusest.

Müüa suur **plüüswaip.** punase plüüsiga kaetud mööbel, suured Inglise kellad, kroonlühter, kullatud rokokoroo.id, punasest puust kirjutuspuldid, Türgi diiwanid, kuschetid, ümmarguised ja kandilised söögilauad ja p. m. Wabadusepl. 5, mööbliäri R. Bärenklau.

Maja müüa Nõmmel, uus, 2-kordne, hästi rulutoow, 13.000 kr. eest, millest Kr. 5000 hüpoteekpanga wõlana kuni 30 aastani ja ülejääw rahas. Soow. sõt. „Juhus 9678".

AUTO müüa Paliwere jaama juures, saeweskis, 4000 kr. eest. — Samas on müüa ka 10 h. j. naftamootor.

Wana wõisul ühes kastiga müüa. Küsida kesthaigemaja wärawawahilt.

Lüpsma tulija **lehm** müüa Uue Maailma tän. 5.

Müüa linnusõlmapunsid magamistoaiisiseiad — hind 1.500 kr. ja pöörisega Türgi diiwan — hind 170 kr. Harju tän. 34—4.

Edasi anda wiljarikkas kesskohas, alewikus ajuwa **mootorjahuweski rendileping.** Läh. teateid saab härra Maurerilt, Kiltsi jaamas.

Müüa pruugitud **kirjutuslaudu,** riiete- ja raamatukapid, woodeid (reform-), plüüsiga kaetud mööbleid, ükik. rugitoole, kummuteid, peegleid jne. Uus tän. 5, mööblikaupluses.

Kartuleid odawasti müüa, wäikesel ja suurel wõisil, 20-ltr. mõõt 60 senti, kgr. 4 s. Wabriku tän. 25, keldris.

Seinapeegel müüa — ilusas punasest puust raamis. S. Karja tän. 4—16 Luise tän. 22—7.

Tallinna liikumata waranduste omanikkude Krediitühisu

Aktiwa. Äriseis 13. oktoobril 1929. a. Passiwa.

Kassa	1.940.10	Wõljaantud pantkirjad	54.598
Jookswad arwed pankades	2.936.10	Kustutamisele läinud maksmata pantkirjad	6417
Pantkirja laenud	75.846.—	Kupongide maksmise kapital	1.364
Laenuintressid	4.579.38	Maksmata kupongid	11.881
Korrespondentide arwe	4.49	Kustutuskapital	21.014
Walitsushoone ja inwentari arwe	106.087.—	Läbikäiwad summad	340
Laenuwõõrate eest makstud	1.354.25	Uute kupongide murdsemise kapital	32
5% riigimaks kupongide pealt	494.77	Amortisatsiooni arwe	26.737
Kustutamisele läinud pantkirjade kupongid	70.44	Kindlustuse kapital	70.457
Walitsuse kulude arwe	5537.89	Sissetulekute arwe	6.611
Tähtajaliste sissemaksude arwe	550.—		
	Kr. 199.450.42		Kr. 199.450

Juhatus.

„ESTOONIA" kontsertsaal.

Kolmapäewal, 13. now. 1929. a.

Ida Erlemann'i

õpilaste tantsuõhtu.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähed 35 s. kuni 2 kr. eelmüügil »Estoonia« kontsertkaasas.

Tallinna Eesti Naisseltsi korraldab järgmised

KURSUSED

Maljapidamise kursus. Küpsiste, soojade ja külmade einete walmistamine, lauakatmise õpetus, was aiwalt aastaajale, kursuse lõppnäidatal **jõululõuna** walmistamine.

Kammimise kursus ühes manikuüriga.

Inglise keele kursus algajaile ja edasijõudnuile wiluud instruktori juhatusel.

Pesumõõtuse kursus naiste-, laste-, meeste- ja laupesuwalmistamine.

Käsitöökursus ettenähtud on heeleldatud, koetud, sõstik-, sõõre-, pae a- ja tüllpitside õpetus.

Kursusele ei esandmisi wõetakse wastu igap. (wäljaarwatud laup. ja pühap) kuni 20. now. kl. 5—7 p. l., seltsi büroos Rataskaewu tän. 22.

Tallinna Kolledshi kõrgem osa.

Kesknädalal, 13. now. kl. 8—1/2 10 õht. mag. **J. Aawiku** loeng:

„Eesti keel".

Reedel, 15. now. kl. 6—8 mag. **A. Koorti** loeng:

„Inimesetundmine ja enese tundmine".

Loengule pääsetäht 30 senti. Koll. juh. M. Wälbe.

Täna, kesknädalal, 13. now. s. a. kell 7 õhtul, peetakse Tallinnas, S. Tatari tän. 52, palwelas, tähtis waimulik

kõne

teemil:

„Rahwaste seisukord sotsiaalsel alal".

„Wõitlus tõõrahwa ja kapitali wahel".

„Et kuulge nüüd, teie rikkad..." Jakobus 5, 1—6.

Kõneleb W. K. Kõik on sõbralikult kutsutud! Sissemenek maksuta.

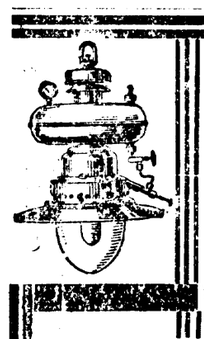

Petrooleumi hõõglambid ja-laternad

igaks otstarbeks, ruumide walgustamiseks ja soojendamiseks. Walgustusjõud: 200—1000 küünalt. Tarwitawad petrooleumi kõigest 1/7—1/4 naela tunnis. Pimestaw walgus. Kütab. Eriti otstarbekohased kanalates, kalapõõgil. koolides, äriruumides, seltsimajades, kirikutes jne.

M. Urbani & Ko.

Tallinnas, Pikk tän. 41, tel. 16-05.

Wahetalitus ostus ja müügis.

Hästi hoitud karakul- kotik- känguru- orawnahast **palitud,**

hariilikud ja reisukasukad, biiber-, soobel- ja nerlskraed jne.

Hugo Mertzlin, Pikal tän. 29.

Inglise musta plekki

(igas paksuses)

kõrgemas headuses soowitab ladust

A.-S. „OSTA",

Estoonia p. 27. Kõnetr. 12-32.

Estoonia teater

Kesknädalal, 13. now. s. a., kl. 1/28 õhtul 9. korda

„Elu aabits"

Marcel Pagnoli kom. 4 waat.

Hariskud hinnad.

Neljapäewal, 14. now. s. a., kl. 1/28 õhtul 6. korda

„Floriida roosid"

Leo Falli operett 3 waatuses. Irina Narõschkini ojas külalisena Milyn Laid.

Hariskud hinnad.

Estonia Muusika Ork.

ESTOONIA KONTSERTSAAL.

Pühapäewal, 17. now. 1929. a.

Eesti helitööde **kontsert**

E. M. Ü. segakoori ja Estoonia fümf.-orkestri kaastegewusel

Juhataja — **Juhan Aawik.**

Solist — **Aleksander Arder.**

Orelil — **Tiu Terkman.**

Eeskawas:

C. Kreek — Requiem c-moll.

J. Tanuwerk — Waimulik ballaad „ükpäinis".

J. Aawik — Kantaat „Pühendus".

Algus kl. 8 õhtul.

Pääsetähed Kr. 2.— kuni 50 s., koolilõpilastele õpil.-kaardi eteenäitamisel à 35 s., eelmüügil Estoonia kontserttüroos.

Estoonia kontserttüroo.

Tantsetenduste ringreis.

15. nowembril s. a. NARWAS

16. nowembril s. a. RAKWERES

17. nowembril s. a. TAPAL

GERD NEGGO

juhatusel.

Esinewad: Gerd Neggo ja tema tantsurühm.

Lähemalt müürilehtedel.

RAHWATEATER.

W. Tartu mnt. 25.

Kesknädalal, 13. now. s. a., kl. 8 õhtul

aland. hindadega (15—40 s.)

„KADUNUD MEES",

Näidend 9 pildis.

„Päewalehe" romaani järele instsenseerinud L. Rõmmer.

Tegewad:

E. Jerwan, H. Poska, W. Puusepp, J. Tomson, H. Jerwan, A. Kleius, Tihkan, Kütt ja palju teisi.

Neljapäewal, 14. now. s. a., kl. 8 õhtul

üldhindadega — 15 senti

JÜRI RUMM,

2. jagu.

Tegew kogu näiretrupp.

Ettewalmistusel operett 3 wõ. „Helifilm".

Wärskas

wõtab wastu „Päewalehe" tellimisi ja kuulutusi ja müüb üksikuid nuumbreid

---

E. Lender'i gümn. wõistlaskogu

peakoosolek

on kolmapäewal, 13. now. s. a., kl. 20 kooliruumes.

Palutakse ilmuda kõiki lõpetajaid!

Arstid

Dr. Anna Rode

Sise- ja lastehaigused.

Liiwalaia tän 34-a.

Kõnetunnid: 9—11 ja 4—6.

Dr. Lydia Luik-Hellat

Naistehaigused ja günnitusabi.

S. Roosikrantsi 21—7.

Wastuwõtt kl. 11—1 ja 6—8.

Telef. 14-18.

Dr. K. Sibul

Sise- ja närwihaig.

Kõnet. kl. 9—10 ja 3—4.

Wereproow (WaR).

teisipäewadel kl. 4—8.

Müüriwahe 16 (Laenu p. m.).

Kõnetr. 2-87 (202-87).

Dr. W. Nii.

Krepsuhaiguste eriarst.

Röntgenikabinett.

Wastuw. kl. 5—7 Kullasepa t. nr. 2, 2. korr. (raekoja wast.)

Dr. Victor P. Krull

Naistehaigused. Günnitusabi.

Kõnet. kl. 11—12 ja 1/25—6.

Kaupmehe tän. 19—4.

Telef. 23-60.

Tallinna Eesti eraklinniku ambulantsis wastuwõtt igapäew (peale laupäewade) — kl. 1—2.

Wene t. 1

Dr. PENDER

Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.

Kl. 9—10 ja 5—8, naist. kl. 5—6.

Dr. K. Rist

Sisehaigused.

Röntgeni- ja elektrikabinett.

Läbivalgustused ja üleswõtted.

Diatermia. Kõrgustikpõike.

Wastuwõtt kl. 10—12 ja 4—6

Uus tän. 7. Kõnetr. 15-79.

Dr. Kamilla Semjonov-Karneol

Naha-, sugu- ja sisehaigused.

Wastuw. kl. 10—12 ja 5—1/27

Nõmme,

S. Pärnu mnt. 70. Tel. 127.

Dr. M. Ginsburg

Kõrwa-, nina-, kurguhaigused.

Müüriwahe tän. 16, trepp A (Eesti Laenupanga majas).

Wastuwõtt kl. 9—10 ja 4—6.

Silmaarst. Dr. K. Hallik

Wäike Karja tän. 5 (sissekäik Müüriwahe tän.)

Kõnet. kella 11—1 ja 4—6.

Dr. M. Schmotkin

Hambaarstimise-kabinett

Liiwalaia 33

Wastuwõtt kl. 10—1 ja 4—7.

Müüa wäike **mööbel. kuscheit,** hea jalgõmblusmasin, reisukohwrid, pilte, peegel, mõõgapunast peegliraam, 14-a. poisikese palmi ja teisi asju. Lai tän. 34—6, hoowil.

Talukoht müüa linna ligidal, hõlmu 5 tiinu, heinamaad 9 t., karjamaad 4 t., uued, korralikud hooned. Teat. saab Nõmmel, T. Pärnu mnt. 127.

Maja müüa 14 korteriga, päriskrundiga. — Küsida Jahu tän. 7—2, Pender.

Juhuslikult imeodawasti müüa: **kotik-, lutter-, känguru-, skunks-, biberett-, karakul-** ja palju teisi karusnahku ja moodsaid ehtsaid sidist **kaelasidemeid** ja willaseid kindaid, sokke ja sukki.

W. Pärnu 21—9, kl. 10—18.

Juhuslikult müüa meester. uus Inglise riidest sinine **ülikond.** Rüütli tän. 9, õrtepa juures.

Hea jalgõmblusmasin „Singer" ja tekiraamid müüa 75 krooni eest. S. Pärnu m. 62—1.

Müüa **söögitoalaud,** portselanialdriistad (Rosenthal) ja m. a. Ahju tän. 7—8, tulla kl. 10—2.

Wesiweski Wiljandimaal, ühes põllumaaga müüa. Teat. saab päraast kl. 3 W. Laagri tän. 1—3.

Piljardipallid (16 rüütli) juhuslikult müüa. Uus Tatari tän. 4—8.

Uus, suur, korras **maja** rohuaiaga müüa. Kuusiseulekile 600 krooni. Teateid saab Luise tän. 22—7.

Tõõstuft, niiwõrt suurt

et selle abil saab soetada endale lühikese ajaga wäikese tegewusetagawarakapitali, wõiwad leida energilised, mitte sõnakehwad, li miswõimelised inimesed, tegutsedes agentidena linnas, täiesti alal. Eelistatakse wiisaka wälimusega. Kapital ja eeldeadmised ei tarwilised. Wastatakse ainult kirjadele, milles tähendatud senine tegewus ja haridus. Kirjad sõt. „9181"

Kaupmeestele ja kaluritele

soowitame oma kalapõõgitarwete-äristi

kalawõrke, wõrguparanduseniidi, wõrgurakendust (tamsat), wõrgupaela, liinisid, trosse, õngi, õngenõõri, kergipuud jne.

A.-S. „Kaubamaja ESTIKA", Tallinnas

S. Karja ja Jaani tän. nurgal nr. 20/8, Krediit Panga majas, kõnetraat 12-67.

Müüa odawasti **grammofon** plaatidega, jalgõmblusmasin ja kleite. T. Kompassi tän. 38, krt. 23.

Müüa odawasti **riietekapp** lammepuust, 3 uksega, peegliga ja wäike puhwet. Kopli tän. 12—1.

Müüa raudwoodi (wedrumadratsiga), 2 walget puust rugitooli ja üksikuid pehmeid toole. Toom-Kuninga tän. 30—8.

Kõige müüa südalinnas ajum juurem **koloniaal- ja weinikauplus** ühes kaupade laduga ja solidse, jaarepuuri äristisseisadega. Läh. teat. annab Paul Meyer Tallinnas, Pikal tän. nr. 1.

Müüa headel ringimusel **pool krunti** Kuu tän. Teat. õhtul kl. 6 aadres Liiwalaia tän. 36—3.

Müüa kinnine **kaubaweoauto** 1 1/2-tonniline, pasažiir maa sõitudeks. Ostjaid palutakse teatada sõt. „Inter. 1 1/2".

Müüa punasest puust **kummut** (Jacob siilis) ja pun. pu büroo (ampir). Koidula t 25—8.

Majad

beas õõdawas kohas müüa. Pakkumised sõt. „L. S palutakse mille küsitada!

Rumulisele odawasti müü **Türgi diwa** suur puhwet, söögilaud, riiul (2 mur piffi), ilus põh puust woodi kummutid, la peinlaud marmorplaadiga Polsterdan tõõri mööbli nahatõõd. Kopli tän. 29— Koosolek (Tallinna Eesti Kõrgem Kõrgkool)

Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisuse trükk.